

Diagnoza Potrzeb i Potencjału

Gminy Goleszów

w Zakresie Usług Społecznych

2022

CDP

Centrum Działań Profilaktycznych

Wieliczka, 2022

www.cdp-szkolenia.pl

Spis treści

1. Wprowadzenie	4
1.1. Centrum Usług Społecznych - założenia i cele projektu	4
1.2. Problematyka i cele Diagnozy	5
1.3. Diagnoza szkolna	9
1.4. Metodologia badania	11
1.4.1. Wywiad Fokuszowy z przedstawicielami gminy Goleszów	11
1.4.2. Badania kwestionariuszowe terenowe i ankietowe	12
1.4.3. Analiza danych zastanych i dokumentów strategicznych	12
1.5. Charakterystyka przebadanej próby	13
1.5.1. Dorośli mieszkańcy (w tym rodzice i nauczyciele)	13
1.5.2. Uczniowie	18
2. Charakterystyka gminy Goleszów	22
2.1. Charakterystyka przestrzenna	22
2.1.1. Lokalizacja	22
2.1.2. Infrastruktura komunikacyjna	22
2.1.2. Warunki lokalowe do życia	23
2.2. Charakterystyka demograficzna	23
2.3. Infrastruktura społeczna Gminy	26
2.3.1. Infrastruktura kulturalna	26
2.3.2. Infrastruktura edukacyjna	27
2.3.3. Infrastruktura sportowa	30
2.3.4. Stowarzyszenia działające na terenie Gminy	32
2.3.5. Fundacje działające na terenie Gminy	39
2.3.6. Pozostałe organizacje działające na terenie Gminy	40
2.4. Działania GOPS i innych podmiotów świadczących usługi społeczne	40
2.4.1. GOPS w Goleszowie: charakterystyka ogólna	40
2.4.2. GOPS Goleszów: podejmowane usługi społeczne	41
2.4.2. Domy Opieki Społecznej	45
2.5. Działania ogólnorozwojowe Gminy i dodatkowe programy	47
2.5.1. Polityka wspierania rodziny	47
2.5.2. Działania Gminy w ramach Strategii Rozwoju Gminy	49
2.5.3. Współpraca Gminy z organizacjami pożytku publicznego	50
2.5.4. Teleopieka nad seniorami	51

3. Warunki życia oraz problemy społeczne w gminie Goleszów	52
3.1. Ogólna charakterystyka najważniejszych problemów społecznych	52
3.1.1. Usługi świadczone osobom niepełnosprawnym oraz ich rodzinom.....	52
3.1.2. Warunki życia seniorów w Gminie	54
3.1.3. Uzależnienie od Internetu, dezintegracja i depresja wśród dzieci i młodzieży.....	56
3.1.4. Problem narkotykowy i przemoc.....	60
3.2. Identyfikacja lokalna i warunki życia	62
3.2.1. Miejsce zamieszkania	62
3.2.2. Ocena jakości życia	64
3.2.3. Identyfikacja lokalna.....	67
3.3. Aktywność społeczna mieszkańców	73
3.4. Problemy społeczne występujące na terenie Gminy	75
4. Zapotrzebowanie na usługi społeczne	76
4.1. Korzystanie z usług społecznych przez mieszkańców	76
4.2. Pożądane działania społeczne w opinii mieszkańców Gminy	79
5. Podsumowanie.....	83
5.1. Ogólne rekomendacje działań	83
5.1.1. Partycypacja obywatelska i aktywność liderów lokalnej społeczności.....	83
5.1.2. Integracja międzypokoleniowa – wolontariat i lokalne imprezy	85
5.1.3. Współpraca międzyinstytucjonalna.....	88
5.1.4. Działania na rzecz poszczególnych grup społecznych – podsumowanie i wnioski	89
5.2. Szczegółowe rekomendacje dotyczące poświadanych usług	90
Załącznik - Ankieta dla dorosłych mieszkańców gminy Goleszów	99

1. Wprowadzenie

1.1. Centrum Usług Społecznych - założenia i cele projektu

Ustawa z dnia 19 lipca 2019 r. o realizowaniu usług społecznych przez centrum usług społecznych określa zasady, na mocy których jednostki samorządu terytorialnego (w tym konkretnym przypadku Gmina)¹ mogą tworzyć i realizować programy usług społecznych, a także organizować usługi społeczne w ramach jednego centrum usług społecznych, zwanego dalej Centrum. Ośrodek ten może powstać poprzez przekształcenie aktualnie działającego na terenie jednostki samorządowej Ośrodka Pomocy Społecznej lub stanowić ośrodek dodatkowy wspomagający działania GOPS lub MOPS.

Powstanie Centrum w danej gminie stanowi odpowiedź na najważniejsze potrzeby mieszkańców lokalnej społeczności w zakresie usług społecznych. Kluczowe cele realizowane przez Centrum to integracja, rozwój i poszerzenie dostępności różnych usług społecznych. Stanowi ono podmiot koordynujący lokalne systemy usług społecznych użyteczności publicznej, a więc usług dostępnych dla wszystkich mieszkańców w każdej grupie wiekowej, a nie tylko dla tych biedniejszych lub najbardziej potrzebujących. Centrum ma też za zadanie upowszechniać społeczne formy wsparcia usługowego realizowane na zasadzie wolontariatu, samopomocy czy pomocy sąsiedzkiej. Dzięki takim działaniom usługi społeczne staną się nie tylko szerzej dostępne, lecz także bardziej dostosowane do indywidualnych potrzeb poszczególnych beneficjentów.

W ramach tzw. „kroczącej zmiany systemowej”² przewiduje się wprowadzenie indywidualnych planów usług społecznych³ dla zainteresowanych mieszkańców obejmujących nie tylko najbiedniejszych i najbardziej potrzebujących. W ramach zasady powszechności usług społecznych nie będzie wymagany wywiad środowiskowy w odniesieniu do każdej kolejnej formy wsparcia społecznego. Centrum ma zapewnić jedno okienko dla mieszkańców oraz usprawnić kontakt z lokalnymi usługodawcami w jednym

¹ Ustawa z dnia 19 lipca 2019 r. o realizowaniu usług społecznych przez centrum usług społecznych (Dz. U. z 2019 r. poz. 1818), art. 8.

² Rymśa, M. (2020). Seria materiałów edukacyjnych „Jak utworzyć i prowadzić centrum usług społecznych” 1. DLACZEGO CENTRUM USŁUG SPOŁECZNYCH? Wydawnictwo: Kancelaria Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej.

³ Zgodnie z ustawą z dnia 19 lipca 2019 r. o realizowaniu usług społecznych przez centrum usług społecznych (Dz. U. z 2019 r. poz. 1818), art. 40 o brzmieniu: „Indywidualny plan usług społecznych opracowuje się w terminie nie dłuższym niż 30 dni od dnia wystąpienia z wnioskiem, o którym mowa w art. 35 (też ustawy – przypis autora), na okres niezbędny do realizacji usług społecznych wynikających z rozpoznania indywidualnych potrzeb, nie dłużej jednak niż na rok”.

punkcie. Ponadto Centrum zatrudnia na stanowisku organizatora społeczności lokalnej osobę, której celem będzie animacja działań samopomocowych, wolontaryjnych oraz wsparcia sąsiedzkiego oraz integracji społeczności lokalnej zapewniając odciążenie środków publicznych przewidzianych na świadczenie usług społecznych.

Do zadań organizatora usług społecznych należą następujące zadania:

- 1) organizowanie usług społecznych realizowanych przez centrum;
- 2) prowadzenie na bieżąco rozeznania:
 - a. potrzeb wspólnoty samorządowej w zakresie usług społecznych,
 - b. potencjału wspólnoty samorządowej w zakresie organizowania usług społecznych;
- 3) podejmowanie działań w celu rozwijania oraz koordynacji lokalnego systemu usług społecznych, w tym nawiązywanie współpracy z organami administracji publicznej, organizacjami pozarządowymi i podmiotami, o których mowa w art. 3 ust. 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, podmiotami wykonującymi działalność leczniczą w rozumieniu ustawy z dnia 15 kwietnia 2011 r. o działalności leczniczej oraz osobami fizycznymi i prawnymi, wykonującymi usługi z zakresu, o którym mowa w art. 2 ust. 1, na obszarze działania centrum;
- 4) opracowywanie standardów jakości usług społecznych określonych w programie usług społecznych, w przypadku braku określenia tych standardów w obowiązujących przepisach⁴.

1.2. Problematyka i cele Diagnozy

Ustawa o realizowaniu usług społecznych przez centrum usług społecznych stanowi, że centrum usług społecznych, jako instytucja odpowiedzialna za realizację usług społecznych na poziomie lokalnym, powinno opierać swoje działania na trafnie rozpoznanych potrzebach i potencjale społeczności i ma zadanie okresowego przeprowadzania diagnozy potrzeb i potencjału społeczności lokalnej w zakresie usług społecznych⁵. Należy zwrócić szczególną uwagę na fakt, że diagnoza ma obejmować zarówno problemy wstępujące na terenie gminy, jak i potencjał usługowy. Potrzeby należy

⁴ Ustawa z dnia 19 lipca 2019 r. o realizowaniu usług społecznych przez centrum usług społecznych (Dz. U. z 2019 r. poz. 1818), art. 27.

⁵ Ustawa z dnia 19 lipca 2019 r. o realizowaniu usług społecznych przez centrum usług społecznych (Dz. U. z 2019 r. poz. 1818), art. 5, pkt. 2.

rozumieć jako zakres problemów, których doświadczają członkowie wspólnoty samorządowej, natomiast potencjał, zgodnie z ustawą⁶ stanowi zaplecze usługowe w postaci jednostek organizacyjnych gminy, organizacji pozarządowych oraz osób fizycznych i prawnych, wykonujących usługi z zakresu, o którym mowa w ustawie. Są wśród nich następujące obszary działania: polityka prorodzinna, wspieranie rodziny, system pieczy zastępczej, pomoc społeczna, promocja i ochrona zdrowia, wspieranie osób niepełnosprawnych, edukacja publiczna, przeciwdziałanie bezrobociu, a także kultura, kultura fizyczna i turystyka, pobudzanie aktywności obywatelskiej, mieszkalnictwo, ochrona środowiska, reintegracja zawodowa i społeczna⁷.

Bez względu na wyniki lokalnej diagnozy należy wziąć pod uwagę kluczowe problemy występujące powszechnie na terenie całego kraju oraz przedsięwziąć odpowiednie środki zaradcze. Należy podjąć szczególnie takie działania, które do tej pory nie wliczały się w usługi działających Ośrodków Pomocy Społecznej. Wśród najbardziej palących problemów można wymienić:

- 1) pomoc prawną, zwłaszcza w środowiskach wiejskich, oddalonych od większych ośrodków miejskich, zorganizowanych prawnie, co się wpisuje w budowanie postaw obywatelskich i edukację społeczeństwa (zadanie to jest aktualnie podkreślane w kierunkach edukacyjnych Ministerstwa Oświaty - wychowanie narodowe);
- 2) potrzebę pomocy osobom starszym i schorowanym oraz samotnym, na którą należy odpowiadać poprzez realizację tzw. „opieki wytchnieniowej” dla rodzin seniorów;
- 3) problemy wychowawcze, na które odpowiedzią jest rozwój i dostęp do poradnictwa rodzinnego i psychologicznego;
- 4) obniżony wiek zachorowalności na depresję, na co rozwiązaniem może być rozwój psychiatrycznego wsparcia środowiskowego (należy pamiętać, że istotą Centrum jest ochrona zdrowia, czyli zapobieganie chorobom i zaburzeniom, a nie kwestia leczenia i powrotu do zdrowia, w tym zdrowia psychicznego. Praca środowiskowa powinna obejmować zatem

⁶ Ustawa z dnia 19 lipca 2019 r. o realizowaniu usług społecznych przez centrum usług społecznych (Dz. U. z 2019 r. poz. 1818), art. 21, pkt. 3.

⁷ Ustawa z dnia 19 lipca 2019 r. o realizowaniu usług społecznych przez centrum usług społecznych (Dz. U. z 2019 r. poz. 1818), art. 2, pkt. 1.

przeciwdziałanie pojawiania się problemów i chorób psychicznych, w tym depresji);

- 5) bariery istniejące w środowisku dla osób niepełnosprawnych, czemu należy zapobiegać poprzez dostosowanie infrastruktury obiektów użyteczności publicznej na terenie gminy oraz organizację stanowisk pracy dla asystentów osób niepełnosprawnych (usługi pomocy niepełnosprawnym w miejscu zamieszkania powinny być priorytetem w zakresie działań Centrum, a w drugiej kolejności można się starać o dotacje z PCPR).

Diagnoza ma na celu dostarczenie lokalnej społeczności szczegółowej wiedzy na temat problemów, które występują w danym miejscu. Powinna ona stanowić podstawę działań mających na celu rozwiązywanie wskazanych problemów poprzez odpowiadanie na potrzeby lokalnej społeczności i poprawę jakości jej życia. Bez dobrego rozpoznania problemów, a także zidentyfikowania ich źródeł trudno o skuteczną receptę na ich rozwiązanie.

Dobrze prowadzona diagnoza społeczna zakłada nie tylko badanie problemów i potencjału lokalnej społeczności oraz rekomendowanie działań służących ich rozwiązywaniu, ale także powinna być wzbogacona o cykliczną ewaluację podjętych rozwiązań. Jej celem jest również uwypuklenie przyczyn, dlaczego doszło do opisywanego stanu rzeczy. To właśnie dotarcie do przyczyn problemów umożliwia rozwiązywanie ich u źródła i sformułowanie skutecznych metod rozwiązania napotkanych problemów. Umożliwia także wskazanie adekwatnych środków służących do realizacji postawionych celów. Ewaluacja służy temu, aby sprawdzić to, jak zmieniła się sytuacja pod kątem występowania diagnozowanych problemów w lokalnej społeczności. Czy sytuacja uległa poprawie, czy też pogorszeniu.

Diagnoza społeczna poświęcona dogłębnemu poznaniu obszaru związanego z zapotrzebowaniem na usługi społeczne powinna jako rezultat przedstawić skalę danych problemów. W ramach diagnozy dobiera się odpowiednie metody służące ustaleniu, jakie są opinie i przekonania normatywne mieszkańców danej społeczności oraz oczekiwania względem tego, jak powinno być. Zebrane dane pozwalają planować odpowiednie działania służące członkom społeczności lokalnej w oparciu o posiadane zasoby. Czasami jednostki samorządów terytorialnych oraz organizacje pożytku publicznego kierują się własną intuicją w wyznaczaniu działań lokalnych opierając się na własnych założeniach dotyczących skali danych problemów. Podejście to sprawia, że działania mogą być

dobierane nieadekwatnie i nieefektywnie⁸, a poza tym nie uwzględniają one decyzji ludzi w kwestii podejmowanych zmian w lokalnej społeczności (brak spełnienia warunku partycypacji obywatelskiej w działaniach na rzecz zapobiegania problemom społecznym).

Jak wskazuje Schimanek⁹, „tradycyjne podejście do diagnozowania problemów społecznych polega na ocenie stanu ich zaspokojenia i zidentyfikowaniu czynników uniemożliwiających ich zaspokajanie. Obecnie coraz powszechniej diagnoza problemów społecznych obejmuje także analizę możliwości zaspokajania potrzeb społecznych, bo tu właśnie często mogą tkwić przyczyny ich niezaspokojenia”. Również autorzy niniejszej diagnozy, zgodnie z zaleceniami¹⁰, za cel obierają sobie przyjrzenie się zarówno problemom społecznym w zakresie realizacji usług społecznych w danej społeczności, jak i diagnozę potencjału realizacji usług ze wskazaniem zasobów instytucjonalnych, motywacyjnych oraz ludzkich. Niniejsza diagnoza również została opatrzona rekomendacjami stosownych działań, które należy podjąć.

Według przytoczonej już wyżej pracy badawczej¹¹, „nie zawsze (...) odczucia społeczne muszą być adekwatne do realnej skali problemów społecznych i ich skutków. Nie znaczy to, że należy lekceważyć opinię społeczną. Trzeba jednak pamiętać, że diagnoza społeczna może być bardzo dobrym narzędziem do tego, żeby pokazać społeczności, jak realnie wyglądają jej problemy. Możemy też mieć do czynienia z sytuacją odwrotną: społeczeństwo nie zdaje sobie sprawy, że pewne zjawiska już albo za chwilę mogą stać się poważnymi problemami społecznymi”. Należy zatem zaplanować działania diagnostyczne, tak, aby wykorzystać różnorodne narzędzia badawcze (założenie triangulacji metod¹²), pozwalająca holistycznie spojrzeć na badane problemy. Może się okazać, że pewne narzędzia będą przeszacowywać skalę danego problemu (np. ankieta opierająca się na opiniach mieszkańców), a inne będą niedoszacowywać tej skali (np. badanie fokusowe z reprezentantami społeczności obejmujące osoby, które widzą sprawy na podstawie innych źródeł).

⁸ Schimanek, T. (2015) *Diagnozowanie problemów społecznych*, Warszawa: FISE Fundacja Inicjatyw Społeczno-Ekonomicznych

⁹ Ibidem, s. 5.

¹⁰ Rymsza, M. (2020). Op. cit.

¹¹ Schimanek, T. (2015). Op. cit. s. 4.

¹² Rzeszutek, I. (2018). Triangulacja w badaniach społecznych. *Młoda Humanistyka*, 2(12), 1-11.

1.3. Diagnoza szkolna

Badania prowadzone na terenie szkół samorządowych są kluczowym elementem diagnozowania problemów społecznych w obszarze używania substancji psychoaktywnych, występowania przemocy oraz problemów behawioralnych. Dzięki nim nie tylko możemy dowiedzieć się więcej o badanej populacji, ale również zintegrować ją wokół działań związanych z korzystaniem z proponowanych usług społecznych. W kontekście niniejszej diagnozy szczególne znaczenie ma zbadanie środowiska szkolnego pod kątem problemów spostrzeganych przez dzieci i młodzież oraz zapotrzebowania na działania, które mogłoby realizować Centrum dla niepełnoletnich mieszkańców Gminy. Z punktu widzenia rekomendacji PARPA¹³ w realizacji działań profilaktycznych kluczowe jest poznanie głębszych uwarunkowań zdiagnozowanych problemów w postaci czynników ryzyka i czynników chroniących. Czynniki te warto również uwzględnić formułując pytania badawcze w kontekście diagnozy problemów społecznych, również diagnozy obejmującej zagadnienia związane z dostępnością usług społecznych. Usługi te, skierowane do dzieci i młodzieży, wspólnie z działaniami profilaktycznymi stanowią odpowiedź na występujące problemy w tej grupie wiekowej i stanowią istotną politykę lokalną w zakresie zapobiegania problemom przed ich wystąpieniem lub pogłębieniem (w tym chorób psychicznych, problemów związanych z przemocą lub problemowym używaniem substancji psychoaktywnych) Raport *Czynniki chroniące i czynniki ryzyka*¹⁴ wymienia następujące czynniki ochronne:

1. negatywny stosunek bliskich rówieśników do substancji psychoaktywnych;
2. komunikacja z rodzicami dotycząca dnia powszedniego;
3. sprawdzanie przez rodziców, co ich dziecko robi wieczorami;
4. wsparcie emocjonalne matki;
5. dobre kontakty z ojcem;

¹³ Państwowa Agencja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. Rekomendacje do realizowania i finansowania gminnych programów profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych w 2021 roku. Warszawa, 2020.

¹⁴ Łoś, M., Hawro, A., Grzelak, S., Balcerzak, A. (2017). *Mapa czynników ryzyka i chroniących młodzież przed zachowaniami ryzykownymi*. Instytut Profilaktyki Zintegrowanej. Źródło: <https://www.ore.edu.pl/wp-content/uploads/2018/10/raport-i-mapa-czynnikow-ryzyka-i-chroniacych-mlodziez-przed-zachowaniami-ryzykownymi.pdf> (data dostępu: 17.12.2021).

6. spędzanie wspólnie czasu z rodzicami;
7. lubienie swoich nauczycieli oraz szkoły;
8. kontrola środowiska lokalnego;
9. udział w praktykach religijnych i pozytywny stosunek do wiary;
10. pozytywny stosunek do nauki w szkole;
11. odrabianie prac domowych;
12. posiadanie mentora;
13. dodatkowe zajęcia i konstruktywne zajęcia;
14. dobry kontakt z rodzeństwem.

Do czynników ryzyka wspomniany raport zalicza natomiast:

1. przebywanie w towarzystwie, w którym używa się substancji psychoaktywnych;
2. picie alkoholu przez bliskich rówieśników;
3. konflikty pomiędzy rodzicami, także takie, które wybuchają po spożyciu alkoholu;
4. przemoc w domu;
5. upijanie się rodzeństwa;
6. rodzina z samotną matką/ojcem bądź rodzina zrekonstruowana;
7. przemoc na terenie szkoły bądź w okolicach;
8. upijanie się dorosłych członków społeczności lokalnej;
9. przekonanie, że przemoc rozwiązuje konflikty;
10. narażanie swoje bezpieczeństwa w imię ekscytujących przeżyć;

11. duża ilość czasu przeznaczana na granie na komputerze;
12. spędzanie dużej ilości czasu poza domem;
13. wczesny wiek inicjacji papierosowej/alkoholowej;
14. doświadczanie problemów psychicznych (tj. złego samopoczucia, przygnębienia, zestresowania, problemów emocjonalnych).

Do czynników chroniących zaliczane są również: poziom pracy zespołowej nauczycieli, klarowność zasad i uporządkowanie życia szkolnego, przekonanie, że nauka pomaga w osiąganiu celów życiowych, nastawienie na rozwój i lepsze funkcjonowanie szkoły, nastawienie na branie przez uczniów części odpowiedzialności za życie szkoły oraz uwzględnienie oczekiwań zarówno uczniów jak i rodziców. Badanie dotyczące wybranych czynników chroniących oraz czynników ryzyka przeprowadzone w ramach niniejszej diagnozy stanowi jej integralny element. Poszerza spojrzenie na występujące problemy (nadużywanie substancji psychoaktywnych oraz przemoc) pozwalając oszacować ich potencjalne przyczyny oraz zwracając uwagę na aspekty, które należy wzmacniać w ramach proponowanych rekomendacji.

1.4. Metodologia badania

1.4.1. Wywiad Fokusowy z przedstawicielami gminy Goleszów

W dniu 07.04.2022 r. w Urzędzie Gminy odbyło się badanie fokusowe, w którym wzięło udział 14 osób będących przedstawicielami UG, GOPS, lokalnych związków wyznaniowych, Policji, systemu oświaty, w tym szkół i świetlic środowiskowych oraz klubów i stowarzyszeń działających na terenie gminy Goleszów. Badanie prowadzone było przez dwie osoby (osoba prowadząca, moderująca dyskusję grupową oraz druga osoba w roli obserwatora, notująca zbierane treści wywiadu i pozostałe obserwacje) z Centrum Działań Profilaktycznych. Prowadzący dyskusję był osobą, która posiada ponad 10 letnie doświadczenie trenerskie oraz badawcze w zakresie prowadzenia wywiadów fokusowych. Moderowanie dyskusji pozwoliło zebrać najważniejsze dane dotyczące najistotniejszych problemów społecznych, z jakimi mierzą się mieszkańcy Gminy, a także dotychczasowych sposobów radzenia sobie z nimi, które okazały się mniej lub bardziej skuteczne. Zebrane dane jakościowe zostały poddane analizie i wyszczególniono najważniejsze wiązki tematyczne, które

pojawiały się w dyskusji. Wywiad fokusowy posłużył również celom przetestowania wstępnych hipotez postawionych przez badaczy w celu rozpoznania podstawowych problemów i potencjału lokalnej społeczności. Wnioski z badania posłużyły dodatkowo w rekonstrukcji narzędzi badawczych do badań ankietowych mieszkańców i stanowiły materiał do postawienia wstępnych hipotez dotyczących funkcjonowania Gminy.

1.4.2. Badania kwestionariuszowe terenowe i ankietowe

W ramach badań terenowych w dniach 07-10 kwietnia 2022 r. ankierzy Centrum Działań Profilaktycznych przeprowadzali wywiady z mieszkańcami na terenie Gminy. Badania były prowadzone techniką PAPI oraz CAPI. Ponadto dane wywołane zbierane były także za pomocą ankiet internetowych w ramach techniki CAWI w terminie od 07 do 29 kwietnia 2022 r. Łącznie zebrano dane od 169 osób dorosłych. W załączniku do niniejszej Diagnozy zamieszczono papierową wersję ankiety, która została wykorzystana w niniejszym badaniu.

W ramach diagnozy szkolnej uczniowie szkół podstawowych Goleszowa oraz uczniowie szkół ponadpodstawowych mieszkający na terenie Gminy, ale uczący się w pobliskich szkołach w Cieszynie wypełniali ankiety on-line dotyczące problemów społecznych i zapotrzebowania na usługi społeczne przewidziane dla wieku najmłodszych mieszkańców Gminy. W ramach badania techniką CAWI przebadano 219 osób w wieku od 10 do 18 lat.

W ramach badania przeprowadzono uszczegóławiające ankiety rozbudowane o pytania otwarte techniką CAWI wśród nauczycieli i rodziców w Gminie, w celu zbadania problemów towarzyszących tym grupom społecznym. Przebadano łącznie 18 rodziców i 20 nauczycieli.

1.4.3. Analiza danych zastanych i dokumentów strategicznych

W ramach *desk research* zostały zebrane dane z Banku Danych Lokalnych dotyczące powiatu cieszyńskiego oraz gminy Goleszów. W celu zbadania aktualnego rozwoju Gminy z punktu widzenia strategii rozwojowych przeanalizowano następujące dokumenty samorządowe:

1. Aktualna Ocena Zasobów Pomocy Społecznej gminy Goleszów;
2. Aktualne Sprawozdanie z działalności Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej

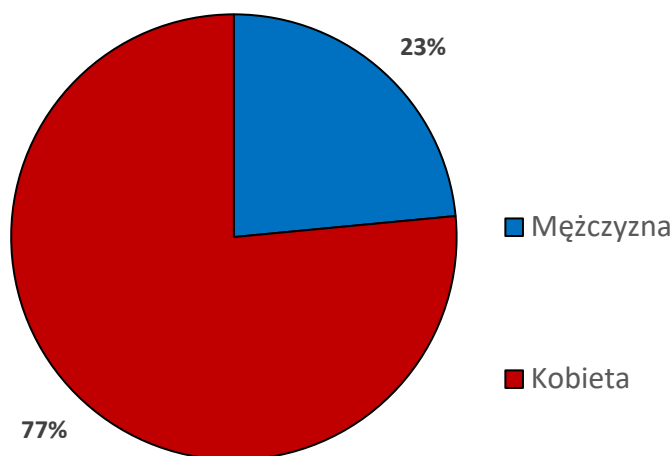
w Goleszowie;

3. Strategia Rozwoju Gminy Goleszów;
4. Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Goleszów;
5. Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie;
6. Gminny Program Wspierania Rodziny;
7. Raport o Stanie Gminy Goleszów.

1.5. Charakterystyka przebadanej próby

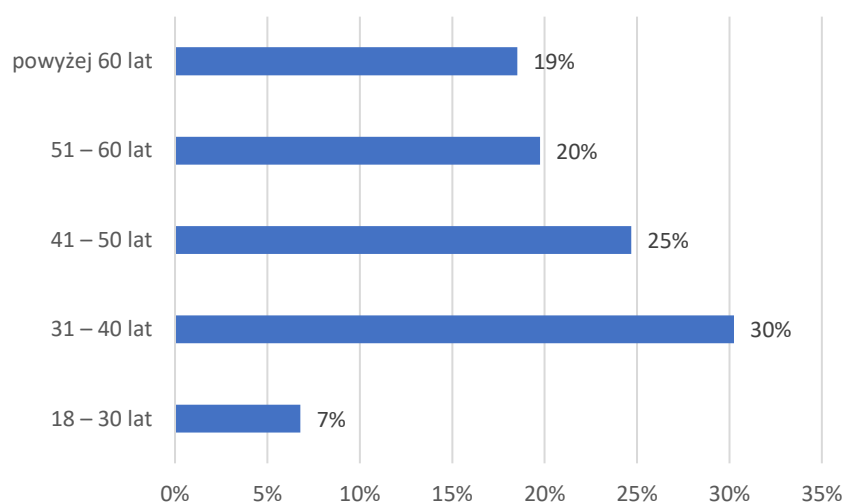
1.5.1. Dorośli mieszkańcy (w tym rodzice i nauczyciele)

Przebadano łącznie 169 osób dorosłych, wśród których znalazło się 23% kobiet.

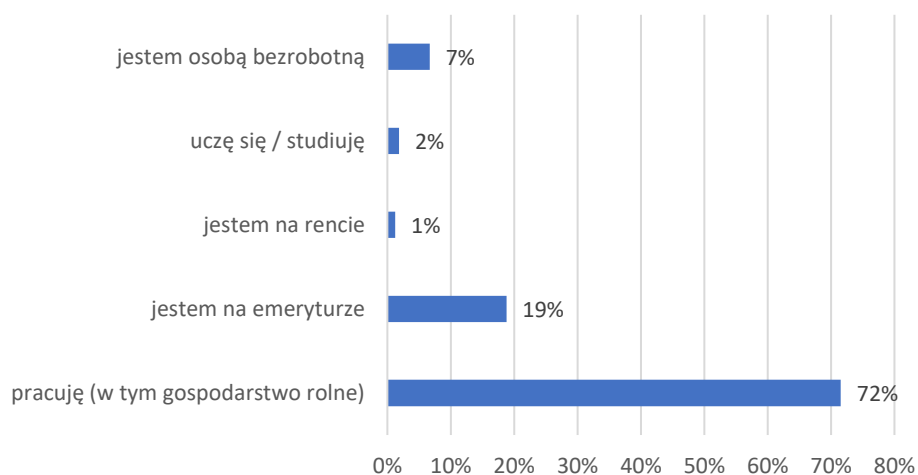
*Wykres 1. Płeć badanych dorosłych mieszkańców
(dane na podstawie przeprowadzonych badań ankietowych, Goleszów 2022)*

Struktura demograficzna próby ze względu na wiek mieszkańców przypominała strukturę populacji (porównaj wykresy: 2 oraz 21). Jedynym wyjątkiem jest odsetek osób młodych w wieku 18-30 lat, które stanowiły tylko 7%. Wynika to z małej liczby mieszkańców w tym wieku w Gminie, co można wyjaśnić migracją do większych ośrodków miejskich w celu odbycia studiów.

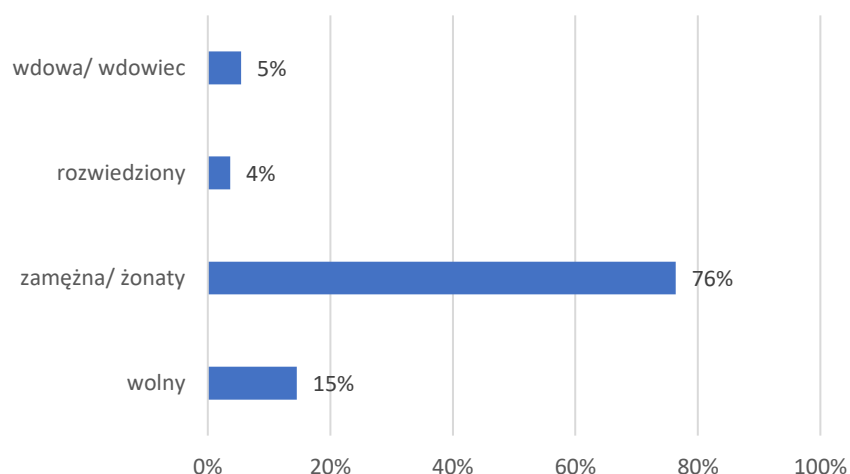
*Wykres 2. Wiek badanych dorosłych mieszkańców
(dane na podstawie przeprowadzonych badań ankietowych, Goleszów 2022)*

Wśród badanych większość stanowiły osoby pracujące (71%). Najmniejszy odsetek stanowiły osoby na rencie (1%) oraz uczące się i studiujące (2%).

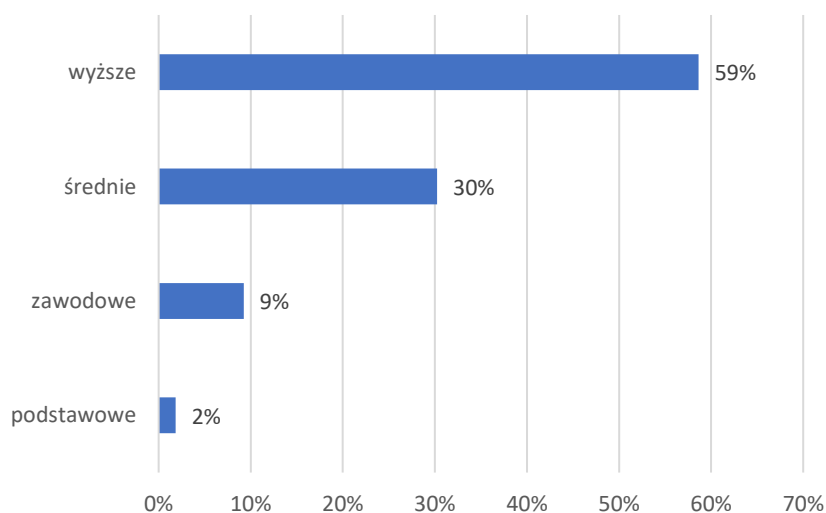
*Wykres 3. Status zawodowy badanych dorosłych mieszkańców
(dane na podstawie przeprowadzonych badań ankietowych, Goleszów 2022)*

Najwięcej osób badanych jest w związku małżeńskim (76%). Najmniejszą grupę badanych stanowiły osoby rozwiedzione (4%) oraz wdowy i wdowcy (5%). 15% osób pozostaje w stanie wolnym.

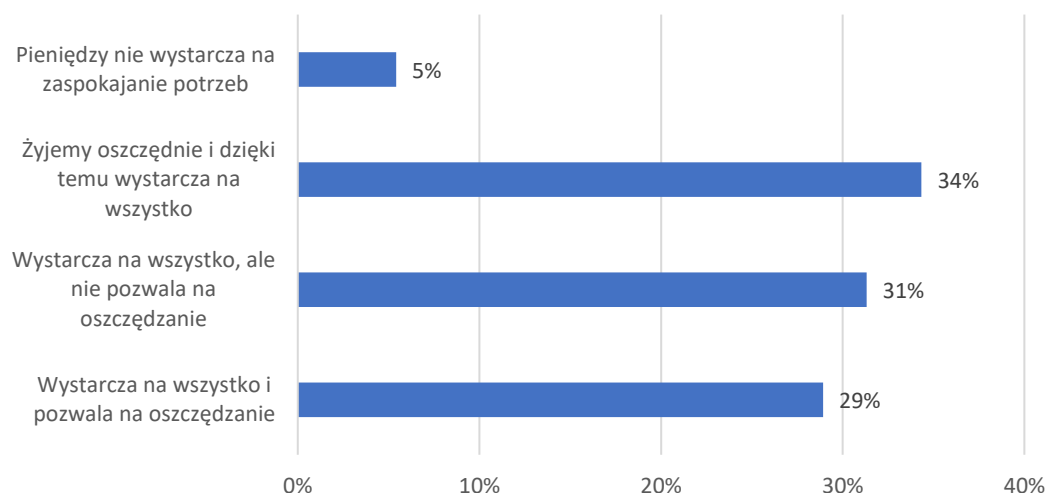
*Wykres 4. Stan cywilny badanych dorosłych mieszkańców
(dane na podstawie przeprowadzonych badań ankietowych, Goleszów 2022)*

Najwięcej badanych ma wykształcenie wyższe (59%). Na drugim miejscu pod kątem liczebności znalazły się osoby z wykształceniem średnim (30%). Na trzecim były osoby z wykształceniem zawodowym (9%). Najmniej osób badanych miało wykształcenie podstawowe 2%.

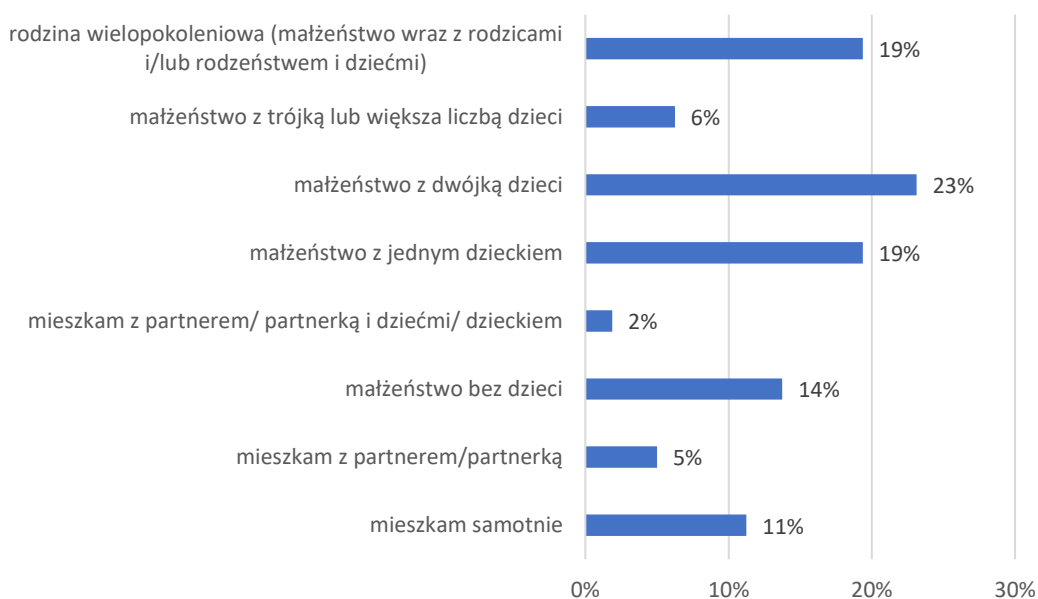
*Wykres 5. Wykształcenie badanych dorosłych mieszkańców
(dane na podstawie przeprowadzonych badań ankietowych, Goleszów 2022)*

Przebadani mieszkańcy najrzadziej wskazywali na najniższy stan zamożności (pieniędzy nie wystarcza na zaspokajanie potrzeb) – było to 5% osób. Prawie co trzeci badany ma możliwość oszczędzania środków.

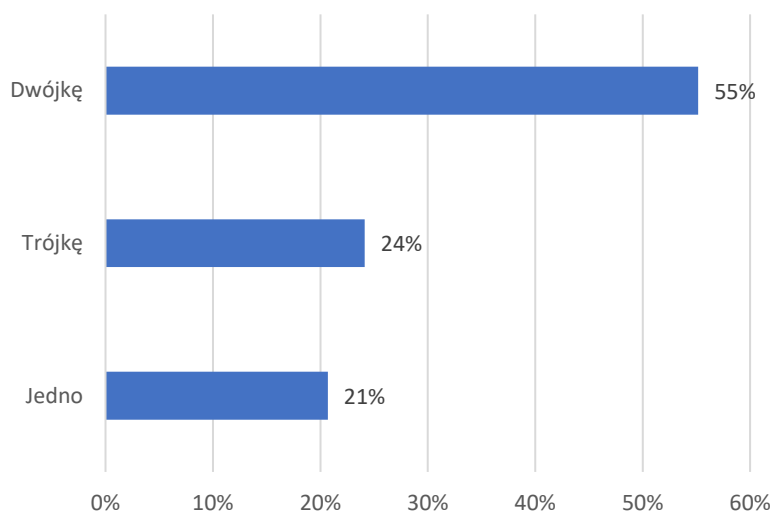
*Wykres 6. Zamożność badanych dorosłych mieszkańców
(dane na podstawie przeprowadzonych badań ankietowych, Goleszów 2022)*

Wśród badanych najczęściej znalazło się osób w małżeństwach z dwójką dzieci (23%). 6% osób żyje w rodzinie wielodzietnej (trzy lub więcej dzieci), natomiast 19% małżeństw ma jedno dziecko. Prawie co piąty badany mieszkaniec Gminy mieszka w rodzinie wielopokoleniowej (19%). 7% stanowią osoby, które mieszkają bez ślubu, z czego 2% mieszka z dzieckiem lub dziećmi. 14% małżeństw nie ma dzieci, a 11% badanych mieszka samotnie.

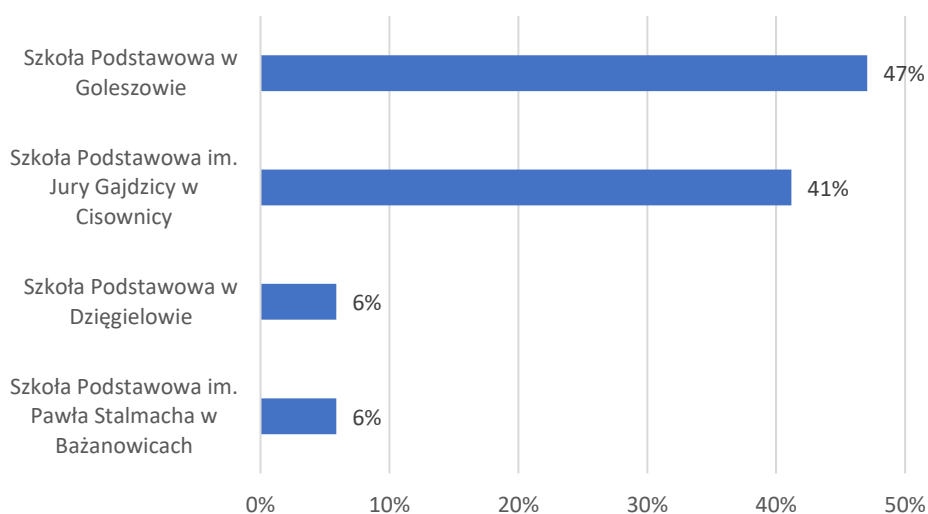
*Wykres 7. Członkowie gospodarstwa domowego badanych dorosłych mieszkańców
(dane na podstawie przeprowadzonych badań ankietowych, Goleszów 2022)*

Wśród przebadanych rodziców najwięcej osób ma dwójkę dzieci (55%). W dalszej kolejności pod kątem liczebności były osoby z trójką dzieci (25%). Co piąty rodzic miał jedno dziecko.

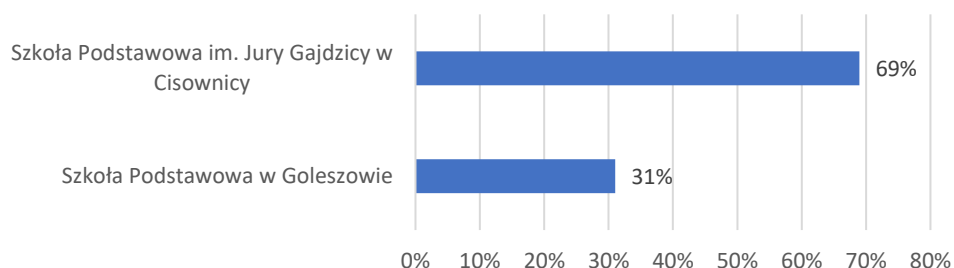
*Wykres 8. Liczba dzieci badanych rodziców
(dane na podstawie przeprowadzonych badań ankietowych, Goleszów 2022)*

Wśród przebadanych nauczycieli znaleźli się pracownicy czterech szkół w Gminie: SP w Goleszowie (47% nauczycieli), SP w Cisownicy (41% nauczycieli) oraz SP w Dzięgielowie oraz SP w Bażanowicach (po 6% nauczycieli w każdej).

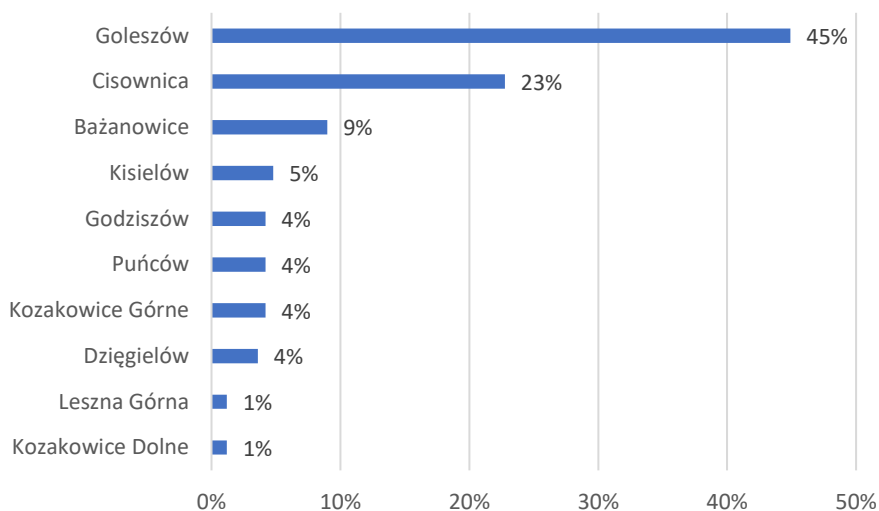
*Wykres 9. Szkoły, w których pracują badani nauczyciele
(dane na podstawie przeprowadzonych badań ankietowych, Goleszów 2022)*

Najwięcej dzieci spośród przebadanych rodziców uczy się w SP w Cisownicy. Dzieci pozostałych badanych uczęszcza do SP w Goleszowie.

Wykres 10. Szkoły, do których chodzą dzieci badanych rodziców (dane na podstawie przeprowadzonych badań ankietowych, Goleszów 2022)

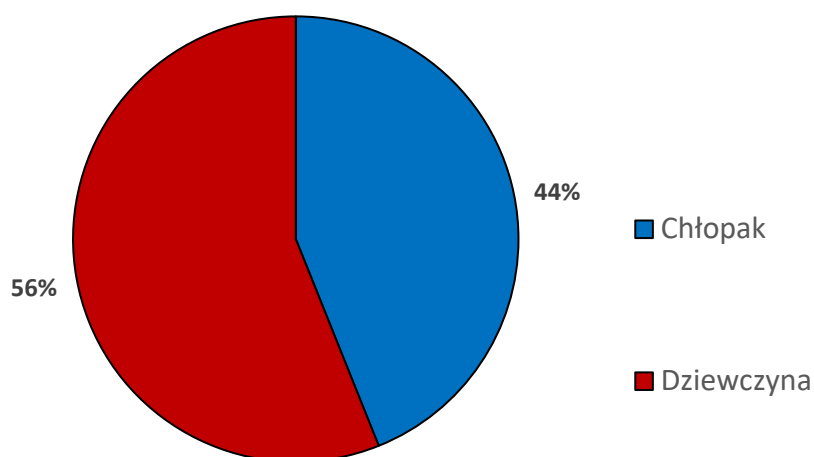
Przebadano głównie mieszkańców Goleszowa (45%), Cisownicy (23%) i Bażanowice (9%). Najmniej badanych pochodziło z Lesznej Górnej (1%) i Kozakowic Dolnych (1%).

Wykres 11. Miejsce zamieszkania badanych dorosłych mieszkańców (dane na podstawie przeprowadzonych badań ankietowych, Goleszów 2022)

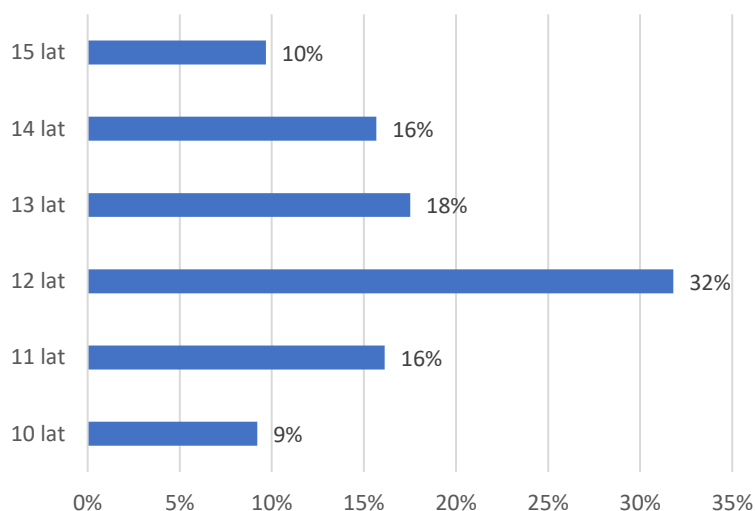
1.5.2. Uczniowie

Przebadano łącznie 219 uczniów w wieku od 10 do 18 lat. Większość próby stanowiły dziewczęta (56%), jednak proporcje płci zostały mniej więcej zachowane.

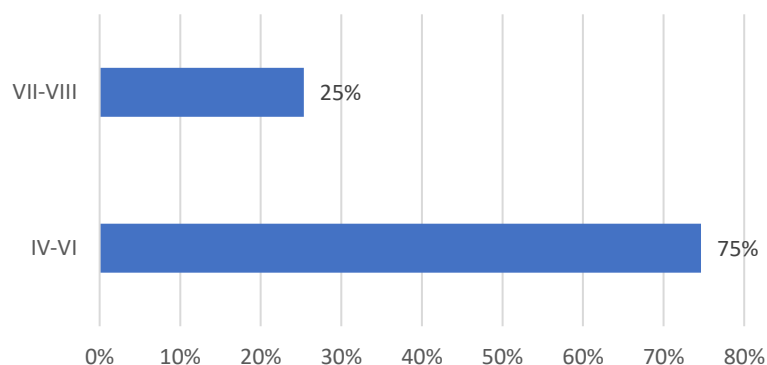
Wykres 12. Płeć badanych uczniów
(dane na podstawie przeprowadzonych badań ankietowych, Goleszów 2022)

Wśród badanych uczniów najliczniejszą grupę stanowiły osoby w wieku 12 lat (32%), natomiast najmniej liczne były grupy najmłodszych uczniów w wieku 10 lat (9%) oraz najstarszych uczniów szkół podstawowych (10%).

Wykres 13. Wiek badanych uczniów
(dane na podstawie przeprowadzonych badań ankietowych, Goleszów 2022)

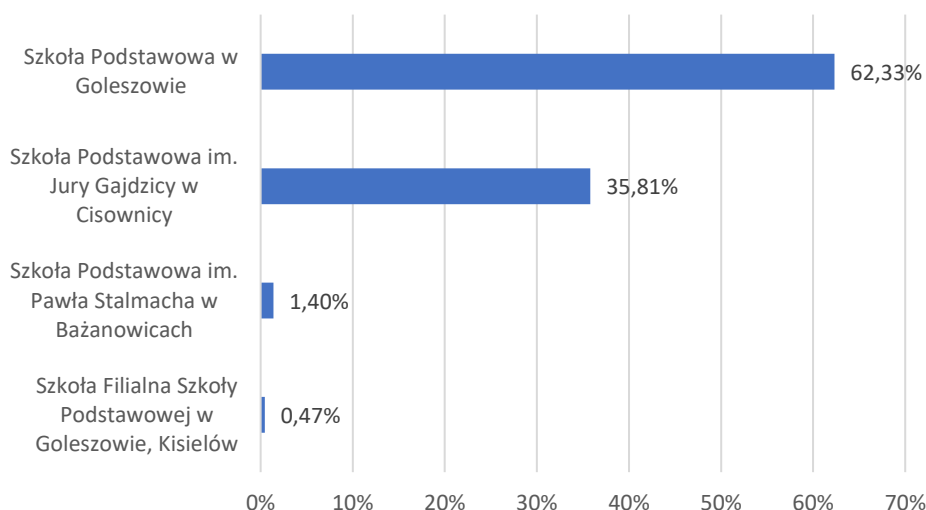
W celu porównań w niniejszej Diagnozie różnych potrzeb i problemów występujących wśród młodszej młodzieży oraz starszej dokonano podziału uczniów na starszych adolescentów w wieku 14-15 lat (VII – VIII klasa SP) oraz młodszych w wieku 10 -13 lat (IV – VI klasa SP).

*Wykres 14. Klasy badanych uczniów
(dane na podstawie przeprowadzonych badań ankietowych, Goleszów 2022)*

Największa grupa badanych uczniów chodzi do SP w Goleszowie (62%). Na drugim miejscu byli uczniowie SP w Cisownicy (36%). Najmniejsza przebadana grupa uczniów uczęszcza do filialnej SP w Kisielowie (jedna badana osoba) oraz SP w Bażanowicach (trzy osoby).

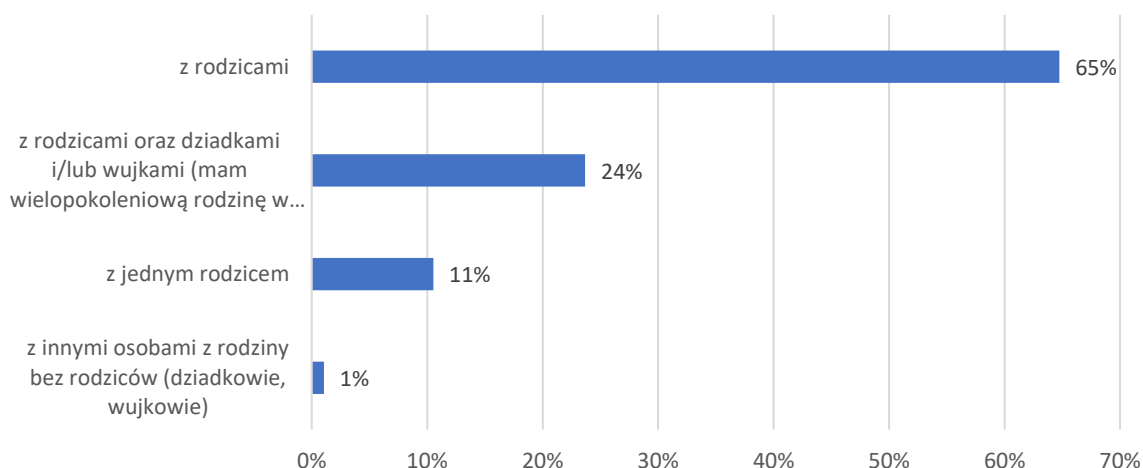
Wnioski płynące z niniejszej diagnozy należy przypisywać w pierwszej kolejności próbie uczniów, nauczycieli oraz rodziców uczniów ze szkół, które przeważają liczebnością nad pozostałymi (SP w Goleszowie oraz SP w Cisownicy).

*Wykres 15. Szkoła badanych uczniów
(dane na podstawie przeprowadzonych badań ankietowych, Goleszów 2022)*

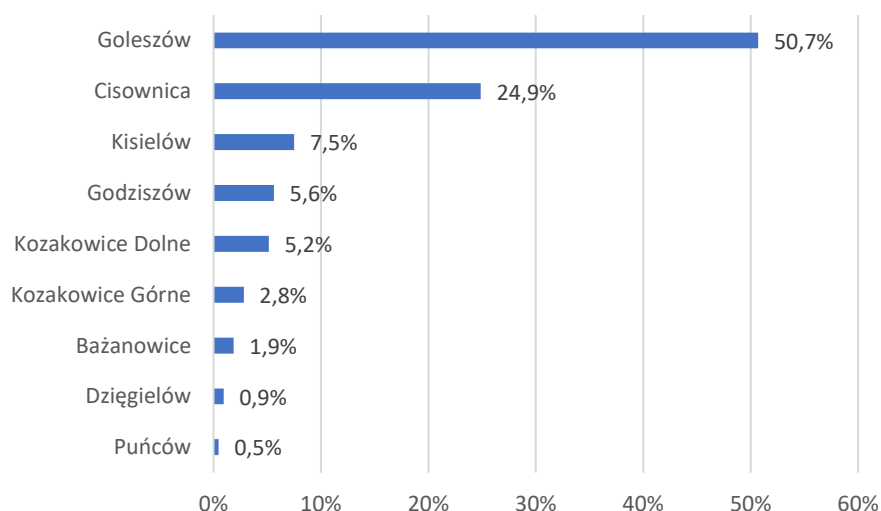
Większość uczniów mieszka z rodzicami (65%). Co czwarty uczeń mieszka w rodzinie wielopokoleniowej, natomiast co dziesiąty z jednym rodzicem. Tylko 1%

badanych uczniów mieszka bez rodziców wychowywana przez innych członków rodziny. Jedna badana osoba mieszka w rodzinie zastępczej.

*Wykres 16. Z kim mieszkają badani uczniowie
(dane na podstawie przeprowadzonych badań ankietowych, Goleszów 2022)*

Przebadano głównie uczniów mieszkających w Goleszowie (51%) oraz Cisownicy (25%). Najmniej badanych uczniów mieszka w Puńcowie (0,5%) oraz w Dzięgielowie (0,9%). Proporcje przebadanych osób z Goleszowa i Cisownicy układają się podobnie do proporcji przebadanych dorosłych mieszkańców.

*Wykres 17. Miejsce zamieszkania badanych uczniów
(dane na podstawie przeprowadzonych badań ankietowych, Goleszów 2022)*

2. Charakterystyka gminy Goleszów

2.1. Charakterystyka przestrzenna

2.1.1. Lokalizacja

Gmina Goleszów jest gminą wiejską należącą do powiatu cieszyńskiego oraz województwa śląskiego. W jej skład wchodzi Goleszów (siedziba Gminy) oraz 9 miejscowości: Bażanowice, Cisownica, Dzięgielów, Godziszów, Kisielów, Kozakowice Górne i Dolne, Leszna Górna oraz Puńców. Położona jest w południowej części Polski na terenie Pogórza Cieszyńskiego znajdującego się u stóp Beskidu Śląskiego. Od południa gmina Goleszów graniczy z Czechami, od wschodu z miastem Ustroń, od północy z miejsko-wiejską gminą Skoczów i gminą miejską Dębowiec, a od północnego zachodu z miastem Cieszyn. Powiat cieszyński graniczy od północy z powiatem pszczyńskim oraz miastem Jastrzębie-Zdrój, a od wschodu z powiatem bielskim i Bielsko-Białą oraz od południowego wschodu z powiatem żywieckim.

Gmina Goleszów zajmuje powierzchnię 65,9 km², co stanowi 9,0% powierzchni powiatu. Najbliższe większe ośrodki miejskie to Cieszyn (33 tys. mieszkańców) oddalony od wsi Goleszów o 7,5 km, Ustroń (niecałe 16 tys. mieszkańców) oddalony o 5,5 km oraz Skoczów (14 tys. mieszkańców) oddalony o 8,6 km.

2.1.2. Infrastruktura komunikacyjna

W tabeli nr 1 zaznaczono odległości od większych miast według drogi samochodowej oraz szacowany czas dojazdu.

L.P.	Miasto	Odległość (km)	Szacowany czas dojazdu samochodem	Drogi wojewódzkie/krajowe
1)	Cieszyn	8,4	0:10	
2)	Ustroń	6,4	0:09	
3)	Skoczów	10,1	0:15	944
4)	Bielsko-Biała	36,6	0:30	941, S52, 940
5)	Jastrzębie-Zdrój	33,3	0:41	937

6)	Ostrawa (CZ)	47,7	0:44	S52, 11(CZ)
7)	Katowice	85,9 lub 76	1:07 lub 1:08	941, S52, DK86 lub DK81
8)	Kraków	151	1:52	941, S52, DK1, S1, A4, S52, DK7
9)	Warszawa	374	4:18	944, DK8, A1, S8, Dk7

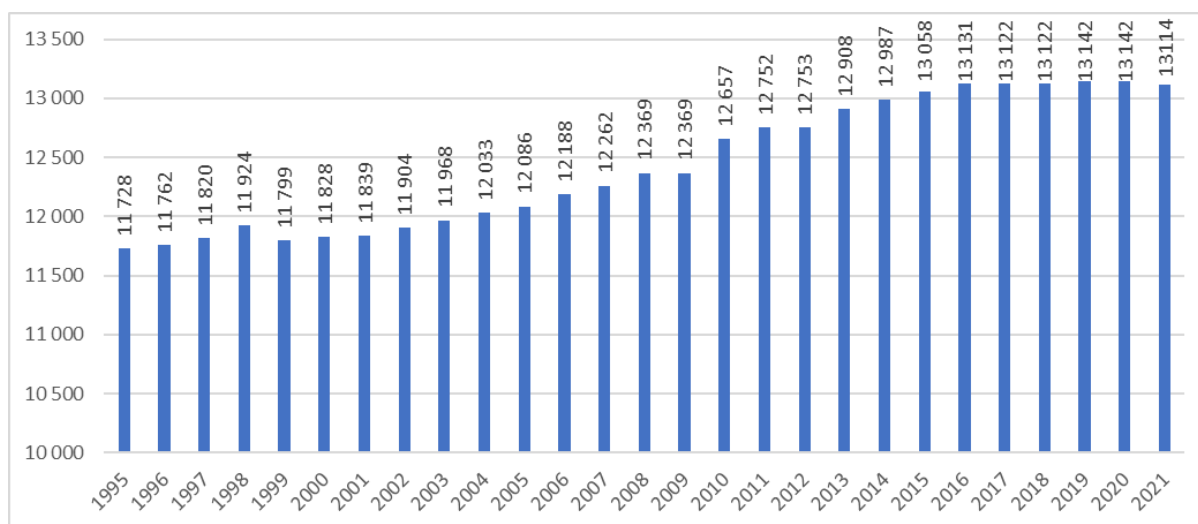
*Tabela 1. Drogi dojazdowe z Goleszowa do innych miejscowości
(opracowanie własne na podstawie danych z Map Google)*

2.1.2. Warunki lokalowe do życia

W 2020 r. w Gminie było 3 445 budynków mieszkalnych i 4 287 mieszkań, co stanowi 326,6 mieszkań na 1000 mieszkańców. 3,07 osób przypada na jedno mieszkanie, a 4,82 to przeciętna liczba izb przypadająca na jedno mieszkanie.

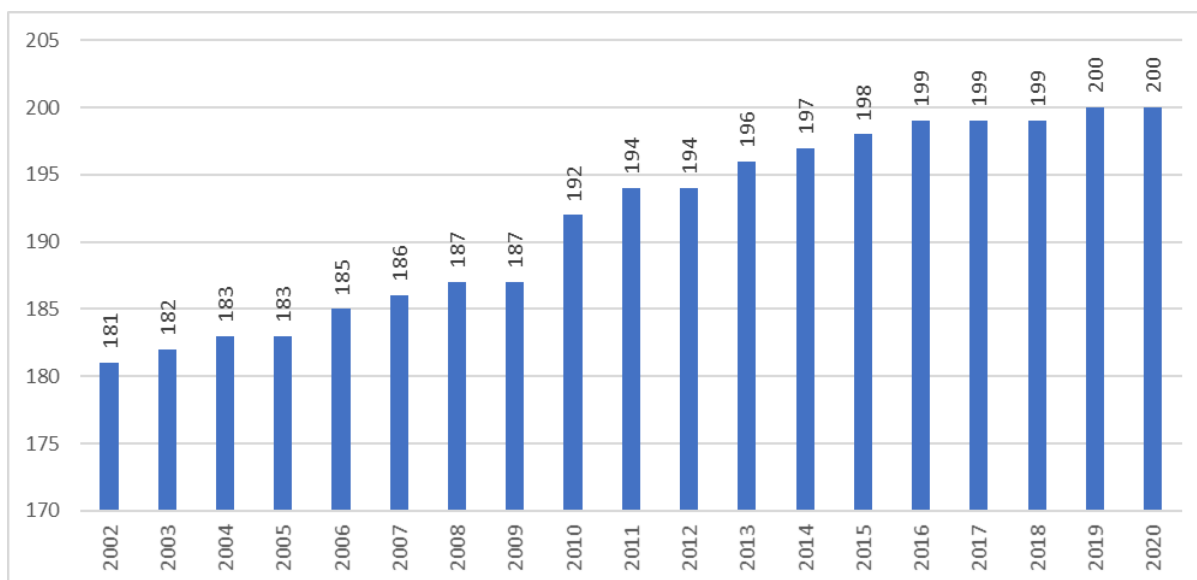
2.2. Charakterystyka demograficzna

Gmina Goleszów w 2021 liczyła 13 411 mieszkańców, co stanowi 7,4% ludności całego powiatu cieszyńskiego. W latach 2002-2021 liczba mieszkańców wzrosła o 10,2%.

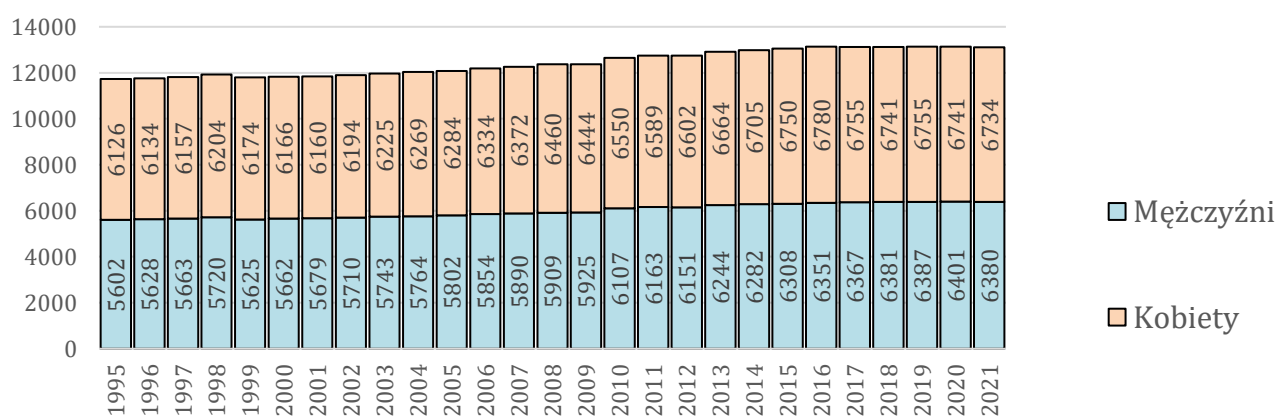
*Wykres 18. Liczba ludności w Gminie Goleszów w latach 1995 - 2021
(opracowanie własne na podstawie danych GUS: Bank Danych Lokalnych, 1996 - 2022)*

Zagęszczenie ludności wynosi 200 osób na km² i obserwuje się wzrost zagęszczenia na przestrzeni ostatnich 19 lat (2002 - 2020) wynoszący 10,5%. Zagęszczenie ludności jest mniejsze niż w powiecie cieszyńskim, w którym wynosi 243 os na km² (2020).

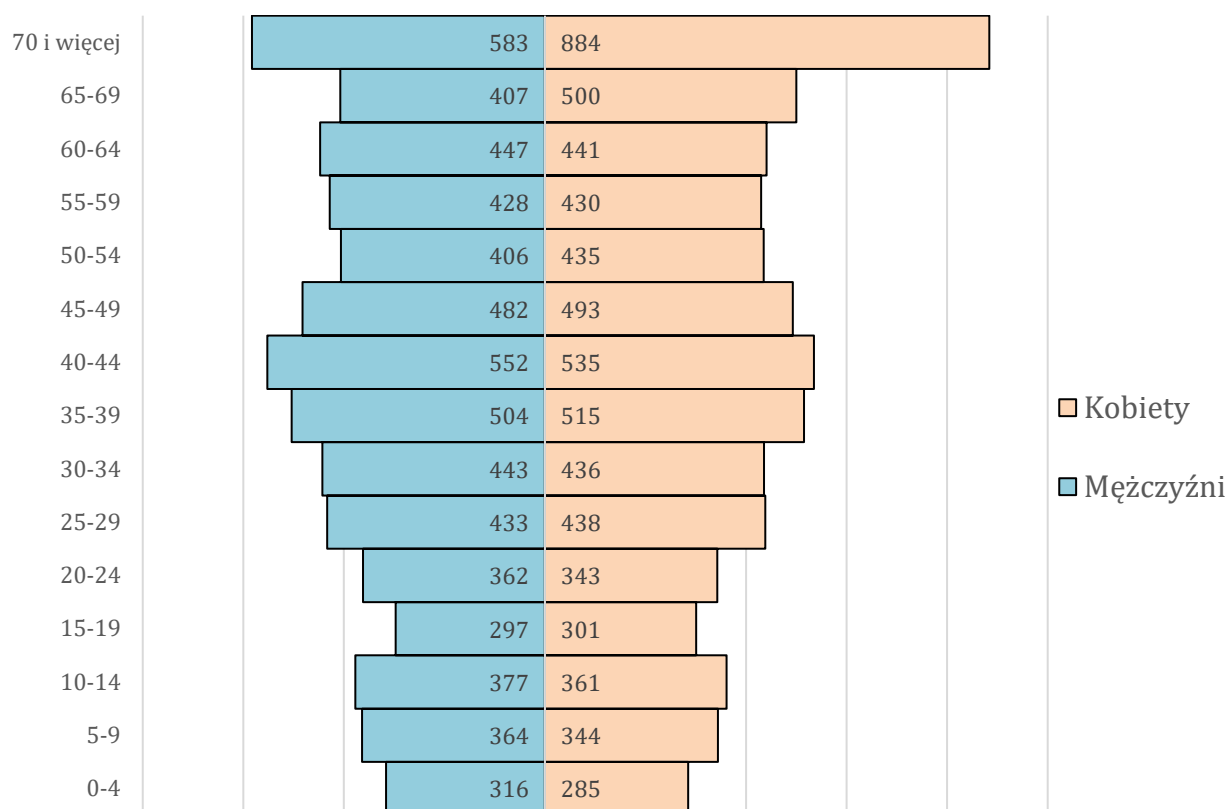
Wykres 19. Zagęszczenie ludności na km² w latach 2002 – 2020
(opracowanie własne na podstawie danych GUS: Bank Danych Lokalnych, 1996 - 2022)

51,3% ludności gminy Goleszów stanowią kobiety, a 48,7% mężczyźni.

Wykres 20. Struktura demograficzna z uwzględnieniem płci na lata 1995 - 2021
(opracowanie własne na podstawie danych GUS: Bank Danych Lokalnych, 1996 - 2022)

Struktura demograficzna ludności Gminy ze względu na wiek i płeć przedstawiona została na poniższym wykresie nr 21.

Wykres 21. Struktura demograficzna ze względu na płeć i wiek w 2020 r.
(opracowanie własne na podstawie danych GUS: Bank Danych Lokalnych, 1996 - 2022)

Średni wiek mieszkańców gminy Goleszów wynosi 41,4 lat i jest nieznacznie niższy od średniego wieku mieszkańców województwa śląskiego oraz porównywalny do średniego wieku mieszkańców całej Polski. Mieszkańcy gminy Goleszów zawarli w 2020 roku 51 małżeństw, co odpowiada 3,9 małżeństwom na 1000 mieszkańców. Jest to nieznacznie więcej od wartości dla województwa śląskiego oraz wartość porównywalna do wartości dla Polski. W tym samym okresie odnotowano 1,4 rozwodów przypadających na 1000 mieszkańców. 27,7% mieszkańców gminy Goleszów jest stanu wolnego, 58,3% żyje w małżeństwie, 4,7% mieszkańców jest po rozwodzie, a 8,8% to wdowy/wdowcy.

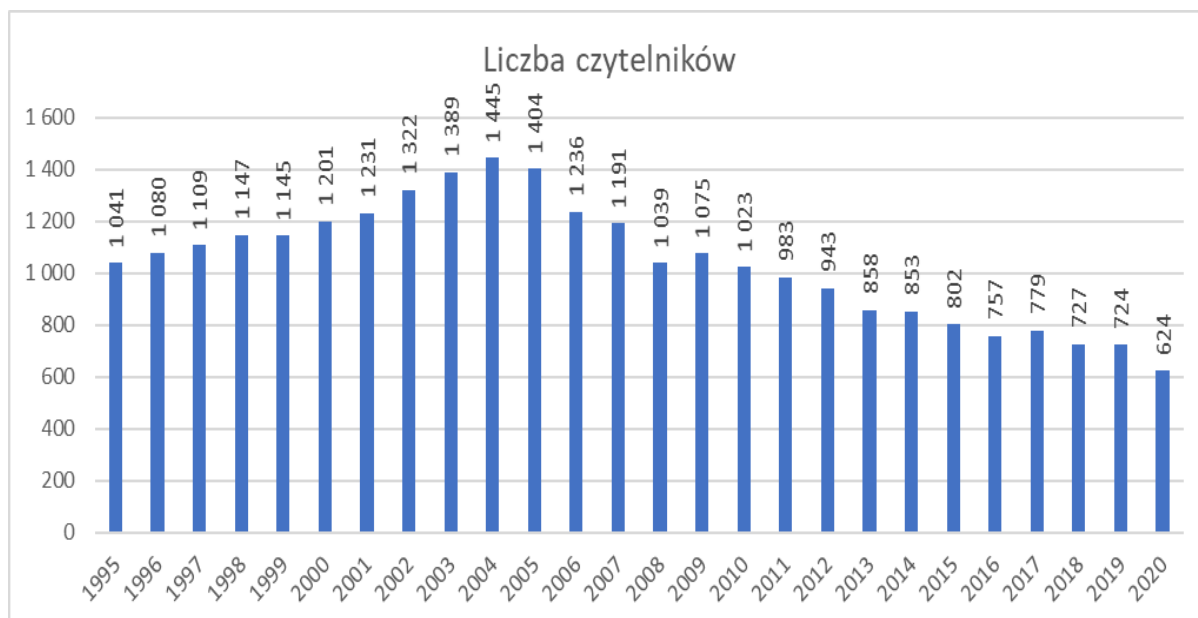
Gmina Goleszów ma ujemny przyrost naturalny wynoszący -92. Odpowiada to przyrostowi naturalnemu -6,98 na 1000 mieszkańców gminy Goleszów. W 2020 roku urodziło się 112 dzieci, w tym 49,1% dziewczynek i 50,9% chłopców. Średnia waga noworodków to 3 340 gramów. Współczynnik dynamiki demograficznej, czyli stosunek liczby urodzeń żywych do liczby zgonów wynosi 0,70 i jest większy od średniej dla województwa oraz mniejszy od współczynnika dynamiki demograficznej dla całego kraju. W 2019 roku 43,1% zgonów w gminie Goleszów spowodowanych było chorobami układu

krążenia, przyczyną 24,6% zgonów w gminie Goleszów były nowotwory, a 7,4% zgonów spowodowanych było chorobami układu oddechowego. Na 1000 ludności gminy Goleszów przypada 15,48 zgonów. Jest to znacznie więcej od wartości średniej dla województwa śląskiego oraz znacznie więcej od wartości średniej dla kraju. W 2020 roku zarejestrowano 181 zameldowań w ruchu wewnętrznym oraz 104 wymeldowań, w wyniku czego saldo migracji wewnętrznych wynosi dla gminy Goleszów 77. W tym samym roku 5 osób zameldowało się z zagranicy oraz zarejestrowano 2 wymeldowań za granicę - daje to saldo migracji zagranicznych wynoszące 3. W perspektywie obecnej sytuacji związanej z wojną w Ukrainie należy spodziewać się zdecydowanych zmian w odsetku ludności zagranicznej na terenie Gminy. 60,3% mieszkańców gminy Goleszów jest w wieku produkcyjnym, 18,3% w wieku przedprodukcyjnym, a 21,4% mieszkańców jest w wieku poprodukcyjnym.

2.3. Infrastruktura społeczna Gminy

2.3.1. Infrastruktura kulturalna

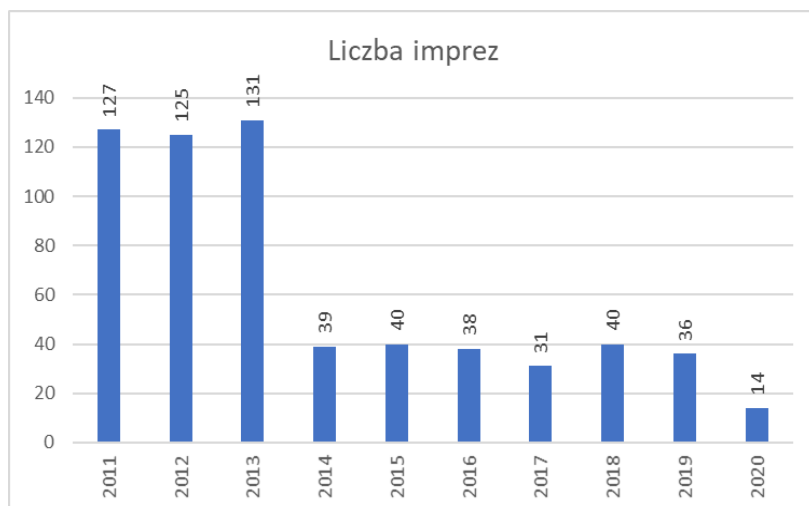
Gmina liczy 3 biblioteki i w 2020 r. odnotowano 624 aktywnych czytelników. Liczba ta spadła na przestrzeni ostatnich lat, jak pokazuje poniższy wykres.

Wykres 22. Liczba czytelników bibliotek Gminy
(opracowanie własne na podstawie danych GUS: Bank Danych Lokalnych, 1996 - 2022).

Na terenie Gminy znajduje się Gminny Ośrodek Kultury w Goleszowie, który organizuje liczne zajęcia artystyczne i wydarzenia kulturalne. W Gminie w 2020 r.

odbyło się 14 imprez kulturalnych. Zaobserwowano znaczący spadek liczby imprez od 2013 r.

Wykres 23. Liczba imprez i wydarzeń kulturalnych
(opracowanie własne na podstawie danych GUS: Bank Danych Lokalnych, 1996 - 2022)

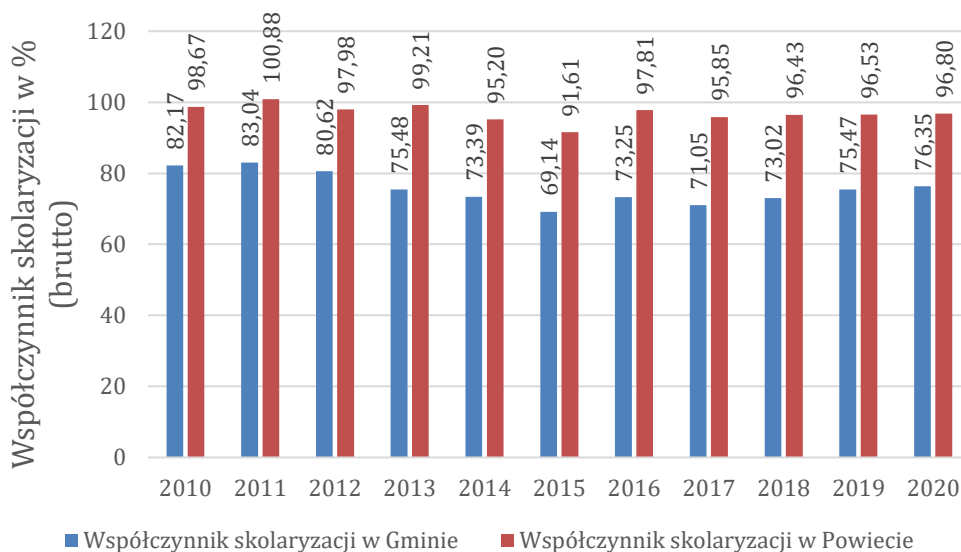
2.3.2. Infrastruktura edukacyjna

Na terenie Gminy znajduje się aktualnie 5 szkół podstawowych:

- 1) Zespół Szkolno-Przedszkolny w Dzięgielowie, który obejmuje Szkołę Podstawową w Dzięgielowie, Dzięgielów, ul. Cieszyńska 4 (www.spdziegielow.pl);
- 2) Szkoła Podstawowa w Goleszowie, Goleszów, ul. 1 Maja 1 (www.spgoleszow.pl);
- 3) Szkoła Filialna Szkoły Podstawowej w Goleszowie, Kisielów, ul. Wiejska 8 (www.spgoleszow.pl);
- 4) Szkoła Podstawowa im. Pawła Stalmacha w Bażanowicach, Bażanowice, ul. Szkolna 1 (www.spbazanowice.com.pl);
- 5) Szkoła Podstawowa im. Jury Gajdzicy w Cisownicy, Cisownica, ul. Cisowa 79 (www.spcisownica.vot.pl).

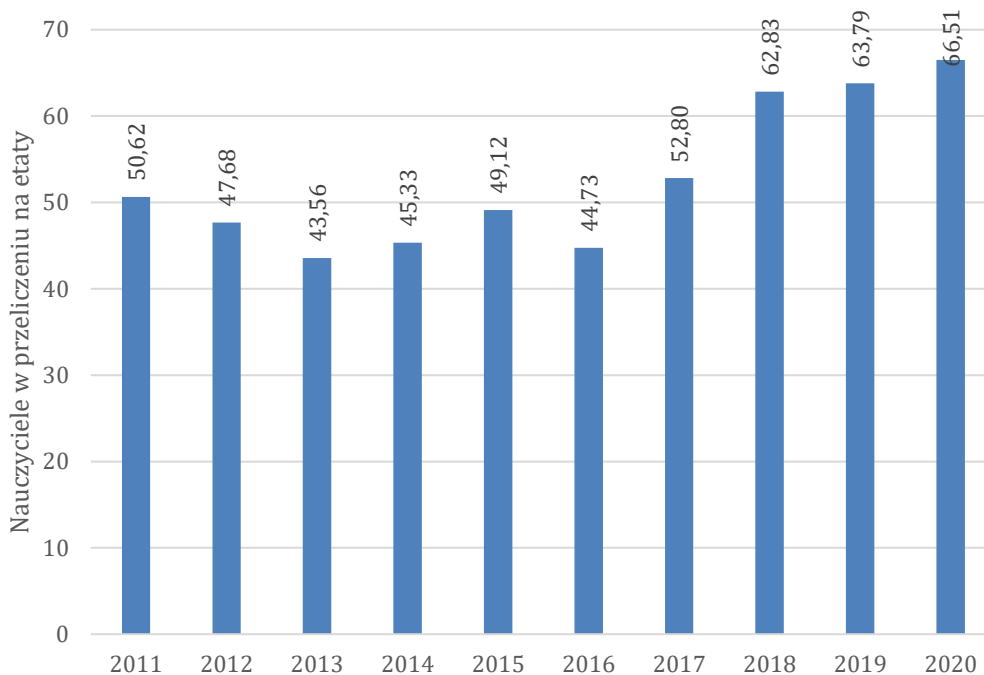
Na poniższym wykresie zaprezentowano współczynnik skolaryzacji w latach 2010 – 2020 w Gminie oraz powiecie cieszyńskim. W ostatnim czasie zaobserwowano

nieznaczny wzrost odsetka, jednak jest on niższy o kilka punktów procentowych od obserwowanego w latach 2010 – 2012. Może to świadczyć o tym, że rodzice szczególnie niedalekich od miast miejscowości Gminy zapisują dzieci do szkół w pobliskich Gminach (w tym Cieszynie lub Ustroniu).

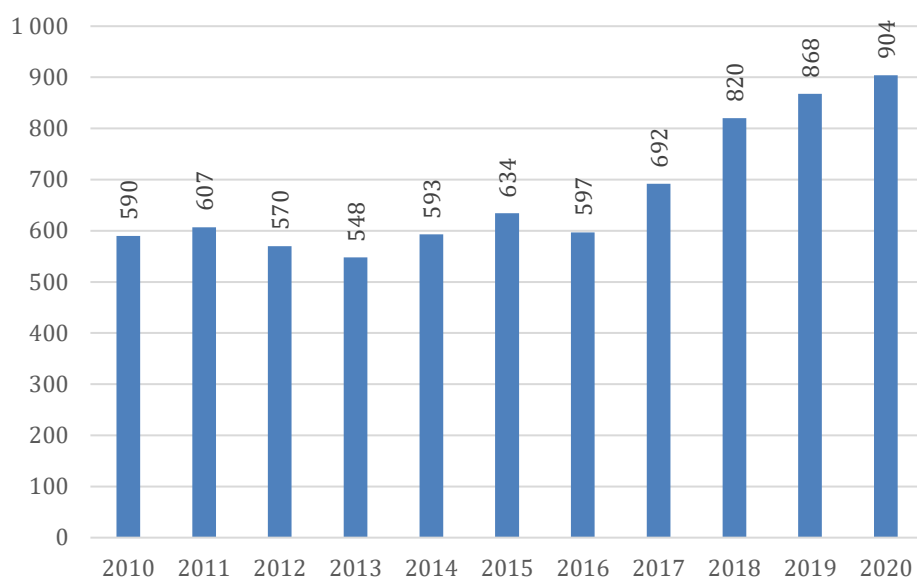

Wykres 24. Współczynnik skolaryzacji w Gminie i Powiecie w szkołach podstawowych (opracowanie własne na podstawie danych GUS: Bank Danych Lokalnych, 1996 - 2022)

W ostatnich latach wzrósł jednak odsetek etatów nauczycieli pracujących w szkołach w Gminie oraz odsetek uczniów w szkołach podstawowych.

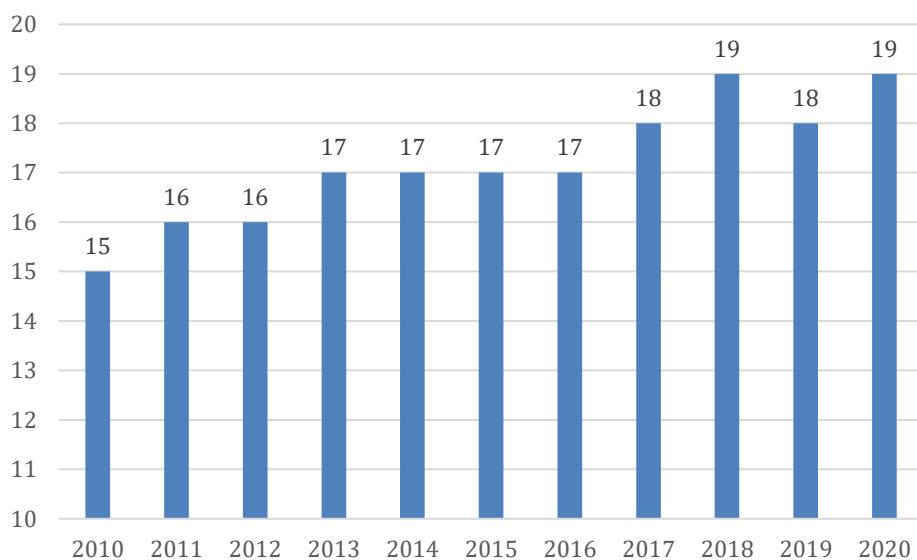

Wykres 25. Nauczyciele pełnozatrudnieni i niepełnozatrudnieni w przeliczeniu na etaty SP w Gminie (opracowanie własne na podstawie danych GUS: Bank Danych Lokalnych, 1996 - 2022)

Wykres 26. Liczba uczniów SP w Gminie w latach 2010 – 2020
(opracowanie własne na podstawie danych GUS: Bank Danych Lokalnych, 1996 - 2022)

Zwiększyła się także nieznacznie liczba uczniów przypadających na jeden oddział w klasie szkoły podstawowej w Gminie na przestrzeni ostatnich 10 lat.

Wykres 27. Uczniowie przypadający na 1 oddział SP w Gminie
(opracowanie własne na podstawie danych GUS: Bank Danych Lokalnych, 1996 - 2022)

Na terenie Gminy znajduje się także 7 punktów przedszkolnych:

- 1) Przedszkole Publiczne w Goleszowie, ul. Grabowa 35;

- 2) Przedszkole Publiczne w Goleszowie, Oddział zamiejscowy w Dzięgielowie, ul. Cieszyńska 5;
- 3) Przedszkole Publiczne w Goleszowie, Oddział zamiejscowy w Cisownicy, ul. Cisowa 83;
- 4) Przedszkole Publiczne w Goleszowie, Oddział zamiejscowy w Bażanowicach, ul. Szkolna 1;
- 5) Oddział przedszkolny w Szkole Podstawowej im. Jury Gajdzicy w Cisownicy, Goleszów, ul. Osiedlowa 17;
- 6) Oddział przedszkolny w Szkole Filialnej w Kisielowie, Kisielów, ul. Wiejska 8;
- 7) Oddział przedszkolny w Szkole Podstawowej im. Pawła Stalmacha w Bażanowicach, Bażanowice, ul. Szkolna 1, tel. 33 852 83 49
- 8) Przedszkole Publiczne w Puńcowie, Puńców, ul. Szkolna 2 (www.spdziegielow.pl)

Na terenie Gminy nie ma dostępnych żłobków.

2.3.3. Infrastruktura sportowa

Na terenie Gminy funkcjonuje 8 klubów sportowych.

- 1) **Ludowy Klub Sportowy GOLESZÓW**, Goleszów, ul. Sportowa 2, (lksgoleszow.futbolowo.pl)

Klub w formie stowarzyszenia skupiony jest wokół rozwoju piłki nożnej i różnych dyscyplin sportu oraz stałego podnoszenia jego poziomu. Poza tym zajmuje się organizacją masowych imprez rekreacyjnych oraz turystycznych, bierze czynny udział w życiu kulturalnym, gospodarczym i społecznym oraz skupia się wokół podnoszenia poziomu kulturalnego i sportowego członków.

- 2) **Uczniowski Klub Sportowy „Cisownica”**, Cisownica, ul. Cisowa 79

Klub zajmuje się planowaniem i organizowaniem pozalekcyjnego życia sportowego uczniów oraz angażowaniem do różnorodnych form aktywności ruchowej.

3) **Ludowy Uczniowski Klub Sportowy „Orlik”, Goleiszów, ul. 1 Maja 1**

Klub prowadzi szkolenia dzieci i młodzieży oraz podnosi poziom sportowego rozwoju członków klubu w łucznictwie.

4) **Misyjny Klub Sportowo-Rekreacyjny „CENTRUM”, Dzięgielów, ul. Misyjna 8**

Klub zajmuje się szkoleniem dzieci i młodzieży w zakresie lekkiej atletyki, organizuje bieg uliczny: „O ŻŁOTY DZIĘGIEL” oraz ultra maraton „BESKIDZKA 160 NA RATY”.

5) **Ludowy Klub Sportowy „Lesznianka”. Leszna Górna, ul. Główna 54**

Klub będący stowarzyszeniem zajmuje się rozwojem dyscypliny tenisa stołowego. Prowadzone są stałe szkolenia oraz treningi dla dzieci, młodzieży, a także dorosłych. Zawodnicy Klubu posiadają licencje sportowe, mają organizowany udział w meczach i turniejach. Ponadto Klub organizuje turnieje tenisa stołowego.

6) **Ludowy Klub Sportowy „TEMPO”, Puńców, ul. Sportowa 7
(www.tempo1949.futbolowo.pl)**

Klub zajmuje się rozwijaniem kultury fizycznej oraz dbaniem o aktywność sportową członków.

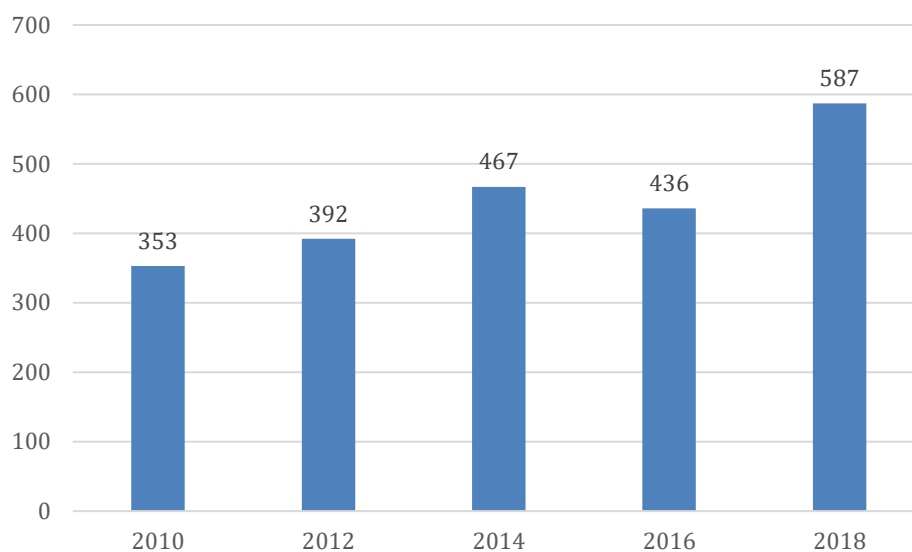
7) **Ludowy Klub Sportowy „Olimpia”, Goleiszów, ul. Grabowa 1**

Klub zajmuje się prowadzeniem zajęć w zakresie kultury fizycznej, organizowaniem zawodów sportowych oraz prowadzeniem obiektów sportowych.

8) **Stowarzyszenie Szachowe "OLIMPIA", Goleiszów, ul. Cieszyńska 25**

Celem Stowarzyszenia jest rozwój i upowszechnianie kultury fizycznej i sportu, a wiodącą dyscypliną są szachy.

Z lokalnych klubów sportowych korzystało w 2018 r. 587 osób. Niestety brak danych dotyczących aktualnego stanu członkostwa w klubach, szczególnie jak wygląda sytuacja w i po okresie pandemicznym.

Wykres 28. Członkowie klubów sportowych w latach 2010 – 2018
(opracowanie własne na podstawie danych GUS: Bank Danych Lokalnych, 1996 - 2022)

2.3.4. Stowarzyszenia działające na terenie Gminy

Na terenie Gminy działa kilka Stowarzyszeń, których działalność wpisuje się w lokalny potencjał usług społecznych Gminy w zakresie rozwijania kultury, edukacji, turystyki, a także świadczenie pomocy społecznej potrzebującym członkom lokalnej społeczności. Informacje o zakresie świadczonych przez nie usług powinny być dostępne w ramach działalności informacyjno-edukacyjnej Centrum Usług Społecznych w Goleszowie.

1) Polskie Stowarzyszenie na rzecz Osób z Niepełnosprawnością Inteligencyjną (PSONI) (<http://psonicieszyn.org/>)

W ramach stowarzyszenia działają następujące placówki:

- Ośrodek Rehabilitacyjno-Edukacyjno-Wychowawczy w Bażanowicach

Nieodpłatna, niepubliczna placówka oświatowo-rehabilitacyjną, zajmująca się wychowaniem dzieci i młodzieży z niepełnosprawnością intelektualną oraz z niepełnosprawnościami sprzężonymi. Ośrodek jest wielospecjalistyczną placówką dla dzieci i młodzieży w wieku od 3 do 25

lat. Wychowankowie mają zapewnioną opiekę od poniedziałku do piątku, w godzinach od 7.00 do 15.00.

Priorytetowym celem placówki jest wsparcie wszechstronnego rozwoju wychowanka oraz przygotowanie go, w miarę indywidualnych możliwości psychofizycznych, do samodzielnego, niezależnego funkcjonowania w życiu rodzinnym i społecznym. Ośrodek zapewnia zajęcia edukacyjno-terapeutyczne, zajęcia logopedyczne, terapię psychologiczną i rehabilitację na wysokim poziomie z uwzględnieniem indywidualnych potrzeb i możliwości rozwojowych wychowanków oraz przyjazną, serdeczną atmosferę.

Dodatkowo Stowarzyszenie prowadzi podobny Ośrodek w Cieszynie, gdzie w stosunku do każdego dziecka prowadzony jest wieloprofilowy program usprawniania w sferze intelektualnej, ruchowej, społecznej i emocjonalnej dziecka.

- Niepubliczna Szkoła Podstawowa Specjalna w Bażanowicach
- Niepubliczna Szkoła Przysposabiająca do Pracy

Powstała z myślą o absolwentach Ośrodka Rehabilitacyjno-Edukacyjno-Wychowawczego w Bażanowicach, by umożliwić im kontynuowanie procesu edukacyjno-terapeutycznego, utrwalanie nabytych umiejętności i ich doskonalenie, nabywanie nowych umiejętności niezbędnych w życiu dorosłym i pracy zawodowej.

- Świetlica terapeutyczna

Przeznaczona jest dla dorosłych osób z niepełnosprawnością intelektualną, które zakończyły realizację obowiązku szkolnego. Do jej głównych zadań należy wspieranie dorosłych osób z niepełnosprawnością intelektualną w dążeniach do szczęśliwego i jak najbardziej niezależnego życia, otwieranie życia społecznego przed uczestnikami Świetlicy Terapeutycznej, wspieranie osób z niepełnosprawnością intelektualną we wszystkich sferach dorosłego życia, Zadania te są realizowane poprzez szeroko rozumianą

rehabilitację społeczną i zawodową. Świetlica Terapeutyczna funkcjonuje przez cały rok, 5 dni w tygodniu w godzinach od 7.00 do 15.00.

Polskie Stowarzyszenie na rzecz Osób z Niepełnosprawnością Intelktualną Koło w Cieszynie otrzymało dofinansowanie ze środków Ministra Rodziny i Polityki Społecznej w ramach programu pt.: „Opieka Wytechnieniowa dla członków rodzin lub opiekunów osób z niepełnosprawnościami”. Edycja przewidziana na rok 2022 ma na celu:

- podniesienie jakości życia rodzin/opiekunów osób z niepełnosprawnością z powiatu cieszyńskiego;
- umożliwienie członkom rodzin/opiekunom osób niepełnosprawnych z powiatu cieszyńskiego realizacji ważnych spraw poza domem (np. w urzędzie, na poczcie, w banku itd.);
- poprawa stanu zdrowia fizycznego i psychicznego członków rodzin/opiekunów osób z niepełnosprawnością z powiatu cieszyńskiego;
- poprawa jakości opieki nad niepełnosprawnymi podopiecznymi;
- zaspokojenie potrzeby odpoczynku, regeneracji i relaksu wśród członków rodzin/opiekunów osób z niepełnosprawnością z powiatu cieszyńskiego;
- podniesienie jakości życia czasowe odciążenie od codziennych obowiązków łączących się ze sprawowaniem opieki, zapewnienie czasu na odpoczynek i regenerację.

Rysunek 1. Poster promujący usługi z zakresu "Opieka Wytchnieniowej" realizowane na terenie Gminy

Ze wsparcia mogą korzystać mieszkający powiatu cieszyńskiego członkowie rodzin lub opiekunowie sprawujący bezpośrednią opiekę nad: dziećmi z orzeczeniem o niepełnosprawności oraz osobami ze znacznym stopniem niepełnosprawności oraz orzeczeniem równoważnym.

2) Stowarzyszenie Współpracy Polsko–Marokańskiej AFRICAE DESERTA PROJECT

Stowarzyszenie zajmuje się pogłębianiem kontaktów polsko-marokańskich, promowaniem kultury berberyjskiej i nomadzkiej, ochroną dóbr kultury oraz środowiska naturalnego oraz kreowaniem postaw proekologicznych, pomocą dla najuboższych.

3) Stowarzyszenia Joannici Dzieło Pomocy - Oddział Śląski

Oddział Śląski Stowarzyszenia Joannici Dzieło Pomocy działa niezmiennie od 10 lat na terenie powiatu cieszyńskiego. Siedziba znajduje się w Dzięgielowie przy ul. Misyjnej 8 w budynku Centrum Misji i Ewangelizacji. Stowarzyszenie prowadzi wypożyczalnię sprzętu rehabilitacyjnego, kursy, pokazy i szkolenia z pierwszej pomocy, pomaga w zabezpieczaniu imprez oraz działa w zakresie ratownictwa medycznego.

4) Beskidzkie Stowarzyszenie Biblijne (<https://goszen.pl/>)

Wspólnota chrześcijańska odbywająca spotkania w budynku Beskidzkiego Stowarzyszenia Biblijnego w Bażanowicach k/Cieszyna, przy ul. Stalmacha 21. Odbywają się tam nabożeństwa, w czasie niedzielnych spotkań są również prowadzone biblijne zajęcia dla dzieci w dwóch kategoriach wiekowych: 5-10 lat oraz 10-14 lat. W każdą pierwszą i третią sobotę miesiąca o godz. 16.00 odbywają się spotkania dla młodzieży. Stowarzyszenie prowadzi także działalność wydawniczą.

5) Centrum Misji i Ewangelizacji Kościoła Ewangelicko-Augsburskiego w RP

Zlokalizowane przy ul. Misyjnej 8 Centrum jest organizatorem licznych działań skierowanych do różnych grup wiekowych. Prowadzi szkoły niedzielne oraz półkolonie z j. angielskim dla dzieci, organizuje projekty: „Daj dzieciom nadzieję – wypoczynek dzieci i młodzieży”, „List do Dzieciątka” oraz „Prezent pod choinkę”, wspomaga dzieci i młodzież poprzez działalność animacyjną, w tym pracę streetworkerów. Poza tym Centrum realizuje tygodnie ewangelizacyjne, zajęcia biblijno-artystycznej, działania wolontariatu. Wspomaga także rodziny i osoby z zagranicy.

6) Stowarzyszenie Miłośników Cisownicy

Celem Stowarzyszenia jest budzenie umiłowania Cisownicy oraz pielęgnowanie tradycji i kultury regionu poprzez m.in.:

- prezentowanie dorobku kulturalnego miejscowości, w tym zwyczajów i obrzędów,
- gromadzenie publikacji, rękopisów, pamiątek i dokumentów związanych z Cisownicą oraz redagowanie i wydawanie własnych publikacji, inspirowanie, popieranie i upowszechnianie twórczości literackiej, plastycznej, muzycznej, rękodzielniczej i fotograficznej,
- wspieranie miejscowych zespołów artystycznych, a także organizowanie imprez i spotkań, szkoleń i warsztatów oraz wykładów, odczytów, pokazów i wystaw,

- krzewienie krajoznawstwa oraz sportu, turystyki i rekreacji oraz promowanie walorów turystycznych miejscowości,
- propagowanie i otaczanie opieką osobliwości przyrodniczych oraz terenów szczególnie wartościowych pod względem krajobrazowym i przyrodniczym,
- nawiązywanie dwustronnych kontaktów z innymi miejscowościami oraz współpracę z innymi organizacjami i miejscowościami.

7) **Gminne Koło PTTK nr 19 ŚLIMOKI w Goleszowie**

Powstało na bazie działalności Sekcji Turystycznej przy Gminnym Ośrodku Kultury w Goleszowie. Od samego początku Koło przyjęło za cel propagowanie turystyki rodzinnej, propagowanie turystyki wśród dzieci i młodzieży, oraz promocję gminy Goleszów w szerokim tego słowa znaczeniu, m.in. poprzez udział w targach turystycznych. Koło zyskiwało na sporej popularności, o czym świadczy coraz większa liczba uczestników imprez. W pierwszym 2003 roku jeszcze jako sekcja turystyczna przy GOK organizowano 16 wycieczek, w których uczestniczyły 222 osoby, 10 lat później w 2013 były to już 43 imprezy, w których wzięło udział 1385 osób w tym 292 młodzieży. Koło nadal organizuje wycieczki dla wszystkich grup wiekowych oraz bierze aktywny udział w targach turystycznych.

Rysunek 2. Rozpoczęcie sezonu 2022 przez Gminne Koło PTTK w Goleszowie
(zdjęcie pobrane ze strony internetowej: http://www.pttk-slimoki.cba.pl/2022_kamienny.php)

8) Stowarzyszenie Dzieci Stalmacha w Bażanowicach

Stowarzyszenie ma na celu rozwijanie i wspieranie działań edukacyjnych, kulturalnych i społecznych na rzecz dzieci oraz społeczności lokalnej a w szczególności:

- wspieranie wszechstronnego i zrównoważonego rozwoju: społecznego, kulturalnego wsi Bażanowice,
- inspirowanie, aktywizowanie i integrowanie mieszkańców na rzecz wszechstronnego rozwoju szkoły i środowiska lokalnego,
- wspieranie działań szkoły zmierzających do kształtowania postaw patriotycznych i społecznych wychowanków oraz uczniów szkoły,
- powielanie dorobku naukowego, wychowawczo-dydaktycznego, kulturalnego i materialnego szkoły,
- prowadzenie działań propagujących osiągnięcia szkoły i jej zasłużonych wychowanków,
- wspieranie demokracji i budowanie społeczeństwa obywatelskiego w środowisku lokalnym.

9) Towarzystwo Miłośników Ziemi Goleszowskiej

Towarzystwo ma na celu popularyzowanie wiedzy o regionie-gminie goleszowskiej i okolicy, popularyzowanie tej wiedzy o „Panoramie Goleszowskiej” i „Kalendarzu Goleszowskim”, poprzez comiesięczne spotkania członków Towarzystwa w sekcjach: ekologiczno-ogrodniczej i sekcji Goleszów-Równia w sali widowiskowej Domu Ludowego, organizowanie konkursów – gmina Goleszów w Kwiatkach i Zieleni, organizowanie wystaw ogrodniczo-ekologicznych, warzyw i bonsai, udział w corocznych dożynkach gminnych, organizowanie różnego rodzaju konkursów – np. fotograficznego, wiedzy o regionie, ekologii, wycieczki do szkółek ogrodniczych, wycieczki o charakterze krajoznawczo-turystycznym (przynajmniej

cztery w roku), współudział w organizowaniu rajdów rowerowych na terenie gminy Goleszów, spotkania z młodzieżą szkolną poświęcone ogrodnictwu i ekologii.

9) **Stowarzyszenie Muzyczne ARTIS**

Stowarzyszenie Muzyczne ARTIS stawia sobie za cel: rozwijanie i zaspakajanie potrzeb muzycznych, upowszechnianie muzyki, rozwój kultury.

2.3.5. Fundacje działające na terenie Gminy

Na terenie Gminy działają trzy fundacje, których działalność wpisuje się w lokalny potencjał usług społecznych Gminy. Informacje o zakresie świadczonych przez nie usług powinny być dostępne w ramach działalności informacyjno-edukacyjnej Centrum Usług Społecznych w Goleszowie.

1) **Fundacja „MADE IN SCI”**

Fundacja zajmuje się propagowaniem Śląska Cieszyńskiego, szeroko pojętą kulturą oraz projektami społecznymi związanymi z lokalną społecznością.

Rysunek 3. Logo Fundacji MADE IN SCI

(pobrano ze strony: https://www.facebook.com/Fundacja-Made-in-SCI-1692642324316982/?ref=page_internal)

2) **Fundacja Edukacyjna Ziemi Cieszyńskiej**

3) **Fundacja Chrześcijańska „Przedsionek Pana”**

Głównym celem Fundacji jest organizowanie i niesienie pomocy w ramach działalności pożytku publicznego. Zadaniem priorytetowym jest realizacja tych celów statutowych, które mają wpływ na poziom kultury, edukacji, zdrowia społeczeństwa, powszechność zatrudnienia i obronności kraju.

2.3.6. Pozostałe organizacje działające na terenie Gminy

W Gminie działa 6 Kół Gospodyń Wiejskich zlokalizowanych w Bażanowicach, Dzięgielowie, Godziszowie, Kisielowie, Kozakowicach oraz w Lesznej Górnej. Ponadto w Gminie działa 9 oddziałów Ochotniczej Straży Pożarnej w Cisownicy, Dzięgielowie, Bażanowicach, Godziszowie, Goleszowie, Kisielowie, Kozakowicach, Lesznej Górnej i w Puńcowie.

OSP poza działalnością ratowniczą, alarmującą, ochronną, szkoleniową i zabezpieczającą spełnia ważną funkcję w działaniach integracyjnych lokalnej społeczności, m. in. poprzez organizowanie przedsięwzięć służących krzewieniu sportu i kultury fizycznej, przedsięwzięć oświatowo-kulturalnych propagujących wiedzę i umiejętności w zakresie ochrony przeciwpożarowej, a także wspieranie samorządu terytorialnego w realizacji pomocy na rzecz społeczności lokalnej.

Wraz z KGW OSP stanowią istotny element lokalnego potencjału Gminy, który może służyć wzmacnianiu relacji między mieszkańcami społeczności oraz integracji lokalnej.

2.4. Działania GOPS i innych podmiotów świadczących usługi społeczne

2.4.1. GOPS w Goleszowie: charakterystyka ogólna

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Goleszowie jest jednostką organizacyjną administracji samorządowej realizującą zadania z zakresu pomocy społecznej na podstawie ustawy o pomocy społecznej z dnia 12 marca 2004 roku (Dz. U. z 2021 r. poz. 2268, 2270, z 2022 r. poz. 1, 66, 1079). Współpracuje w tym zakresie z organizacjami społecznymi i pozarządowymi, kościołami, związkami wyznaniowymi oraz osobami fizycznymi i prawnymi. Gmina Goleszów podzielona jest na 7 rejonów opiekuńczych, z których każdy ma swojego koordynatora w GOPS.

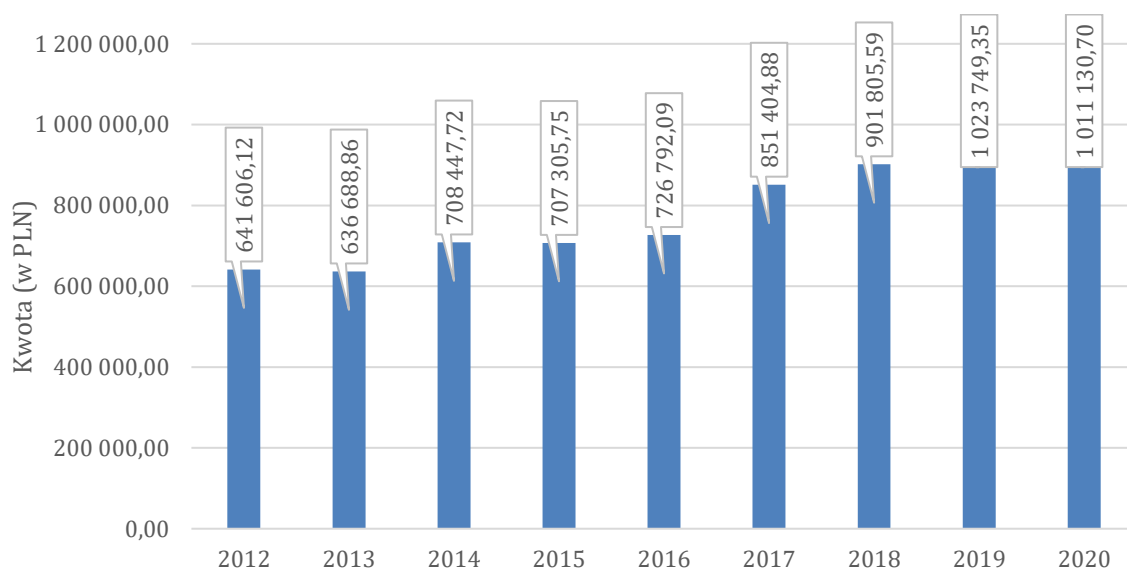
GOPS w Goleszowie realizuje oraz świadczy usługi informacyjne z zakresu otrzymania świadczeń rodzinnych, wychowawczych (500+), z Funduszu Alimentacyjnego, pomocy materialnej dla uczniów (stypendia socjalne), bony żłobkowe. W Ośrodku ubiegać można się o zasiłek celowy, stały lub okresowy, pomoc w zakresie dożywiania oraz wydawanie skierowań do Domu Pomocy Społecznej. GOPS świadczy także usługi z zakresu pomocy psychologicznej oraz pomocy terapeutycznej.

uzależnień, a także informuje o możliwościach uzyskania bezpłatnej pomocy prawnej na terenie powiatu cieszyńskiego.

W zakresie przeciwdziałania przemocy Ośrodek zapewnia możliwość skorzystania z porad psychologa i prawnika, po wcześniejszym uzgodnieniu terminu z pracownikami Ośrodka. Ponadto przy GOPS funkcjonuje Zespół Interdyscyplinarny do spraw przeciwdziałania przemocy w rodzinie w Goleszowie, którego przedmiotem działalności jest przeciwdziałanie przemocy domowej oraz ochrona ofiar tej przemocy.

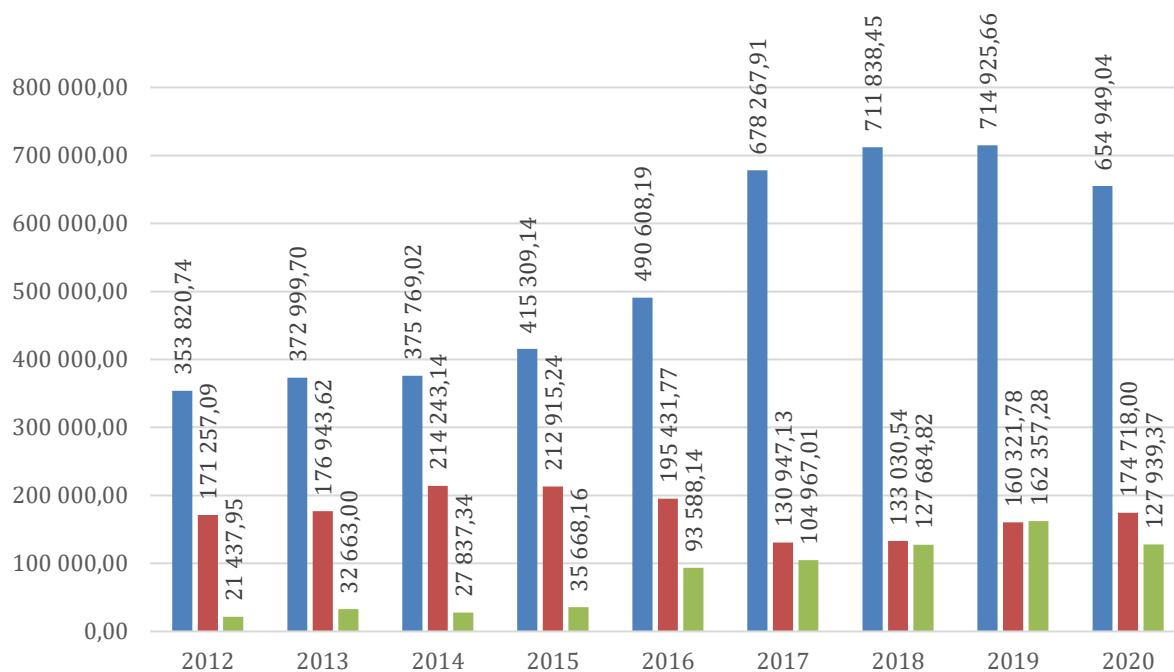
2.4.2. GOPS Goleszów: podejmowane usługi społeczne

W ramach działań pomocowych Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Goleszowie w ubiegłych latach uzyskiwał zwiększone środki z budżetu Gminy, jak wskazuje poniższy wykres.

Wykres 29. Wydatki na Ośrodek Pomocy Społecznej z budżetu Gminy na lata 2012 - 2020
(opracowanie własne na podstawie danych GUS: Bank Danych Lokalnych, 1996 - 2022)

Na poniższym wykresie przedstawiono wydatki na poszczególne usługi społeczne realizowane przez GOPS Goleszów w latach 2012 – 2022.

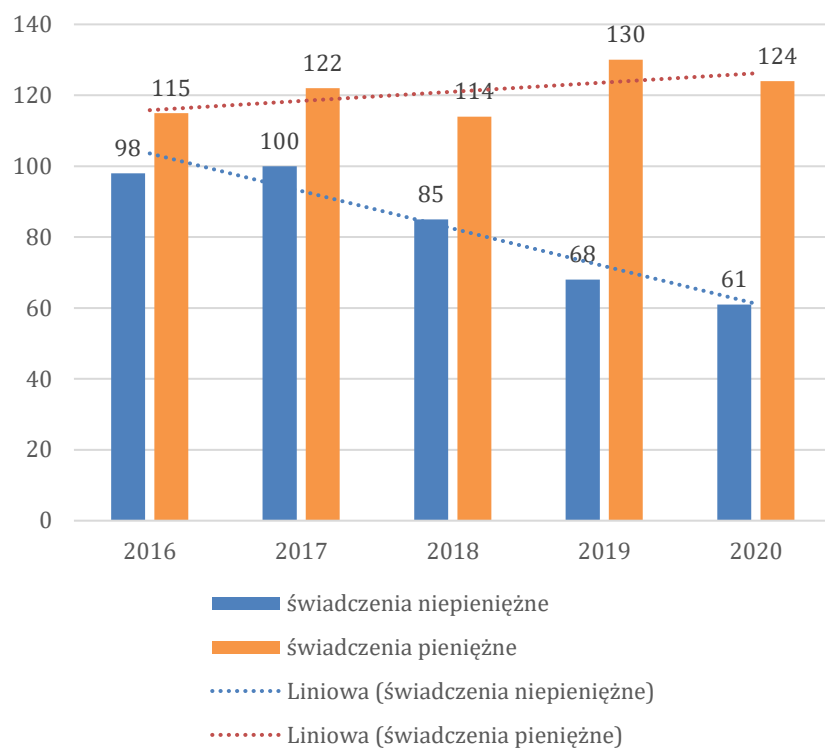
■ Domy pomocy społecznej

■ Zasiłki okresowe, celowe i pomoc w naturze oraz składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe

■ Usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze

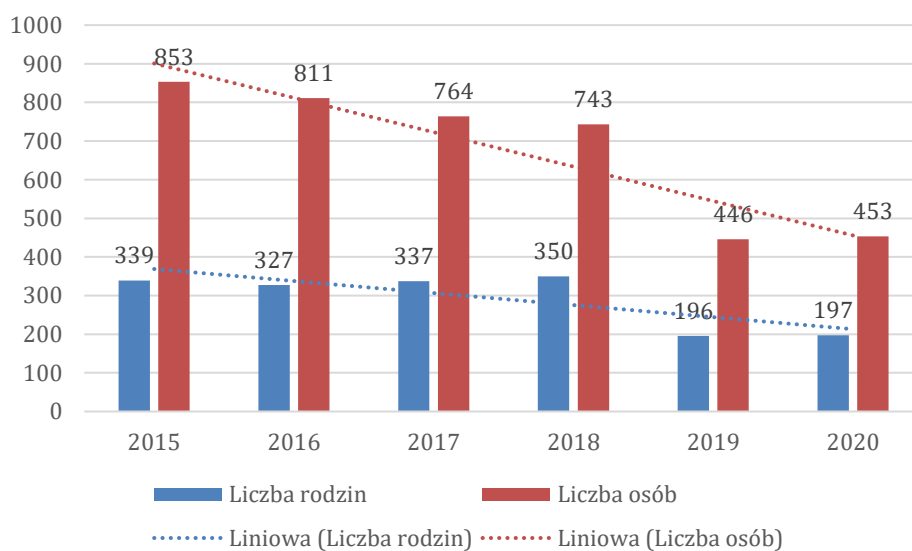
Wykres 30. Wydatki na poszczególne usługi społeczne z budżetu Gminy na lata 2012 - 2020
(opracowanie własne na podstawie danych GUS: Bank Danych Lokalnych, 1996 - 2022)

W latach ubiegłych spadła liczba świadczeń niepieniężnych, natomiast obserwuje się lekki wzrost świadczeń pieniężnych.

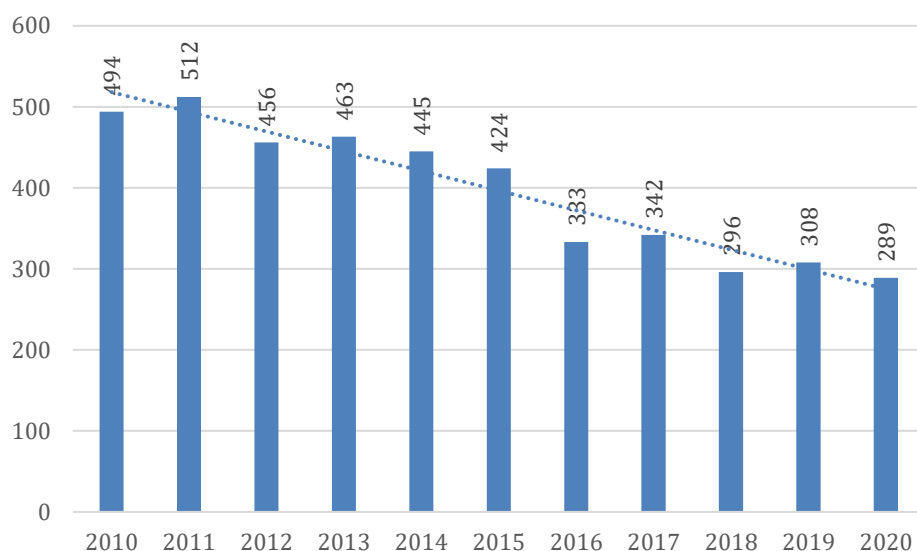
Wykres 31. Świadczenia niepieniężne oraz pieniężne w latach 2016 – 2020
(opracowanie własne na podstawie: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej w Goleiszowie, 2021)

W ciągu ostatnich lat spadła liczba osób korzystających z pomocy społecznej w Goleiszowie. Obserwuje się szczególny spadek w latach 2018/2019.

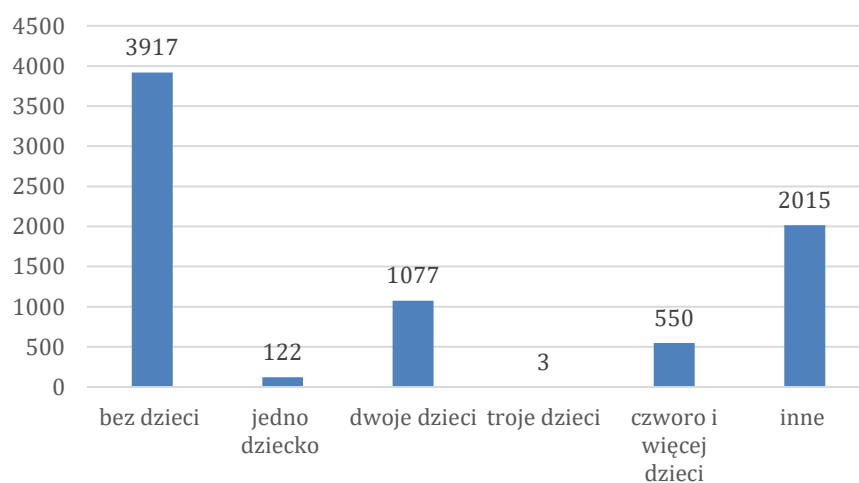

Wykres 32. Liczba rodzin i osób w rodzinach korzystających z pomocy społecznej w latach 2015 – 2020
(opracowanie własne na podstawie: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej w Goleiszowie, 2021)

W ostatnim dziesięcioleciu spadła liczba beneficjentów środowiskowej pomocy społecznej, jak przedstawia poniższy wykres.

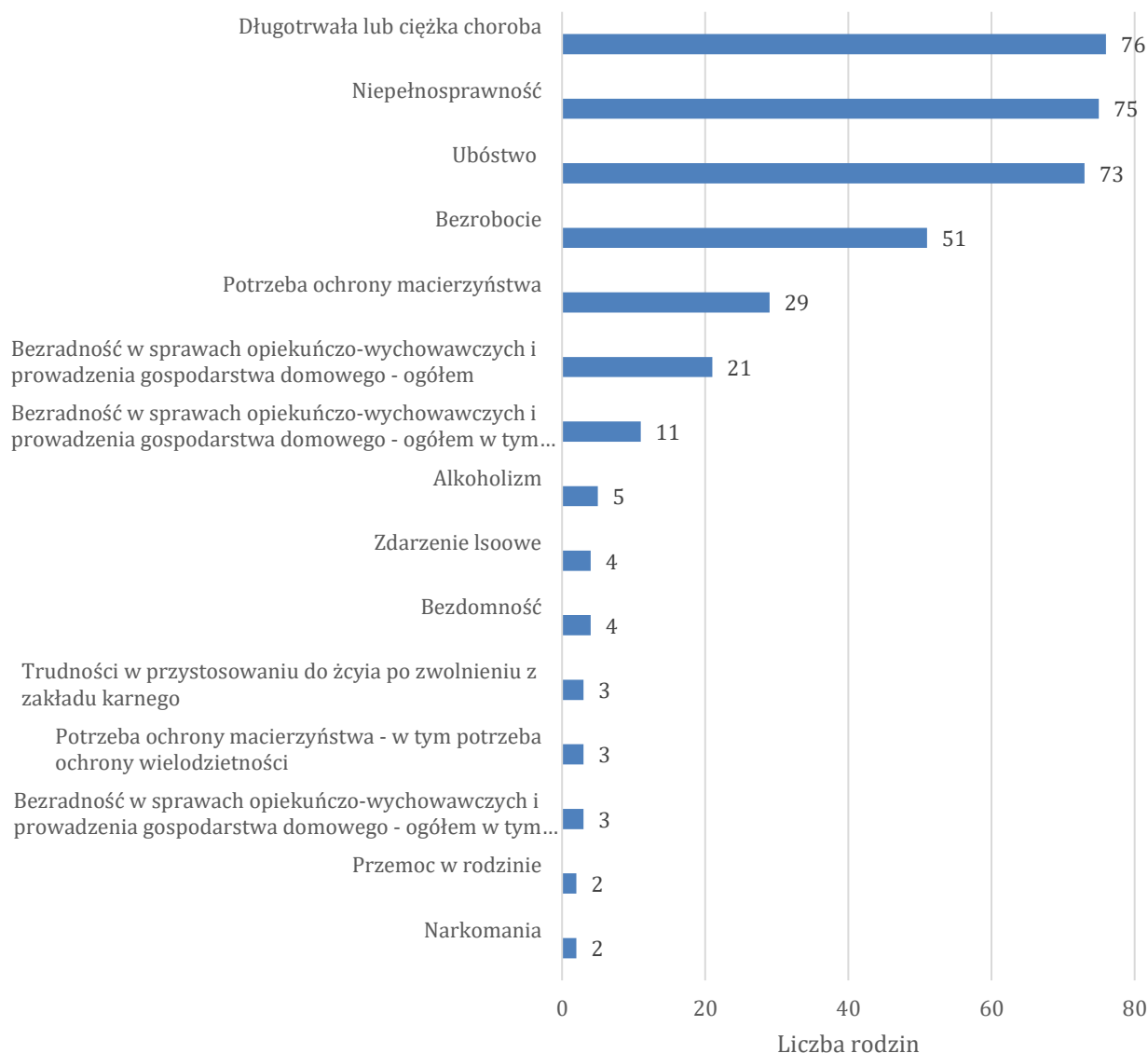

Wykres 33. Osoby korzystające ze środowiskowej pomocy społecznej w latach 2010 – 2020
(opracowanie własne na podstawie danych GUS: Bank Danych Lokalnych, 1996 - 2022)

Wykres 34. Ilość świadczeń pieniężnych i niepieniężnych uzyskanych przez dane rodziny w roku 2020
(opracowanie własne na podstawie: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej w Goleszowie, 2021)

Wśród najczęstszych powodów udzielania wsparcia i pomocy w 2020 r. znalazły się długotrwała lub ciężka choroba, niepełnosprawność oraz ubóstwo, jak przedstawia wykres poniżej.

Wykres 35. Powody udzielenia pomocy i wsparcia w roku 2020
(opracowanie własne na podstawie: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej w Goleszowie, 2021)

W latach 2017 – 2020 żadna rodzina nie skorzystała z poradnictwa specjalistycznego (w roku 2016 skorzystało 51 rodzin). Podobnie żadna rodzina nie skorzystała z interwencji kryzysowej w latach 2016 – 2020. W 2020 r. odbyto 174 wywiady środowiskowe i zawarto 4 kontrakty socjalne. W Gminie w roku 2020 funkcjonował jeden asystent rodziny i udzielił wsparcia 14 rodzinom.

2.4.2. Domy Opieki Społecznej

Na terenie Gminy działają dwa Domy Pomocy Społecznej:

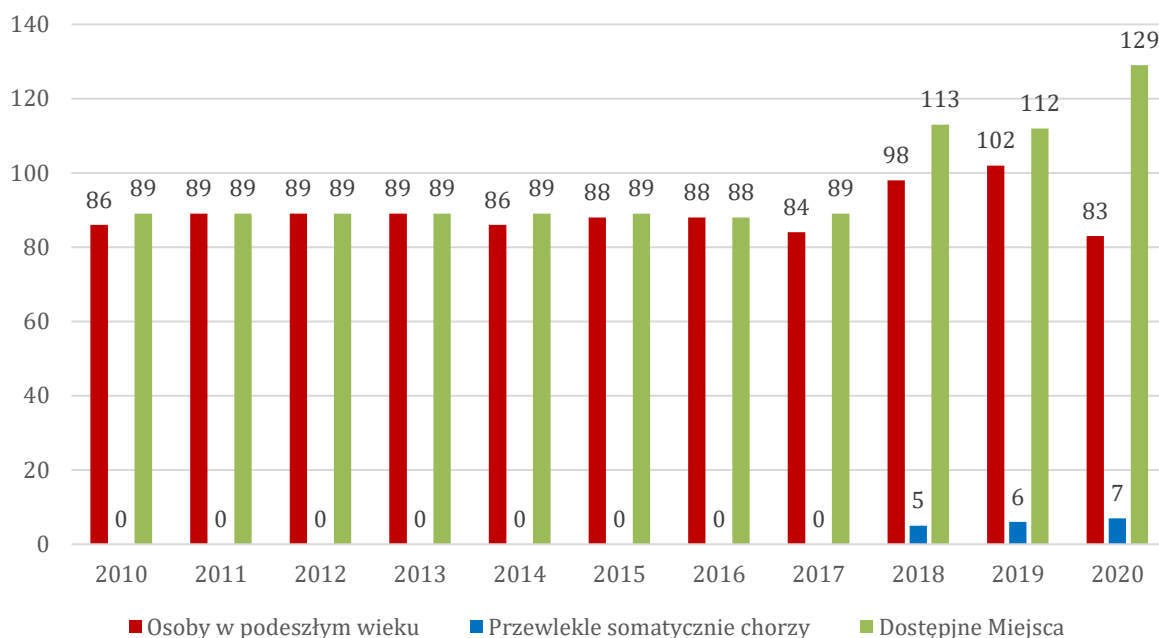
1) Dom Opieki Społecznej Emaus

Ewangelicki Dom Opieki Społecznej przy ul. ks. Kulisza 47 w Dzięgielowie obejmuje dwa wolnostojące budynki, położone w pięknej okolicy, prowadzone przez Diakonat Żeński "Eben-Ezer". Dla swoich mieszkańców zapewnia pokoje 1-osobowe i 2-osobowe, z łazienką, instalacją przyzywania i ppoż, telefonem, TV, Internetem (niektóre z balkonem i aneksem kuchennym). Ponadto na terenie obiektu znajdują się: świetlica-pokój dziennego pobytu, jadalnia, sale rehabilitacyjne, gabinet lekarski, dyżurka pielęgniarska, kaplica z opieką duszpasterską stosownie do wyznania, pracownia terapii zajęciowej. Obiekt bez barier architektonicznych z windą, przestronnymi korytarzami, własną pralnią, dużym ogrodem, przestronnym tarasem z pięknym widokiem na góry. Na terenie znajduje się także samochód dostosowanych dla osób niepełnosprawnych.

Obiekt oferuje usługi takie jak: całodobowa opieka lekarza rodzinnego oraz psychiatry, rehabilitacja, pełne wyżywienie z uwzględnieniem diet, pranie bielizny osobistej oraz odzieży, zajęcia terapeutyczne: zajęcia plastyczne, udział w grach i zabawach, muzykoterapia, chór „Super-Senior” oraz imprezy okolicznościowe na terenie Domu i w ogrodzie.

2) Dom Opieki Społecznej „Przedsionek Pana”

Założony przez Agnieszkę i Piotra Gawłowskich w Godziszowie, którzy założyli nowoczesny Dom Opieki i pod legendarną górą Chełm w Goleiszowie wybudowali miejsce, w którym każdy beneficjent może poczuć się, jak u siebie w domu.

Wykres 36. Mieszkańcy DPS w Gminie oraz dostępne miejsca (łącznie) w latach 2010 – 2020
 ((opracowanie własne na podstawie danych GUS: Bank Danych Lokalnych, 1996 - 2022)

2.5. Działania ogólnorozwojowe Gminy i dodatkowe programy

2.5.1. Polityka wspierania rodziny

W celu wyznaczenia kierunków działań w ramach Gminnego Programu Wspierania Rodziny¹⁵ opracowano Kartę Diagnostyczną zawierającą informacje na temat liczby mieszkańców, liczby młodzieży i dzieci, liczby dzieci z terenu gminy Goleszów umieszczonych w pieczy zastępczej, liczby rodzin korzystających z wsparcia w postaci świadczeń przyznawanych na podstawie przepisów prawa. Celem głównym podjętych działań na lata 2021-2023 jest „Stworzenie spójnego systemu opieki nad dzieckiem i rodzinom w gminie Goleszów”. Do celów szczegółowych zaliczone zostały następujące działania, które m.in. powinny być realizowane w ramach działań powstającego Centrum Usług Społecznych. Szczegółowe cele oraz omówienie roli Centrum wymienione zostały poniżej.

1. Zapewnianie bezpieczeństwa socjalnego rodzin

¹⁵ Program wprowadzony na mocy Uchwały NR 0007.117.2021 Rady Gminy Goleszów z dnia 15 grudnia 2021 r. w sprawie Gminnego Programu Wspierania Rodziny Gminy Goleszów na lata 2021-2023.

W tym celu podejmowane są działania pomocowe obejmujące świadczenia finansowe, lokalowe (mieszkania socjalne) oraz prowadzenie wywiadów środowiskowych.

2. Wspomaganie potencjału rozwojowego rodzin i podnoszenie ich umiejętności opiekuńczo-wychowawczych

W ramach niniejszego celu powinny być rozszerzone działania integracyjne dla rodzin poza prowadzonym wsparciem m.in. ze strony asystentów rodziny oraz konsultacjami psychologicznymi. Należy uwzględnić tutaj dodatkowe działania na rzecz rodziców posiadających dzieci w wieku żłobkowym, zapewnić rodzicom dodatkową opiekę nad dziećmi (w tym celu można zaangażować odpowiednio przeszkolonych wolontariuszy i wykorzystać sektor fundacji i stowarzyszeń działających na rzecz całych rodzin i organizujących czas wolny dla rodziców z dziećmi), a także zapewnić dostęp do warsztatów podnoszących umiejętności wychowawcze w ramach działań Centrum.

3. Wyrównywanie szans edukacyjnych dzieci i młodzieży i organizacja czasu wolnego

W ramach realizacji tego celu (poza stypendiami dla dzieci oraz pomocą w formie zasiłków, a także programami realizowanymi w ramach działań profilaktycznych Gminy) Centrum Usług Społecznych może oferować dodatkowe zajęcia aktywizujące dzieci i młodzież o charakterze edukacyjnym, a także przyczynić się do zbudowania przestrzeni, w której możliwe będzie konstruktywne spędzanie czasu wolnego przez dzieci i młodzież w Gminie.

4. Opieka nad dziećmi z rodzin niewydolnych wychowawczo

W tym aspekcie konieczne są dalsze, poszerzone działania aktywizacyjne przewidziane dla dzieci i młodzieży oraz ich rodziców, w tym kolonie i półkolonie, dodatkowe zajęcia o charakterze sportowym, artystycznym i edukacyjnym. W ramach zapobiegania problemom wychowawczym dobrą metodą mogą być cykle szkoleniowe dla rodziców oraz warsztaty.

5. Poprawa stanu bezpieczeństwa rodziny, dzieci i młodzieży oraz zapobieganie uzależnieniom i zjawiskom przemocy

Objęcie szczególną opieką (w tym np. zapewnienie pomocy psychologicznej) dzieci z rodzin, gdzie występuje problem uzależnienia od substancji psychoaktywnych lub przemocy. Rozwiązaniem wdrażanym przez Centrum mogą być działania integracyjne dla dzieci i młodzieży z różnych rodzin.

2.5.2. Działania Gminy w ramach Strategii Rozwoju Gminy

Głównym celem Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Goleszów¹⁶ jest „Podwyższanie standardu życia mieszkańców”. Wśród celów szczegółowych znalazły się podane poniżej kierunki działań.

1. Zwiększenie aktywności fizycznej i społecznej mieszkańców poprzez rozwój bazy sportowej i rekreacyjnej.
2. Poprawa warunków nauczania w przedszkolach i szkołach, a także zapewnienie dzieciom i młodzieży pozaszkolnych form aktywności fizycznej i kształcenia.
3. Ochrona zdrowia i życia mieszkańców.
4. Zmniejszenie liczby korzystających z pomocy społecznej.
5. Umożliwienie pełnego dostępu do udziału w życiu społecznym osobom starszym.

W ramach zintegrowanych działań podejmowanych przez Gminę we współpracy z powstającym Centrum Usług Społecznych oraz innymi instytucjami w Gminie (takimi jak szkoły, stowarzyszenia, fundacje) należy uwzględnić cele szczegółowe Strategii Rozwoju Gminy. W ramach działań szczegółowych celu nr 4 przewidziano: aktywizację osób bezrobotnych, ze szczególnym uwzględnieniem osób trwale bezrobotnych, prowadzenie programów wsparcia zatrudnienia osób bezrobotnych, finansowanie programów wychodzenia z alkoholizmu oraz organizacja

¹⁶ Strategia wprowadzona na mocy Uchwały NR 0007.22.2022 RADY GMINY GOLESZÓW z dnia 23 lutego 2022 r. w sprawie przyjęcia Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Goleszów na lata 2022-2026.

kursów oraz szkoleń dla osób bezrobotnych. Działania te podejmowane będą przez Centrum. Szczególnie istotne dla Centrum powinny być także działania w ramach celu nr 5, a mianowicie: wykorzystanie możliwości zatrudnienia opiekunów osób starszych w ramach prac społecznie użytecznych, promocja wolontariatu na rzecz osób starszych, organizacja kursów internetowych dla osób starszych, promocja zdrowego stylu życia poprzez aktywne formy spędzania wolnego czasu wśród osób starszych (np.: zajęcia na basenie, nordic walking), utworzenie Rady Seniorów.

2.5.3. Współpraca Gminy z organizacjami pożytku publicznego

Na mocy uchwały¹⁷ z dnia 26 stycznia 2022 r. Gmina podejmuje działania mające na celu aktywizację i partycypację obywatelską w podejmowanych działaniach na rzecz poprawy jakości życia społeczności lokalnej. Głównym celem Programu jest „skuteczne działanie na rzecz poprawy jakości życia mieszkańców poprzez rozwijanie współpracy samorządu z organizacjami pozarządowymi, w szczególności dla podnoszenia efektywności działań podejmowanych w zakresie zlecania i realizacji zadań publicznych, a w efekcie rozwoju świadomości społecznej oraz aktywnego społeczeństwa obywatelskiego”. Ponadto program został ustanowiony w celu dążenia do „stworzenia aktywnego społeczeństwa obywatelskiego, kierując się ideą pomocniczości i wynikającą z tego partycypacją działań”.

Współpraca Gminy z organizacjami pożytku publicznego oraz wolontariuszami dotyczyć może zadań również z obszaru pomocy społecznej, w tym pomocy rodzinom i osobom w trudnej sytuacji życiowej oraz wyrównywania szans tych rodzin i osób; działalności na rzecz integracji cudzoziemców; działalności na rzecz osób niepełnosprawnych; realizacji inicjatyw wspierających rozwój demokracji, wspólnot i społeczności lokalnych; działalności na rzecz dzieci i młodzieży, w tym wypoczynku dzieci i młodzieży; ochrony i promocji zdrowia; działalności na rzecz integracji europejskiej oraz rozwijania kontaktów i współpracy między społeczeństwami; przeciwdziałania uzależnieniom i patologiom społecznym; w zakresie wspierania i upowszechniania kultury fizycznej i sportu; edukacji dzieci i młodzieży. W związku z tym możliwe będą działania realizowane przez wolontariuszy i organizacje non-profit

¹⁷ Uchwała NR 0007.9.2022 RADY GMINY GOLESZÓW z dnia 26 stycznia 2022 r. w sprawie Programu współpracy gminy Goleszów z organizacjami pozarządowymi i innymi podmiotami wymienionymi w art. 3 ust. 3 ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie na rok 2022.

w tym stowarzyszenia i fundacje działające na terenie Gminy w ramach współpracy z Centrum Usług Społecznych. Potencjał usługowy w tym został wskazany w niniejszej diagnozie (patrz rozdział 2.3) i stawowi cenne zaplecze do rozwoju aktywnej i zaangażowanej społeczności lokalnej.

2.5.4. Teleopieka nad seniorami

Uchwałą z dnia 27 kwietnia 2022 roku¹⁸ Gmina podjęła działania na rzecz opieki nad seniorami w ramach Programu „Korpus Wsparcia Seniorów” Ministerstwa Rodziny i Polityki Społecznej na rok 2022. Głównym celem Programu Ośłonowego Wsparcia Seniorów Gminy Goleszów „Teleopieka w Gminie Goleszów” na rok 2022, jak czytamy w programie¹⁹ jest „wsparcie osób i rodzin w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb bytowych osób starszych i umożliwienie im życia w warunkach odpowiadających godności człowieka. Pomoc w tej formie skierowana będzie do osób, które z uwagi na chorobę, niepełnosprawność, wiek, ograniczoną mobilność lub inne obiektywne trudności wskazane przez pracownika socjalnego, wymagają wsparcia w formie teleopieki tzw. „opaski bezpieczeństwa”, a równocześnie nie są w stanie samodzielnie zabezpieczyć sobie oprzyrządowania niezbędnego do realizacji tej usługi”.

Jak czytamy dalej: „Teleopieka to system przywoławczy, który działa 24 godziny na dobę przez 7 dni w tygodniu i zapewnia natychmiastową pomoc osobie zgłaszającej. W sytuacji zagrożenia - upadek, nagłe pogorszenie stanu zdrowia, lęk, awaria, pożar - wystarczy nacisnąć przycisk alarmowy w formie zegarka, aby w ciągu kilku sekund połączyć się z Centrum Interwencyjnym Teleopieki, które w zależności od sytuacji zapewnia odpowiednią pomoc. Przeszkolony teleopiekun, dyspozytor otrzymując zgłoszenie, wie kto i skąd dzwoni, jaki jest stan jego zdrowia, jakie leki przyjmuje i jakie mogą być w związku z tym zagrożenia”.

Program realizowany jest przez GOPS Goleszów, a podmiotem nadzorującym i koordynującym jest wójt Gminy. Stanowi on integralny element działań podejmowanych na rzecz opieki nad osobami starszymi. Ewaluacja i skuteczność

¹⁸ Załącznik do uchwały Nr 0007.39.2022 RADY GMINY GOLESZÓW z dnia 27 kwietnia 2022 r. Program Ośłonowy Wsparcia Seniorów Gminy Goleszów na rok 2022 "Teleopieka w Gminie Goleszów".

¹⁹ Ibidem, s. 2.

podjętych działań powinny stanowić o kierunkach dalszych działań podejmowanych na rzecz seniorów przez Centrum Usług Społecznych.

3. Warunki życia oraz problemy społeczne w gminie Goleszów

3.1. Ogólna charakterystyka najważniejszych problemów społecznych

Kluczowe problemy z perspektywy przedstawicieli Gminy zostały opracowane na podstawie danych z przeprowadzonego wywiadu fokusowego. Wyszczególniono główne wątki tematyczne, które pojawiały się w wypowiedziach uczestników. Do spostrzeganych, podstawowych problemów społecznych można zaliczyć:

- 1) usługi świadczone osobom niepełnosprawnym oraz ich rodzinom,
- 2) warunki życia seniorów w Gminie,
- 3) uzależnienie od Internetu, dezintegracja popandemiczna klas i inne problemy dzieci i młodzieży,
- 4) problem narkotykowy.

Problemy te posłużyły jako hipotezy wstępne do dalszych badań ankietowych, których celem było zweryfikowanie do jakiego stopnia mieszkańcy faktycznie doświadczają danych trudności. Drugim celem badań ankietowych było uwypuklenie pozostałych problemów, z którymi zmagają się lokalna społeczność oraz sposobów przeciwdziałania im w ramach zgromadzonego potencjału usługowego.

Poza wymienionymi powyżej kluczowymi problemami należy zwrócić baczną uwagę na kwestię związaną ze starzeniem się populacji i brakiem przyrostu naturalnego. Oznacza to, że młodzi ludzie mogą opuszczać Gminę, postrzegając ją jako nietrakcyjną zawodowo i pod kątem warunków do życia. Może być to źródłem niskiego przyrostu naturalnego. Wzrost polityki prorodzinnej jest w tym aspekcie bardzo istotny w planowaniu działań realizowanych przez Centrum.

3.1.1. Usługi świadczone osobom niepełnosprawnym oraz ich rodzinom

Na terenie Gminy opiekunowie lub rodzice osób niepełnosprawnych mogą starać się o udział w programie zapewniającym stałą opiekę nad dziećmi bądź osobami dorosłymi, których niepełnosprawność wiąże się z całym spektrum problemów zdrowotnych, utrudniających bądź uniemożliwiających samodzielne funkcjonowanie. Opieka nad osobami niepełnosprawnymi w dłuższej perspektywie czasu może prowadzić do wyczerpania fizycznego i psychicznego, co przekłada się na mniejszą

skuteczność w świadczonych usługach opiekuńczych i obniżeniem poziomu życia zarówno opiekuna, jak i osoby niepełnosprawnej. Program ma na celu odciążenie opiekunów osób niepełnosprawnych w ramach tzw. “opieki wytchnieniowej”. Jest to program uruchamiany corocznie przez Ministerstwo Rodziny i Polityki Społecznej. Ma on na celu wsparcie członków rodzin bądź osób sprawujących bezpośrednią opiekę nad dziećmi z orzeczeniem o niepełnosprawności lub osobami posiadającymi orzeczenie o znacznym stopniu niepełnosprawności (zgodnie z ustawą z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2021 r. poz. 573) albo orzeczenie traktowane na równi z orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności (zgodnie z art. 5 i art. 62 ww. ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych) poprzez uzyskanie doraźnej, czasowej usługi opiekuńczej.

Osobie niepełnosprawnej objętej programem opieki wytchnieniowej zostanie zapewniona opieka w zakresie adekwatnym do jej indywidualnych potrzeb, wynikających z karty zgłoszenia do programu. Działania programu obejmują opiekę wytchnienia nad osobą niepełnosprawną w ramach pobytu dziennego lub całodobowego w ośrodku wsparcia, domu pomocy społecznej lub w miejscu zamieszkania osoby niepełnosprawnej.

Zgodnie z wypowiedziami badanych uzyskano informację, że nazwa programu uniemożliwia zaangażowanie rodziców i opiekunów, ze względu na niekorzystne skojarzenia, które niesie za sobą. Rodzice dzieci niepełnosprawnych nie uważają, że mogą sobie pozwolić na “wytchnienie” od własnych dzieci.

W tym roku został wdrożony program dla rodziny: “Opieka Wytchnieniowa”. Ale niestety brzydko się nazywa. Rodzice zgłaszają, że nie chcą “wytchnąć”.

Problem jest taki, że rodziny są tak pochłonięte pieką, że nie potrafią sobie pozwolić na to, żeby uzyskać równowagę. Potrzebują przecież siły i oddechu, żeby się zająć np. swoim drugim zdrowym dzieckiem. A na udział w programie nie są chętni...

Opieka wytchnieniowa jest dla rodziców i dla dzieci. Rodzice to odbierają tak, że nie chcą z tego korzystać. Musieliśmy przekonywać innych o tym, żeby dali sobie taką możliwość. Ważne jest tutaj coś, co bym nazwała “profilaktyką własnego ja”. Jak te osoby mają odkryć, że muszą odpocząć, że mogą sobie przecież pozwolić na “wytchnienie”?

Dodatkowym problemem jest zbudowanie zaufania wśród beneficjentów programu, że działania pomocowe mają na celu pomóc i są bezpieczne.

Jeśli rodzic sprawuje opiekę, to rodzic musi mieć pewność, że to dziecko będzie zadbane.

Według badanych należałoby program rozszerzyć o dodatkowe usługi skierowane dla rodziców lub usługi o charakterze integrującym z innymi rodzicami i/lub opiekunami lub o usługi wsparcia psychologicznego.

Gdyby były dołożone do tego inne zajęcia, takie jak np. joga albo dodatkowe wsparcie poprzez spotkania z innymi rodzicami, to wtedy program spełniałby swoje cele.

Zwrócono także uwagę, na problem niedoinformowania rodziców i braku świadomości w zakresie możliwych usług, z których mogą skorzystać. Często kierują się do innych instytucji i stowarzyszeń zamiast korzystać z usług oferowanych przez GOPS. Ponadto niejednokrotnie procedury uzyskania opieki wyznaniowej są kłopotliwe do przejścia.

Słyszałam, że są trudne procedury, żeby to przebrnąć. I nie są w stanie tych procedur przeprowadzić.

Niektórzy uważali także, że problem nie zostanie rozwiązany jedynie przez zwiększony dostęp do informacji na temat świadczonych usług, uproszczenie procedur przyznawania opieki lub poszerzenie zakresu usług.

Nie ma jednej odpowiedzi: jednemu trzeba dać wolną rękę, a drugim trzeba trochę bardziej pokierować.

Zawsze decyzja o udziale we wszystkich działaniach pomocowych należy do opiekuna danej osoby, np. dziecka z niepełnosprawnością, co zostało również podkreślone przez badanych. Niektórzy nie podejmą takiej decyzji bez względu na to, jak bardzo instytucja stara się w zapewnieniu stosownej pomocy.

3.1.2. Warunki życia seniorów w Gminie

Istnieje problem braku odpowiednich środków, które mogłyby zostać przeznaczone na całodobową opiekę nad seniorami, np. w Domach Pomocy Społecznej.

Ostatnio borykamy się z dużym problemem, że osoby nie mogą skierować do DPS bliskiej osoby, bo pieniądze poszły na działania covidowe. I dlatego osoby te muszą płacić prywatnie.

Ponadto istnieje poważny problem związany z brakiem odpowiedniego „przystanku” pomiędzy pobytem w szpitalu, a pobytem w DPS dla osób, które nie mogą bez odpowiedniego sprzętu i opieki przebywać w domach.

Szpital zrobił to co mógł i mówią, że musi taka osoba iść do środowiska, bo już nie ma miejsca. Ratunek wtedy polega na tym, że są telefony, gdzie taką opiekę można otrzymać. I tutaj brakuje czegoś pomiędzy szpitalem i opieką środowiskową. Jak tym ludziom pomóc...

Jeśli chodzi o DPS to dokumentacja jest długa i trudna do zgromadzenia... A jeśli chodzi o pomoc środowiskową to już łatwiej...

Działająca na terenie Gminy Diakonia Kościoła Ewangelicko-Augsburskiego prowadzi wypożyczalnię sprzętu medycznego przeznaczonego dla osób starszych i chorych, która pomaga zapewnić lukę pomiędzy szpitalem a Domem Opieki Społecznej, o której była wyżej mowa.

Kluczowe jest wiedza ludzi dotycząca tego, czy ktoś może funkcjonować w środowisku albo musi być na oddziale całodobowej opieki. Często jest tak, że jeśli dostanie odpowiedni sprzęt, to on bardzo pomaga w tych przejściowych sytuacjach.

Zwrócono także uwagę na istotną rzecz, jaką jest pomoc opiekunom osób starszych w formie potencjalnych kursów i szkoleń opieki nad seniorami w pomocy środowiskowej. Wraz z zapewnieniem odpowiedniego sprzętu jest to kluczowy element wsparcia osób zajmujących się seniorami w ich domach rodzinnych.

Jest jeszcze jedna rzecz: kursy dla osób opiekujących się w domach osobami chorymi i starszymi. Taka wiedza jest potrzebna też ludziom, którzy się zajmują seniorami w domach.

Wielu seniorów mogłoby funkcjonować na co dzień w środowisku wraz ze wsparciem pod postacią opieki środowiskowej oraz sprzętu medycznego, jednak ze względów obaw przed oceną społeczności lokalnej nie opuszcza swoich domów, co stanowi dodatkowy i poważny problem. Seniorzy obawiają się wychodzić na ulice używając tzw. „rollatorów” lub chodzików, co jest powszechnie widocznym zjawiskiem w krajach zachodnich, np. w Niemczech.

Zaśmiankowość powoduje, że seniorzy wstydzą się wyjść z usprawniającymi ich zdolności chodzenia rollatorami. Nie robią tego... Nie chodzi o to, żeby wszystkich umieszczać w DPS, bo przecież nie muszą tam jeszcze iść. Trzeba ich zaktywizować i im pomóc.

Osoba, która jest upośledzona ruchowo nie chce wychodzić na zewnątrz. To jest kwestia mentalności i edukacji.

Już takie pomysły były, tylko żeby poszerzać świadomość osób starszych... i działań profilaktycznie właśnie tutaj.

Na terenie Gminy aktualnie działają dwa kluby seniora i powstaje trzeci w Dzięgielowie. Zwraca się uwagę na konieczność zapewnienia miejsc dziennego pobytu dla osób starszych, coś na kształt „opieki wytchnieniowej”, o której była mowa w kontekście niepełnosprawności. Byłaby to również możliwość stworzenia przestrzeni, w której opiekunowie osób starszych mogliby odpocząć. Niejednokrotnie opiekunami są rodzice, którzy mają własne dzieci i inne obowiązki domowe i zawodowe lub partnerzy osób starszych, którzy sami mogą mieć problemy zdrowotne lub nie doświadczają wsparcia ze strony rodziny.

3.1.3. Uzależnienie od Internetu, dezintegracja i depresja wśród dzieci i młodzieży

Zdecydowanym problemem, który daje się łatwo zauważyć wśród dzieci i młodzieży jest nadmierne korzystanie z urządzeń elektronicznych. Co piąty nastolatek korzysta z Internetu ponad 6 godzin dziennie²⁰. Większość młodzieży używa Internetu w celu słuchania muzyki, oglądania filmów lub seriali, kontaktów ze znajomymi, korzystania z serwisów społecznościowych, a w ostatnim czasie, co oczywiste ze względu na zdalne zajęcia, również do odrabiania lekcji²¹.

Korzystanie z urządzeń elektronicznych dotyczy nie tylko dzieci i młodzieży w wieku szkolnym. Dostęp do urządzeń elektronicznych dzieci mają już w okresie pierwszych miesięcy życia. Co dziesiąte dziecko, które jeszcze nie ukończyło pierwszego roku życia ma kontakt z takimi urządzeniami²². 15% dzieci rozpoczynających naukę szkolną ma kontakt z treściami, które są nieodpowiednie dla osób w tym wieku. Stanowi to wyraźny znak czasów, w których dzieci od urodzenia dojrzewają w środowisku wysyconym przez Internet²³. Aktualnie nadużywanie

²⁰ Bochenek, M., Lange, R. (2019). *Nastolatki 3.0. Raport z ogólnopolskiego badania uczniów*. Warszawa: NASK Państwowy Instytut Badawczy.

²¹ Makaruk, K., Włodarczyk J., Skoneczna, P. (2019). *Problematyczne używanie Internetu przez młodzież. Raport z badań*. Warszawa: Fundacja Dajmy dzieciom Siłę.

²² Rowicka, M., Bujalski, R. (2021) *Raport z badania: Brzdąc w sieci – zjawisko korzystania z urządzeń mobilnych przez dzieci w wieku 0-6 lat*.

²³ Bozzola, D., Spina, G., Ruggiero, M., Memo, L., Agostiniani, R., Bozzola, M., Corsello, G., Villani, A. (2018). Media devices in pre-school children: the recommendations of the Italian pediatric society. *Italian Journal of Pediatrics*, 44(1), 69–74. DOI:10.1186/s13052-018-0508-7.

Internetu określa się wieloma różnymi określeniami, wśród których szczególnie trafny wydaje się być termin problemowego używania Internetu (PUI)²⁴. Należy przez to rozumieć “zaburzenie zdolności samoregulowania indywidualnego zaangażowania w określone aktywności internetowe niezwiązane z nauką czy pracą, które powodują psychologiczne, społeczne oraz zdrowotne problemy jednostki”. Do symptomów PUI należą: 1) trudności z kontrolowaniem aktywności w Internecie, 2) kompulsywno, obsesyjne owładnięcie, 3) utrata satysfakcji i wzmagająca się potrzeba, 4) narastające szkody i konflikty, 5) zaniedbywanie innych aktywności i relacji, 6) nałogowa ucieczka od stresu oraz 7) obrona nałogu²⁵. Według polskich badań, co dziesiąty nastolatek w wieku 11-17 lat spełnia co najmniej jedno kryterium diagnostyczne, a 4,7% wykazuje dwa symptomy spośród wymienionych²⁶.

Problemowe używanie Internetu, a co za tym idzie nadmierne użytkowanie urządzeń elektronicznych może prowadzić do problemów zdrowotnych takich jak: zaburzony rytm snu i czuwania (nastolatki, które korzystają z urządzeń elektronicznych ponad 4 godziny dziennie są narażone na krótszy sen)²⁷, problemy ze wzrokiem²⁸, bóle pleców w odcinku lędźwiowym²⁹ a także bóle głowy³⁰. Dodatkowymi problemami o charakterze psychologicznym, które towarzyszą nadmiernemu korzystaniu z urządzeń elektronicznych są: obniżony nastrój, nadmierne zamartwianie się, lękliwość (w tym, co ciekawe zwiększony lęk przed wystąpieniami przed innymi), pogorszone logiczne myślenie, stany depresyjne³¹. Ponadto Internet daje możliwość młodzieży dostępu do niepożądanych treści, które wpływają na rozwój emocjonalny,

²⁴ Poprawa, R. (2012). Problematic use of the Internet – symptoms and diagnosis. Research among adolescents. *Psychologia Jakości Życia*, 11(1), 57–82. DOI: 10.5604/16441796.1044335.

²⁵ Ibidem.

²⁶ Tomczyk, Ł. (2019). Problematic Use of the Internet (PUI) W: J. Pyżalski, A. Zdrodowska, Ł. Tomczyk, K. Abramczuk (red.), *Polskie badanie EU Kids Online 2018. Najważniejsze wyniki i wnioski* (s.79-93). Poznań: Wydawnictwo Naukowe UAM.

²⁷ Hysing, M., Pallesen, S., Stormark, K. M., Jakobsen, R., Lundervold, A. J., Sivertsen, B. Sleep and use of electronic devices in adolescence: results from a large population-based study. *BMJ Open*, 5, e006748. DOI:10.1136/bmjopen-2014-006748.

²⁸ Skoblina, N., Shpakou, A., Milushkina, O., Markelova, S., Kuzniatsou, A., Tatarinchik, A. (2020). Eye health risks associated with the use of electronic devices and awareness of youth. *Klinika Oczna / Acta Ophthalmologica Polonica*, 122(2), 60 - 65. DOI: <https://doi.org/10.5114/ko.2020.96492>.

²⁹ Bento, T. P. F., Cornelio, G. P., Perrucini, P. O. Simeão, S. F. A. P., de Conti, M. H. S., de Vitta, A. (2020). Low back pain in adolescents and association with sociodemographic factors, electronic devices, physical activity and mental health. *Jornal de Pediatria*, 96(6), 717–724. DOI: <https://doi.org/10.1016/j.jped.2019.07.008>.

³⁰ Devi, C. H. B. P., Samreen, S., Vaishnavi, B., Navitha, D., Kumari, N. K., Sharma J. V. C., Sirisha P. (2019). A study on impact of electronic devices on youngsters. *The Pharma Innovation Journal*, 8(5), 283-292.

³¹ Ibidem.

poznawczy i społeczny³². Prawie co drugi nastolatek spotkał się z hejtem i dyskryminacją innych albo relacjami dotyczącymi eksperymentowania z narkotykami, a także treściami promującymi zaburzenia odżywiania, a ponad 1/3 widziała treści dotyczące sposobów popełnienia samobójstwa lub okaleczania się³³.

W ostatnim czasie popularne stało się również znane zjawisko określane mianem FOMO (ang. Fear of Missing Out), które należy rozumieć jako lęk przed odłączeniem, nie byciem na bieżąco z informacjami dotyczącymi naszych znajomych lub aktualności ze świata³⁴. Najważniejszym elementem jest obawa, że inni przeżywają satysfakcję, podczas gdy dana osoba nie uczestniczy w tych pozytywnych wydarzeniach³⁵. Badania na polskiej próbie wskazały, że 16% użytkowników sieci spełnia warunki wysoko sformowanych, a odsetek ten jest szczególnie wysoki wśród nastolatków od 15 roku życia i młodych dorosłych do 24 roku życia (21%)³⁶.

Mieszkańcy Gminy zwracają uwagę, że problem ten jest obecny zarówno wśród nastolatków, jak i osób dorosłych.

Teraz głównym problemem jest rozpad relacji i ciągle korzystanie z telefonów. A my za to zapłacimy za kilka lat.

Jesteśmy jak na smyczy. Gdyby przeprowadzić ankietę na uzależnienie od Internetu to okazałoby się, że większość z nas byłaby uzależniona. Tu mamy wszystkie grupy. I w tym aspekcie w ogóle nad sobą musimy popracować... jako osoby dorosłe. To też może należeć do zadań CUS.

No my tak funkcjonujemy. Ale kto z nas nie ma przy sobie komórki...kto z nas z niej nie korzysta codziennie po obudzeniu się rano.

³² Piechna, J. (2019). *Szkodliwe treści w Internecie. Nie akceptuję, reaguję*. Warszawa: NASK Państwowy Instytut Badawczy.

³³ Abramczuk, K. (2019). Doświadczane ryzyko i poczucie bezpieczeństwa w Internecie. W: J. Pyżalski, A. Zdrodowska, Ł. Tomczyk, K. Abramczuk (red.), *Polskie badanie EU Kids Online 2018. Najważniejsze wyniki i wnioski* (s.79-93). Poznań: Wydawnictwo Naukowe UAM.

³⁴ Witkowska, M. (2019). *FOMO i nadużywanie nowych technologii*. Warszawa: NASK Państwowy Instytut Badawczy.

³⁵ Przybylski, A. K., Murayama, K., DeHaan, C. R., Gladwell, V. (2013). Motivational, emotional, and behavioral correlates of fear of missing out. *Computers in Human Behavior*, 29(4), 1841-1848. DOI: <http://dx.doi.org/10.1016/j.chb.2013.02.014>.

³⁶ Jupowicz-Ginalska, A., Jasiewicz, J., Kisilowska, M., Baran, T. Wysocki, A. (2018). *FOMO Polacy a lęk przed odłączeniem — raport z badań*.

Jednym z ważniejszych działań profilaktycznych może być promowanie innych aktywności, które będą wzmacniać czynniki chroniące (np. kształtowanie bezpiecznych i mocnych relacji rówieśniczych).

Z perspektywy korzystania przez młodzież z technologii, najlepszym rozwiązaniem będzie organizacja zwykłych spotkań na żywo. Np. wieczór planszówkowy, podchody w szkole. Rozwijanie świadomości jak zadbać przy tym (nowe technologie) o bezpieczeństwo. To jest właśnie kwestia pomysłu, jaki można mieć i co zrobić jako CUS.

Kolejnym poważnym zauważanym problemem wśród dzieci i młodzieży jest brak odpowiedniego wsparcia psychologicznego w odpowiedzi na okres izolacji pandemicznej. Sugerowane zostało zorganizowanie odpowiedniego wsparcia psychologicznego, najlepiej nie w ramach szkolnego etatu psychologa, a psychologa działającego z zewnątrz niezatrudnionego przez szkołę, u którego dzieci i młodzież mogą odbyć darmowe konsultacje i otrzymać podstawowe wsparcie w ramach pomocy psychologicznej lub krótkoterminowej terapii wzmacniająco-motywującej.

Duże straty dzieci poniosły, jeśli chodzi o czasy pandemii. Konieczne jest kilkutorowe wsparcie. Wdrożenie wsparcia psychologicznego, ale i edukacyjnego. Po trzech latach edukacji w szkole dzieci pójdą dalej mocno obciążono pandemią. Najważniejsze jednak jest wsparcie psychologiczne. Wystarczy popatrzeć, jak lawinowo rośnie liczba dzieci z depresją i próbami samobójczymi. Szkoły sobie z tym nie radzą. Nie jesteśmy w stanie nad każdym problemem zapanować. Nie mamy narzędzi, żeby to zdiagnozować.

Najlepszą pomocą będzie psycholog, który może być anonimowy, nie ze szkoły. Żeby było to bezpieczniejsze. Bo jak dziecko wie, że psycholog może powiedzieć komuś o tym... to nie działa.

Nie należy w tym kontekście zapominać także o nauczycielach i pracownikach oświaty, którzy są również przeciążeni sytuacją popandemiczną, a tym bardziej doświadczają aktualnie kolejnych problemów związanych z integracją dzieci uchodźczych w klasach.

Również nauczyciele i inni pracownicy potrzebujemy o siebie zadbać.

3.1.4. Problem narkotykowy i przemocy

Pod kątem przemocy obserwuje się wzrost występowania problemu w ostatnim czasie, który jest zgodny z trendem ogólnokrajowym. Według doniesień z badań³⁷ w związku z okresem pandemii, która towarzyszy nam już od dwóch lat, liczba osób deklarująca przeciążenie obowiązkami domowymi podwoiła się. W związku z izolacją społeczną i zmianą trybu codziennego funkcjonowania nastąpiła eskalacja problemu przemocy, nasiliły się problemy z zakresu zdrowia psychicznego, problemy w edukacji i socjalizacji dzieci i młodzieży, narastało zmęczenie i przepracowanie rodziców oraz opiekunów.

Spoleczność tutaj jest bardzo różnorodna, problemem też jest tutaj często brak reakcji szkoły... Najpierw zaczyna się od alkoholu i narkotyków, potem dochodzi do tego jeszcze przemoc...

Kolejnym problemem w związku z przemocą jest jej niezgłaszanie, czemu sprzyja brak edukacji ludzi w tym zakresie i lęk społeczny przed reakcją innych członków lokalnej społeczności.

W ostatnim czasie widać eskalację, jeśli chodzi o przemoc. Przemoc jest większa, widać na tych kartach niebieskich. Wszystko załatwia się w 4 ścianach. I tym bardziej mocno to się dzieje na wsiach. I nikt tego nie zgłasza, bo w końcu „ale, co powiedzą...”.

Problem uzależnień obejmuje zarówno nadużywanie alkoholu, a także środków pochodnych przywożonych zza granicy z Czechami.

A do tego mamy uzależnienia. Alkohol oczywiście jest problemem, ale narkotyki... gdzie eskalacja jest tak wielka.... Tu by się przydały szkolenia jak temu przeciwdziałać.

Tu rośnie problem młodych matek mających niemowlaki, ale występuje problem narkotyków. Przychodzą panowie i wymieniają się tym. I to eskaluje.

Pojawia się także problem reagowania na sytuacje spożycia wśród dzieci i młodzieży. Rodzice i nauczyciele są niedostatecznie przeszkoleni w tym zakresie. Potrzeba jest odpowiednich szkoleń w zakresie profilaktyki narkotykowej i sposób reagowania na sytuacje używania narkotyków przed młodzież.

³⁷ Ambroziak, W. (2021). *Wpływ pandemii Covid-19 na funkcjonowanie rodziny*. Publikacja współfinansowana w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Łódzkiego na lata 2014-2020.

Tutaj są głównie szkoły podstawowe, ale w szkołach średnich ... jak to działa. Rodzic wie mniej więcej jak narkotyk wygląda..., ale jak rozpoznać dziecko pod wpływem? To już nie jest oczywiste.

Świadomość rodziców jest bardzo niska. Miałam chłopaków ćpających długie lata, ale potrzebny jest dobry terapeuta, żeby wyszkolić się (nauczycieli) jak nakierować takich młodych, żeby poszli na terapię...

Kluczowa jest reintegracja osób uzależnionych z lokalną społecznością. Nie tylko leczenie i zapobieganie, ale także promowanie aktywności alternatywnych i zaangażowanie społeczne osób wykluczonych, którzy popadli w uzależnienia i nadużywanie substancji.

Policja wywozi na odwyk, ale co potem? To wiemy wszyscy... Wraca do „normalności”.

W kontekście profilaktyki uniwersalnej bardzo cenne mogą być także programy dla młodszych dzieci opóźniające inicjację zarówno alkoholową, jak i narkotykową. Wiek inicjacji alkoholowej w Polsce przyjmuje się na okres 12-13 roku życia, kiedy połowa nastolatków próbowała chociaż raz w życiu napojów alkoholowych. Według teorii substancji torujących drogę³⁸ spożycie alkoholu przez dzieci i młodzież stanowi jeden z pierwszych kroków na drodze do próbowania kolejnych, silniej uzależniających i bardziej niebezpiecznych środków psychoaktywnych. W pierwszej fazie młodzież zaczyna od próbowania dostępnych i legalnych substancji, a część, która nie zrezygnuje na tym etapie i przejdzie dalej sięgnie po substancje zakazane prawnie³⁹.

Kolejnym problemem z zakresu używania narkotyków jest bezsilność w zapobieganiu i brak środków pomocniczych w diagnozowaniu osób po spożyciu danej substancji.

Dopalacz z Czech wyparł wszystkie narkotyki i mocno uzależnia. Białą proszę. W Bielsku nie ma takiego problemu. Tam jest metaamfetamina i to ma przynajmniej jasne działanie. A to świństwo... bardzo uzależnia i działa niespecyficznie.

Z alkoholem są jakieś możliwości pracy. Jeśli chodzi o narkotyki to to wszystko leży... Nie ma możliwości działania. Jest np. osoba pod wpływem jakiegoś środka. Przyjeżdża pogotowie i odmawia zabrani takiej osoby... Jak tutaj działać?

³⁸ Kandel, D.B. (2002). *Stages and Pathways of Drug Involvement Examining the Gateway Hypothesis*. Cambridge: Cambridge University Press.

³⁹ Kandel, D., Kandel, E. (2015). The Gateway Hypothesis of substance abuse: developmental, biological and societal perspectives. *Acta Paediatrica*, 104(2), 130–137. DOI:10.1111/apa.12851.

Sytuacja narkotykowa stwarza ryzyko używania takich środków również przez dzieci i młodzież.

Zdaje się, że 80% starszej młodzieży miała styczność z takimi substancjami.

Kluczowe pytanie to, to czy zeszło to już do podstawówek, czy jeszcze nie?

Tym bardziej należy skoncentrować się na zapobieganiu występowania problemu poprzez wdrożenie działań z zakresu uniwersalnej profilaktyki na najwcześniejszych poziomach i wzmacnianie czynników chroniących, do których należy tworzenie alternatywnych środowisk integracji dzieci i młodzieży oraz postawienie na budowanie trwałych i zdrowych relacji rówieśniczych oraz relacji na linii rodzice-nauczyciele-dzieci.

3.2. Identyfikacja lokalna i warunki życia

3.2.1. Miejsce zamieszkania

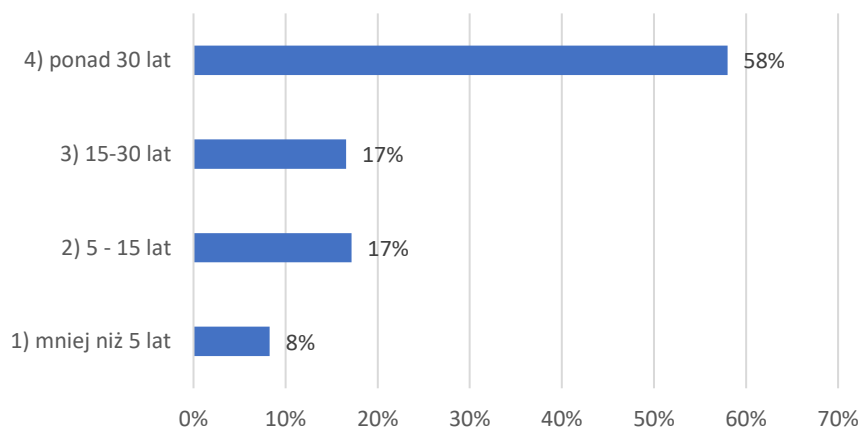
Większość przebadanych uczniów od urodzenia mieszka w Gminie (66%), jednak co trzeci spośród badanych przeprowadził się w miejsce zamieszkania w ciągu swojego życia co najmniej jeden raz (34%).

Wykres 37. Odsetek uczniów mieszkających w Gminie od urodzenia (dane na podstawie przeprowadzonych badań ankietowych, Goleszów 2022)

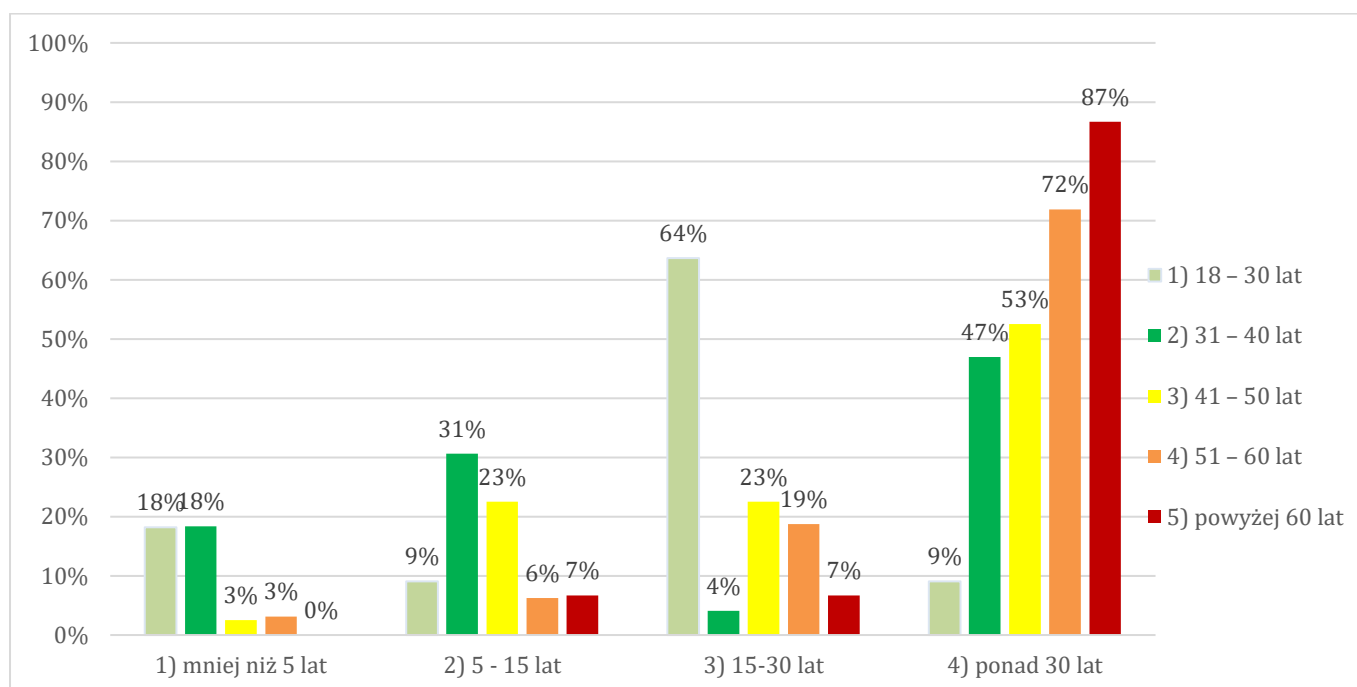
Wśród przebadanych dorosłych mieszkańców Gminy najwięcej osób żyje w swoim miejscu zamieszkania już ponad 30 lat.

Od jak dawna mieszka Pan/i w gminie Goleszów?

Wykres 38. Czas zamieszkania mieszkańców w Gminie
(dane na podstawie przeprowadzonych badań ankietowych, Goleszów 2022)

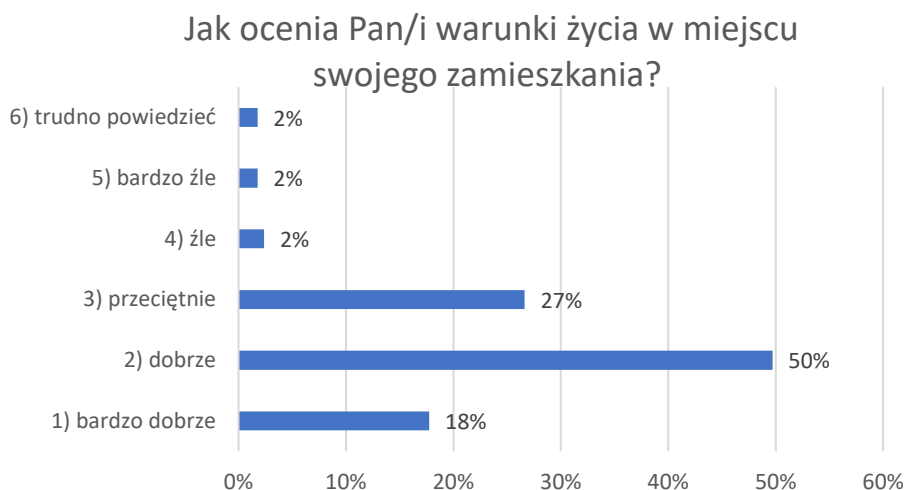
Na podstawie poniższego wykresu można powiedzieć, że dość spora część trzydziestolatków (31%) mieszka w Gminie mniej niż 15 lat. Dodając do tego osoby żyjące tutaj mniej niż 5 lat daje to wynik, wskazujący, co druga osoba w wieku 31 - 40 lat żyje w miejscu zamieszkania mniej niż 15 lat. Jest też pewien odsetek czterdziestolatków, który żyje na terenie Gminy krócej niż 15 lat (26%). Wskazuje to na to, że spora część osób przed pięćdziesiątką zmieniła swoje miejsce zamieszkania przyjeżdżając do Gminy lub zmieniając miejsce zamieszkania w obrębie samej Gminy.

Wykres 39. Czas zamieszkania w Gminie a wiek mieszkańców
(dane na podstawie przeprowadzonych badań ankietowych, Goleszów 2022)

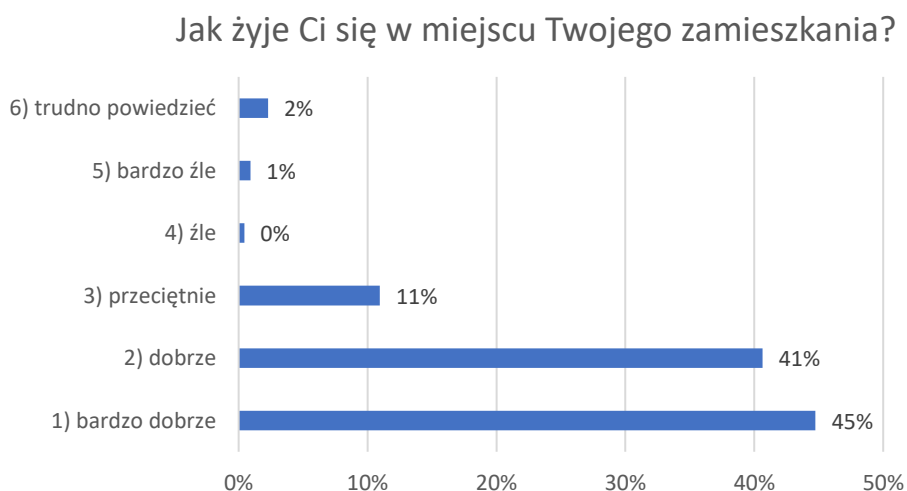
3.2.2. Ocena jakości życia

Większość badanych ocenia warunki życia jako dobre (50%), na drugim miejscu przeciętne (27%), a na trzecim miejscu sytuuje się odpowiedź dobre (18%). Dość mały odsetek badanych odpowiadała, że warunki życia są gorsze niż przeciętne.

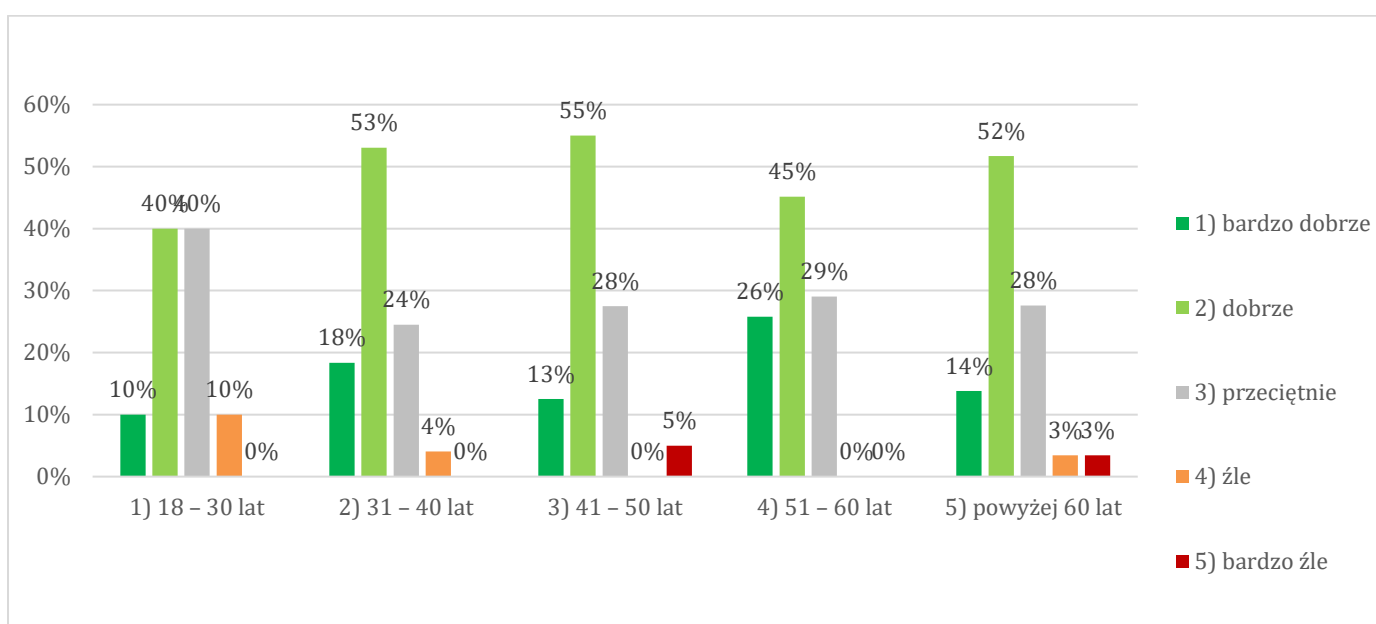
Wykres 40. Ocena jakości życia przez dorosłych mieszkańców
(dane na podstawie przeprowadzonych badań ankietowych, Goleszów 2022)

Wśród uczniów częściej pojawia się odpowiedź bardzo dobrze (45%). Mały odsetek uczniów oceniała warunki życia jako poniżej przeciętne.

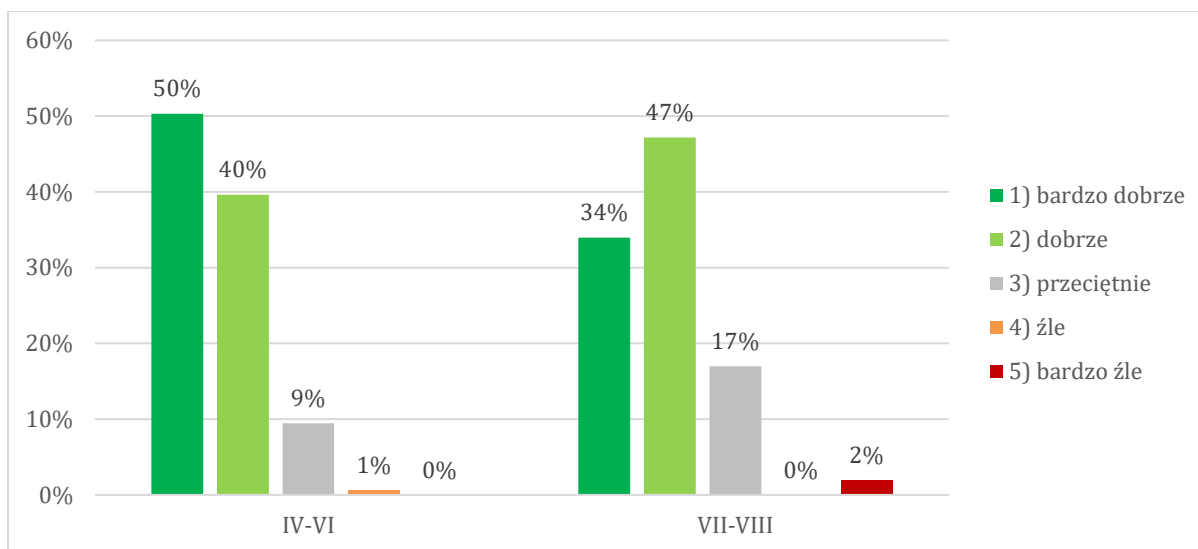
Wykres 41. Ocena jakości życia przez uczniów
(dane na podstawie przeprowadzonych badań ankietowych, Goleszów 2022)

Spośród osób do 30 roku życia największy odsetek oceniał warunki życia jako przeciętne. 10% w tej grupie wiekowej osób oceniło je także jako złe. W grupie tej obserwuje się także najniższą proporcję odpowiedzi *bardzo dobrze*, co wskazuje, że grupa młodych dorosłych ocenia najslabiej ze wszystkich innych warunki życia. Największa proporcja odpowiedzi *bardzo dobrze* była w grupie wiekowej czterdziestolatków oraz trzydziestolatków, czyli najczęściej rodziców młodszych dzieci. W grupach tych pojawiły się nieliczne głosy, że warunki życia są złe lub bardzo złe. Wśród seniorów również pojawiały się takie odpowiedzi, co świadczy, że w każdej z tych grup są osoby potencjalnie potrzebujące jakiegoś rodzaju wsparcia.

Wykres 42. Ocena jakości życia a wiek mieszkańców
(dane na podstawie przeprowadzonych badań ankietowych, Goleszów 2022)

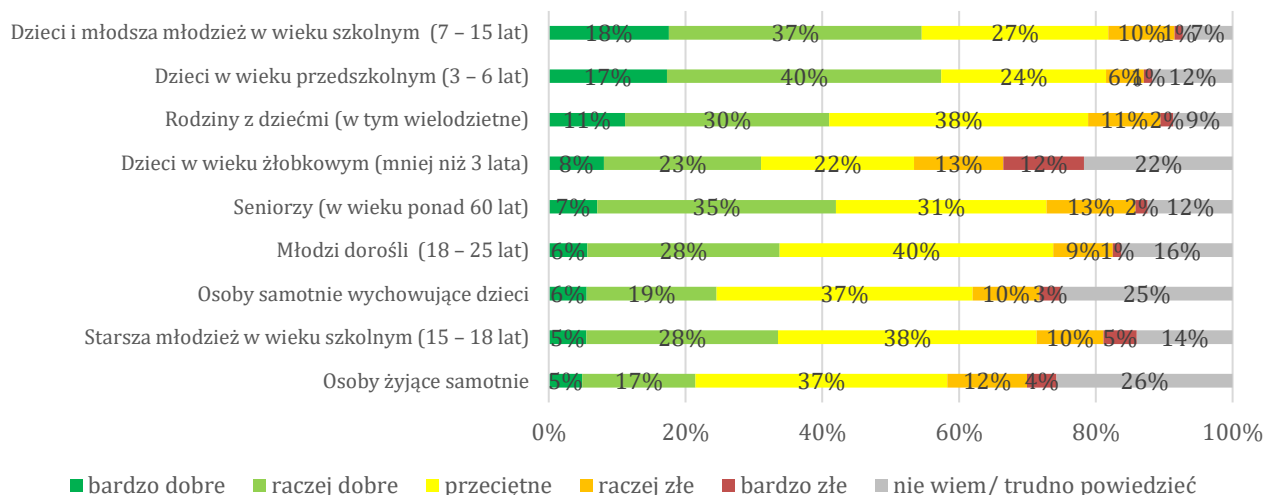
Zdecydowanie wyższy odsetek uczniów oceniających warunki życia jako przeciętne jest w grupie uczniów z klas starszych SP (17% vs 9%). W grupie starszej młodzieży rzadziej pojawia się też odpowiedź *bardzo dobrze* (34% vs 50%). Wraz z wiekiem obserwuje się spadek zadowolenia z jakości życia wśród młodzieży, co stanowi wskazówkę, które grupy szczególnie potrzebują wsparcia z zakresu możliwych usług społecznych.

Wykres 43. Ocena jakości życia a klasy SP badanych uczniów
(dane na podstawie przeprowadzonych badań ankietowych, Goleszów 2022)

Mieszkańcy oceniając warunki życia poszczególnych grup społecznych najczęściej wskazywali, że dzieci i młodsza młodzież ma bardzo dobre (18%) oraz raczej dobre warunki życia (37%). Podobnie w przypadku dzieci w wieku przedszkolnym – 17 % oceniło, że warunki życia są bardzo dobre, a 40%, że raczej dobre. Najślabiej oceniane były warunki życia dzieci w wieku żłobkowym 13% oceniło, że są raczej złe, a 12%, że są złe. To oznacza, że dla ¼ mieszkańców dzieci w wieku żłobkowym mają złe warunki życia. 15% oceniło, że starsza młodzież również ma złe warunki życia (10% zadeklarowało, że są one raczej złe, a 5%, że są bardzo złe). Spora część osób stwierdziła także (38%), że starsza młodzież ma przeciętne warunki życia. Warunki życia osób samotnych oraz osób samotnie wychowujących dzieci były najczęściej oceniane jako przeciętne (37%), podobnie jak rodzin z dziećmi (38%), a także młodych dorosłych (40%). Warunki życia seniorów określone były najczęściej jako dobre (35%), a w dalszej kolejności jako przeciętne (31%).

Jak ocenia Pan/i warunki życia innych osób wymienionych w tabeli poniżej w miejscu Pan/i zamieszkania?

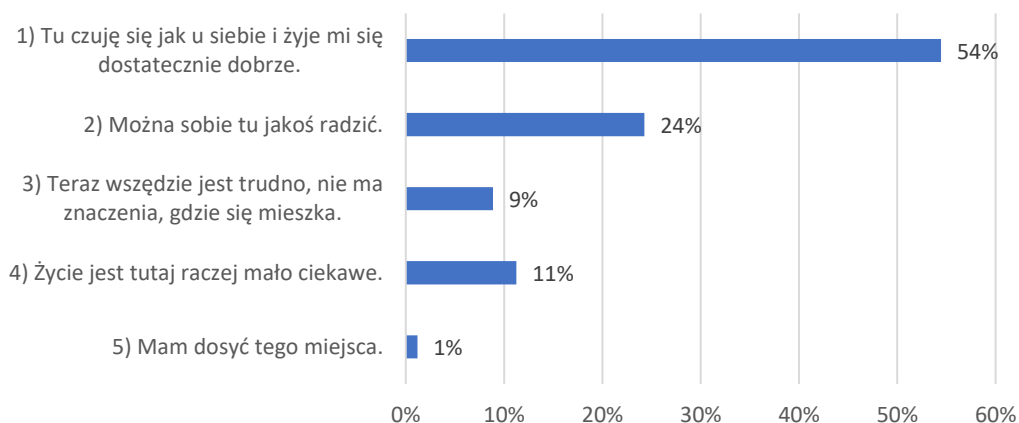

Wykres 44. Ocena warunków życia innych mieszkańców w ocenie badanych mieszkańców Gminy (dane na podstawie przeprowadzonych badań ankietowych, Goleszów 2022)

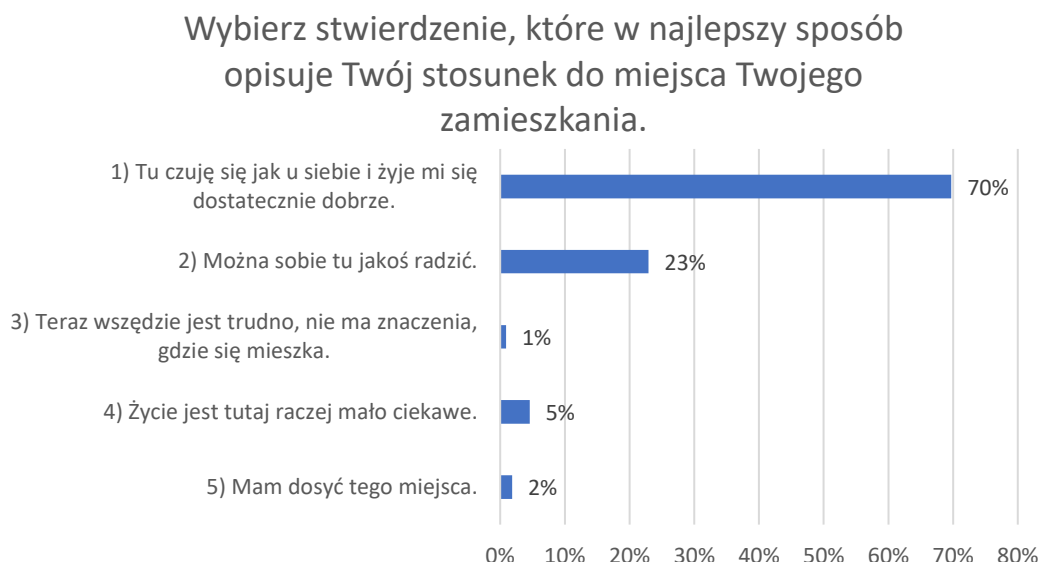
3.2.3. Identyfikacja lokalna

Badani dorośli mieszkańcy Gminy częściej niż uczniowie oceniali życie w miejscu zamieszkania jako mało ciekawe (11% vs 5% u uczniów). Rzadziej też wskazywali, że żyje się dostatecznie dobrze (taką odpowiedź wybrał co drugi mieszaniec Gminy, u dzieci i młodzieży było to 70% osób). Dane przedstawiono na dwóch poniższych wykresach.

Proszę wybrać stwierdzenie, które w najlepszy sposób opisuje Pana/i stosunek do miejsca zamieszkania.

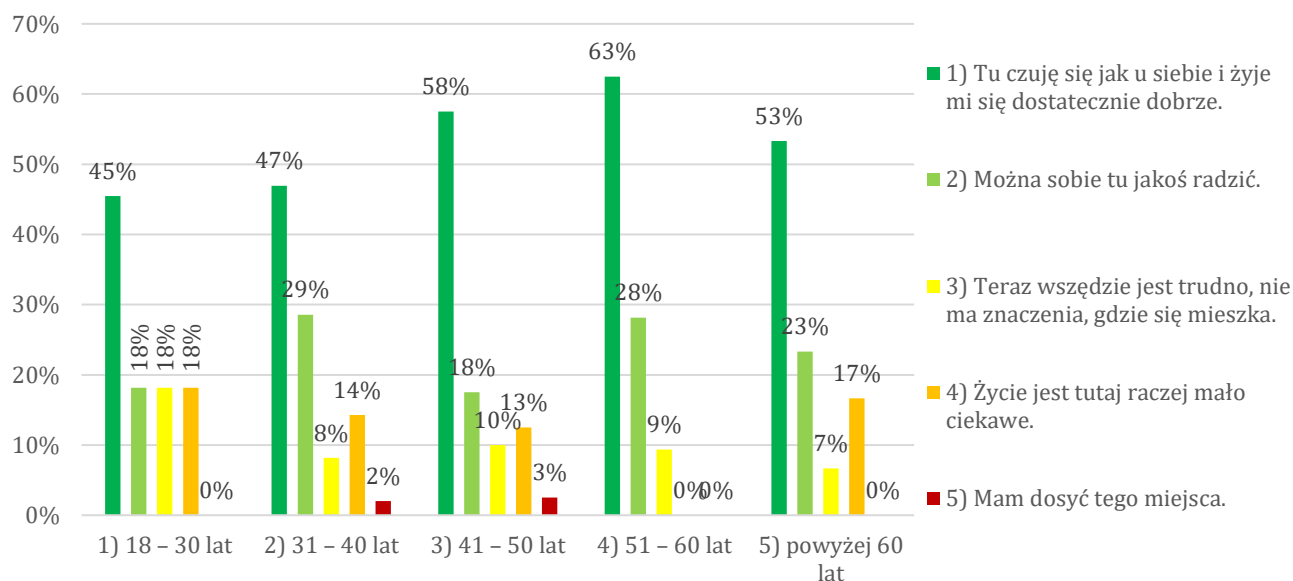
Wykres 45. Identyfikacja lokalna dorosłych mieszkańców
(dane na podstawie przeprowadzonych badań ankietowych, Goleszów 2022)

Wykres 46. Identyfikacja lokalna uczniów
(dane na podstawie przeprowadzonych badań ankietowych, Goleszów 2022)

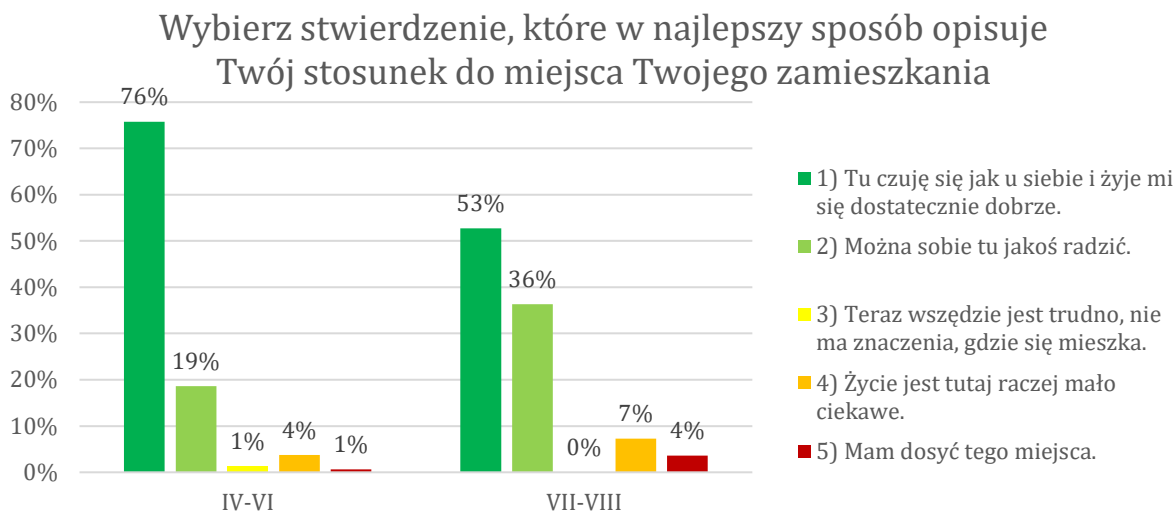
Na poniższym wykresie przedstawiono, jak identyfikacja z miejscem zamieszkania różni się w różnych kategoriach wiekowych. Najniższa proporcja odpowiedzi *Tu czuję się jak u siebie (...)* w grupie wiekowej 18 – 30 lat oraz najwyższa proporcja odpowiedzi *Życie jest tutaj raczej mało ciekawe* w tej że grupie wskazuje, że grupa ta ma najniższą identyfikację lokalną. Ponownie grupa osób w wieku 41 – 50 lat dysponuje rozrzutem odpowiedzi (dość duża część odpowiadała *Tu czuję się jak u siebie (...)* – 58%) natomiast 3% odpowiedziało *Mam dosyć tego miejsca*. Najczęściej odpowiedź najwyższej identyfikacji *Tu czuję się jak u siebie (...)* wybierała grupa osób w wieku 51 - 60 lat.

Proszę wybrać stwierdzenie, które w najlepszy sposób opisuje Pana/i stosunek do miejsca zamieszkania.

Wykres 47. Identyfikacja lokalna mieszkańców a wiek
(dane na podstawie przeprowadzonych badań ankietowych, Goleszów 2022)

Jak wynika z poniższego wykresu zdecydowanie częściej (76% vs 53%) młodzież w młodszym wieku odpowiadała, że czuje się jak u siebie i żyje się dostatecznie dobrze w danym miejscu. Wśród starszej młodzieży (klasy VII – VIII) częściej pojawiały się odpowiedzi wskazujące na negatywną ocenę identyfikacji z miejscem zamieszkania (7% nastolatków w wieku 14-15 lat ocenia, że życie jest mało ciekawe w miejscu ich zamieszkania, a 4% ma dość swojego miejsca zamieszkania). Zdecydowanie częściej nastolatki ze starszej kohorty wskazywali na odpowiedź *Można sobie tu jakoś radzić* (36% w porównaniu do 19% nastolatków z młodszej kohorty) co może wskazywać na średnią identyfikację z miejscem zamieszkania.

*Wykres 48. Identyfikacja lokalna uczniów a klasy
(dane na podstawie przeprowadzonych badań ankietowych, Goleszów 2022)*

W tabeli poniżej przedstawiono mocne i słabe strony w ocenach dorosłych mieszkańców Gminy oraz uczniów, które decydowały o odpowiedzi na pytanie opisujące stosunek do miejsca zamieszkania. W nawiasach umieszczono ilość odpowiedzi, które zaliczono do podanej kategorii.

W ocenie dorosłych mieszkańców Gminy, wśród najmocniejszych stron będących potencjałem lokalnej społeczności na pierwszych 5 miejscach ułożyły się:

- 1) warunki środowiska,
- 2) spokojne życie,
- 3) bliskość większych ośrodków miejskich (w tym pracy),
- 4) przyjaźni ludzie i tolerancja,
- 5) dostępność szkół.

Wśród słabych stron na pierwszych pięciu miejscach ułożyły się:

- 1) dziurawe drogi i problemy z komunikacją,
- 2) brak kanalizacji i problemy wokół tego zagadnienia,

- 3) **brak poboczy i chodników,**
- 4) **zanieczyszczenie środowiska,**
- 5) **brak dobrej komunikacji publicznej.**

Ponadto należy zwrócić uwagę na problem oświetlenia dróg, słaby wybór lokali gastronomicznych i odległość do sklepów w niektórych sołectwach, a z zakresu problemów społecznych dają się we znaki **brak żłobka i opieki nad dziećmi w wieku 0-3, problemy na drodze przyjęcia dziecka do przedszkola (zatłoczenie), problem infrastruktury dla dzieci (place zabaw) i młodzieży, a także brak miejsc do integracji lokalnej społeczności i niezagospodarowanie miejsc, które już są.**

W ocenie dzieci i młodzieży wśród najmocniejszych stron będących potencjałem lokalnej społeczności na pierwszych 5 miejscach ułożyły się:

- 1) **cisza i spokój,**
- 2) **warunki środowiskowe i przyrodnicze,**
- 3) **bliskość znajomych i rodziny,**
- 4) **dobre sąsiedztwo,**
- 5) **zwierzęta.**

Wśród słabych stron na pierwszych pięciu miejscach ułożyły się:

- 1) **brak/ mało sklepów,**
- 2) **brak chodników i niebezpieczeństwo na drodze, złe drogi,**
- 3) **brak przyjaciół,**
- 4) **sąsiedzi,**
- 5) **brak rozrywki.**

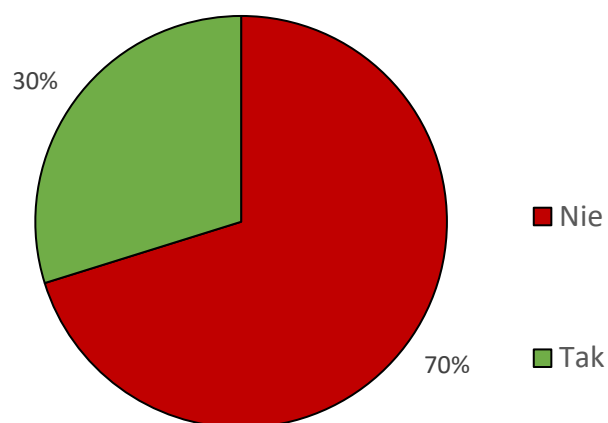
	Mocne strony	Słabe strony
Dorośli mieszkańcy	➤ Piękne warunki środowiskowe i przyrodnicze (44) ➤ Spokojne życie (26) ➤ Bliskość większych miast (16) ➤ Przyjaźni ludzie i tolerancja (15) ➤ Dostępność szkół (7) ➤ Dostęp do pracy (6) ➤ Odległość do sklepów (5) ➤ Trasy rowerowe (2) ➤ Czyste powietrze (2) ➤ Mały ruch na drogach (2) ➤ Sprawnie działający UG (2) ➤ Obecność GOK (2) ➤ Dobra komunikacja (2) ➤ Sąsiedztwo Czech (2) ➤ Łatwy dostęp do służby zdrowia (2) ➤ Dobre funkcjonowanie GOPS ➤ Dostępność psychologa ➤ GKRPA ➤ Dostępność OSP ➤ Kluby sportowe ➤ Dostępność przedszkoli ➤ Boiska i sport	➤ Dziurawe drogi i problemy z komunikacją (24) ➤ Brak kanalizacji, szczególnie problemy zimą/ obsługa szamba/ korzystanie ze studni (14) ➤ Brak poboczy i/lub chodników, szczególnie utrudnienie dla dzieci (12) ➤ Zanieczyszczanie środowiska przez ludzi tym ulic i terenów mieszkalnych (9) ➤ Brak komunikacji publicznej lub utrudniona (8) ➤ Brak oświetlenia dróg (7) ➤ Słaby wybór lokali gastronomicznych (7) ➤ Brak miejsc do spędzania czasu wolnego (6) ➤ Stary plac zabaw (6) ➤ Brak żłobka i opieki nad dziećmi 0-3 (5) ➤ Niedostępność sklepów (5) ➤ Trudności w przyjmowaniu dziecka do przedszkola (4) ➤ Smog zimą (4) ➤ Brak infrastruktury dla młodzieży (3) ➤ Nieuprzejmość ludzi (3) ➤ Słaba inwestycja w sport (2) ➤ Słabe funkcjonowanie GOSP (2) ➤ Problemy z załatwianiem spraw w UG (2) ➤ Ośrodek zdrowia – czekanie na poradę (2) ➤ Brak ułatwień dla niepełnosprawnych (2) ➤ Brak patroli policyjnych w godzinach rannych i po zmroku (2) ➤ Uboga oferta kulturalna (brak koncertów, festynów, targów regionalnych) (2) ➤ Brak oferty dla dzieci poza Goleiszowem (2) ➤ Gęsta zabudowa ➤ Brak ogólnodostępnej świetlicy ➤ Nieprzyjemny zapach - gospodarstwa rolne ➤ Brak grup wsparcia typu AA

		➤ Brak koszy na śmieci ➤ Brak oferty dla seniorów ➤ Brak wykorzystania przestrzeni Domu Ludowego ➤ Słaba dostępność pracy w technologii ➤ Brak parkingów przy sklepach
Dzieci i młodzież	➤ Cisza i spokój (68) ➤ Warunki środowiskowe i przyrodnicze (58) ➤ Znajomi i rodzina (34) ➤ Dobre sąsiedztwo (12) ➤ Zwierzęta (9) ➤ Blisko szkoły (8) ➤ Przywiązanie do domu, w którym się mieszka (7) ➤ Duży dom (7) ➤ Miejsce zabaw (5) ➤ Wszędzie jest blisko (4) ➤ Droga do szkoły (3) ➤ Mały ruch (3) ➤ Dobre wspomnienia (3) ➤ Bliskość do miasta (3) ➤ Bliskość sklepu (2) ➤ Wyposażenie szkoły ➤ Bezpieczeństwo ➤ Orlik ➤ Klub piłkarski	➤ Brak/ mało sklepów (32) ➤ Brak chodników i niebezpieczeństwo na drodze, złe drogi (16) ➤ Brak przyjaciół (11) ➤ Sąsiedzi (10) ➤ Brak rozrywki (7) ➤ Hałas od drogi (5) ➤ Odległość od szkoły (5) ➤ Daleko do wszystkiego (4) ➤ Dostęp do miasta i słaba komunikacja (4) ➤ Pijane osoby (4) ➤ Smog i zanieczyszczenie powietrza (4) ➤ Wiatr i górskie warunki pogodowe (4) ➤ Brak kawiarni (3) ➤ Śmieci (3) ➤ Nowe domy w okolicy (3) ➤ Nieprzyjemny zapach (3) ➤ Brak tolerancji (2) ➤ Brak szkoły średniej (2) ➤ Dzikie i dzikie zwierzęta (2) ➤ Dostęp do narkotyków ➤ Brak kanalizacji ➤ Góry

Tabela 2. Mocne i słabe strony w opinii dorosłych mieszkańców Gminy oraz dzieci i młodzieży (dane na podstawie przeprowadzonych badań ankietowych, Goleszów 2022)

3.3. Aktywność społeczna mieszkańców

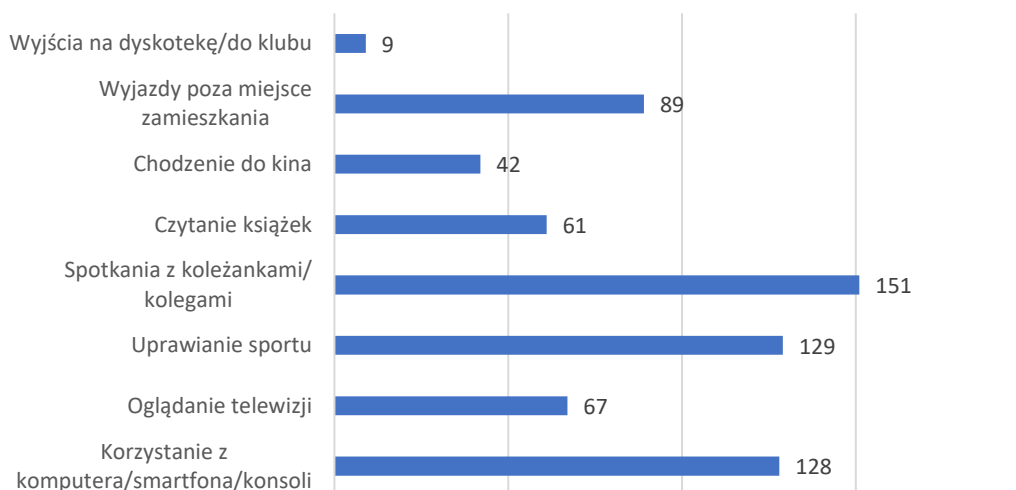
Mieszkańcy Gminy w większości nie przynależą do żadnego stowarzyszenia ani instytucji. Pozostała część (30%) najczęściej jest członkiem lokalnego kościoła, Klubu Seniora, KGW, OSP, klubu sportowego lub stowarzyszeń takich jak: Stowarzyszenie Miłośników Cisownicy, Stowarzyszenie Miłośników Dzięgielowa, Stowarzyszenie Miłośników Ogrodnictwa, Towarzystwo Miłośników Ziemi Goleszowskiej, Polskie Towarzystwo Geograficzne, Fundacja FASD.

Wykres 49. Przynależność do organizacji, stowarzyszenia, podmiotu: klubu sportowego, KGW, OSP, działającego w sferze kultury, zgromadzenia religijnego, hobbystycznego itp. (dane na podstawie przeprowadzonych badań ankietowych, Goleszów 2022)

Najczęstszym sposobem spędzania wolnego czasu przez dzieci i młodzież są: spotkania ze znajomymi, uprawianie sportu i korzystanie z komputera i innych urządzeń elektronicznych.

Na jakich aktywnościach najczęściej spędzasz czas?

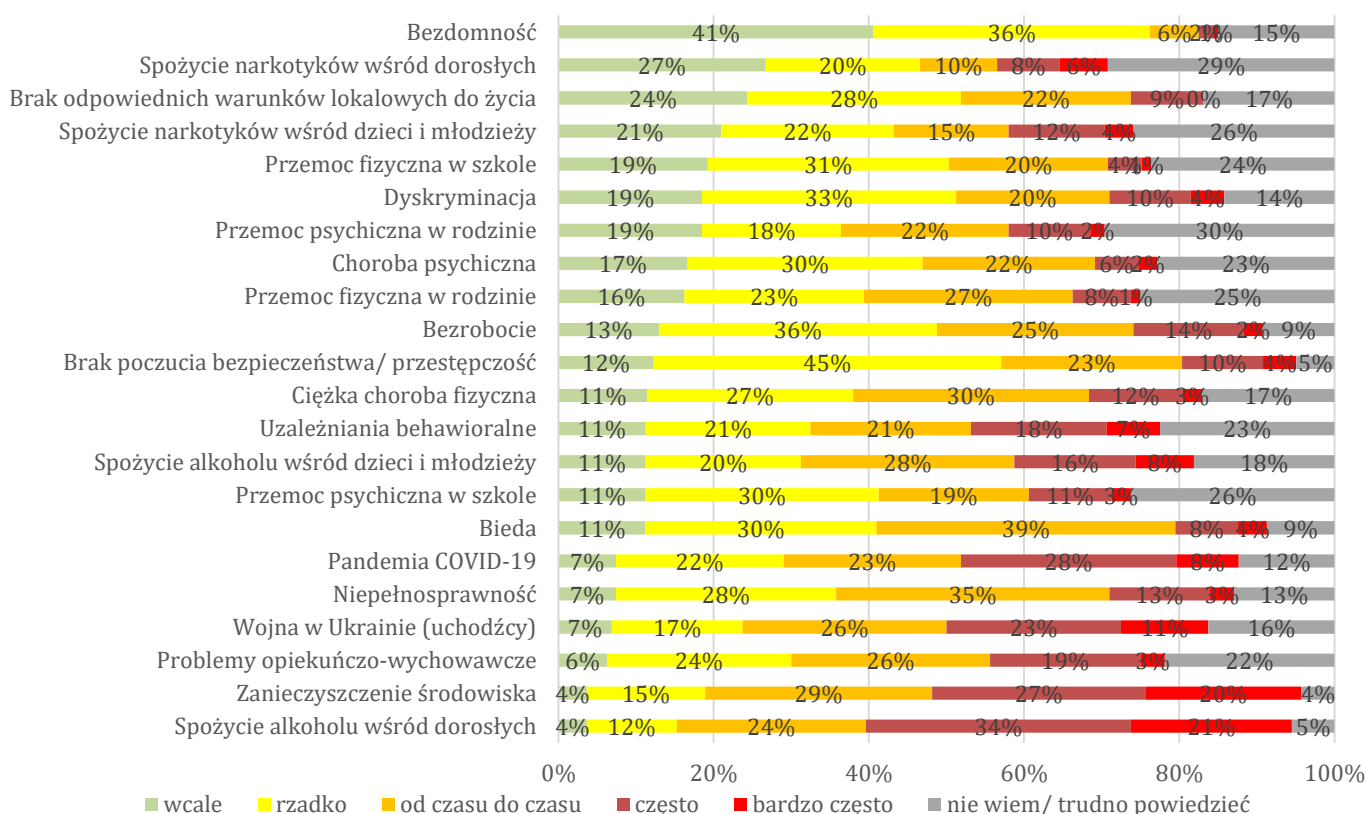

Wykres 50. Aktywność w czasie wolnym wśród dzieci i młodzieży (dane na podstawie przeprowadzonych badań ankietowych, Goleszów 2022)

3.4. Problemy społeczne występujące na terenie Gminy

Mieszkańcy Gminy najczęściej spotykają się z problemami takimi jak: **spożycie alkoholu wśród dorosłych, zanieczyszczenie środowiska, skutki wojny w Ukrainie oraz pandemii COVID-19**. Do najrzadziej spotykanych należały: bezdomność (41% osób oceniła, że problem ten nie występuje), brak poczucia bezpieczeństwa, przestępczość (45% osób uznaje, że jest to problem rzadki).

Z jakimi problemami z wymienionych zetknął/zetknęła się Pan/i w miejscu Pana/i zamieszkania?

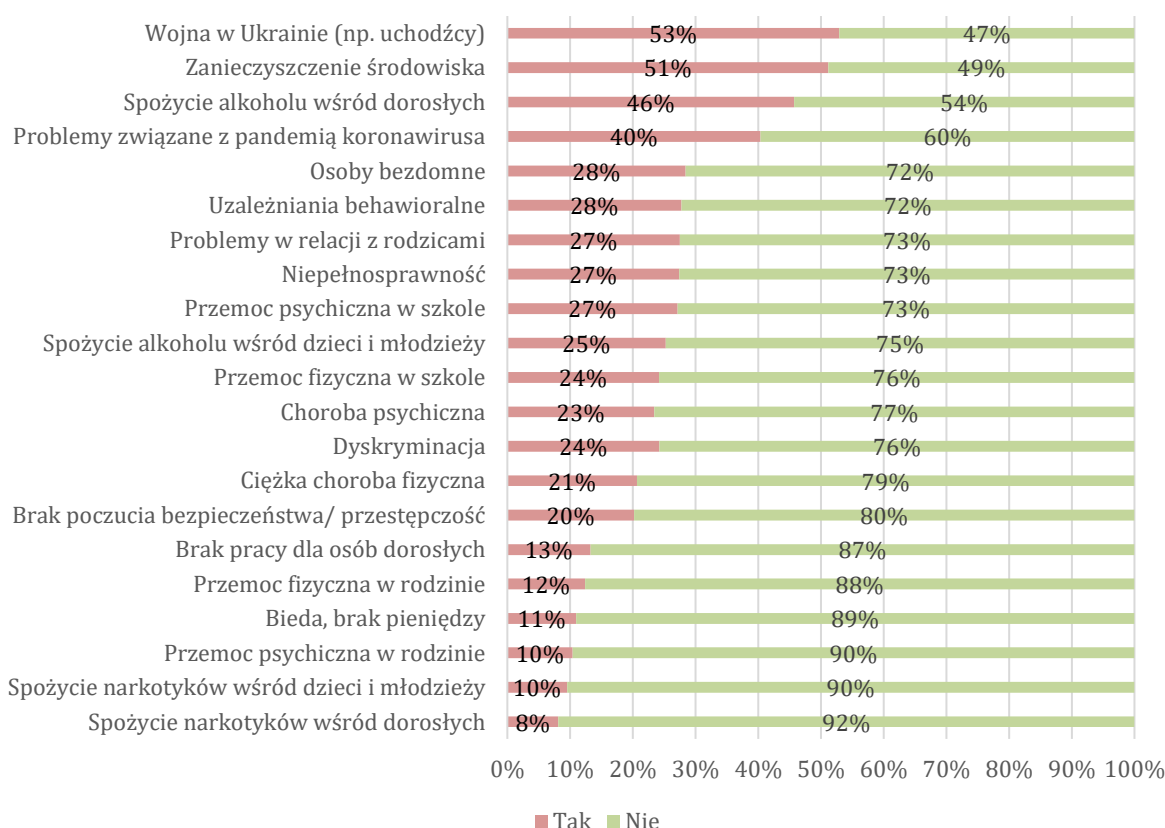

Wykres 51. Problemy społeczne występujące na terenie Gminy w opinii mieszkańców
(dane na podstawie przeprowadzonych badań ankietowych, Goleśzów 2022)

Ponadto dorośli mieszkańcy Gminy wymieniali problemy, które towarzyszą im w życiu codziennym i przekładają się na jakość życia. Wśród nich znalazły się problemy opiekuńczo-wychowawcze, brak spotkań integracyjnych młodszego i starszego pokolenia, brak przestrzeni integracji dla osób młodych, problemy z dostępnością służby zdrowia.

Dzieci i młodzież spotyka się z najczęściej z problemami społecznymi takimi jak: konsekwencje wojny w Ukrainie (kryzys uchodźczy) (53%), zanieczyszczeniem środowiska (51%), spożyciem alkoholu wśród dorosłych (46%), natomiast najrzadziej podawane były przemoc psychiczna w rodzinie (10%), spożycie narkotyków wśród dzieci i młodzieży (10%) oraz spożycie narkotyków wśród dorosłych (8%).

Czy zetknąłeś/zetknęłaś się z następującymi problemami i/lub osobami w miejscu Twojego zamieszkania?

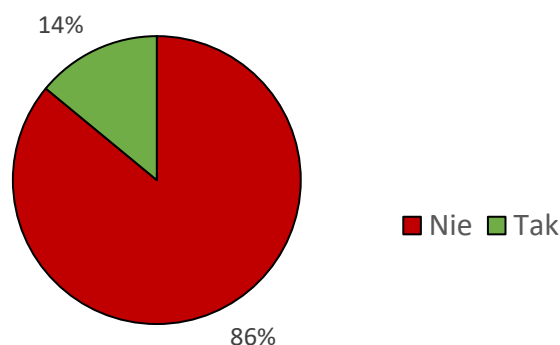

Wykres 52. Problemy społeczne występujące na terenie Gminy w opinii dzieci i młodzieży.
(dane na podstawie przeprowadzonych badań ankietowych, Goleszów 2022)

4. Zapotrzebowanie na usługi społeczne

4.1. Korzystanie z usług społecznych przez mieszkańców

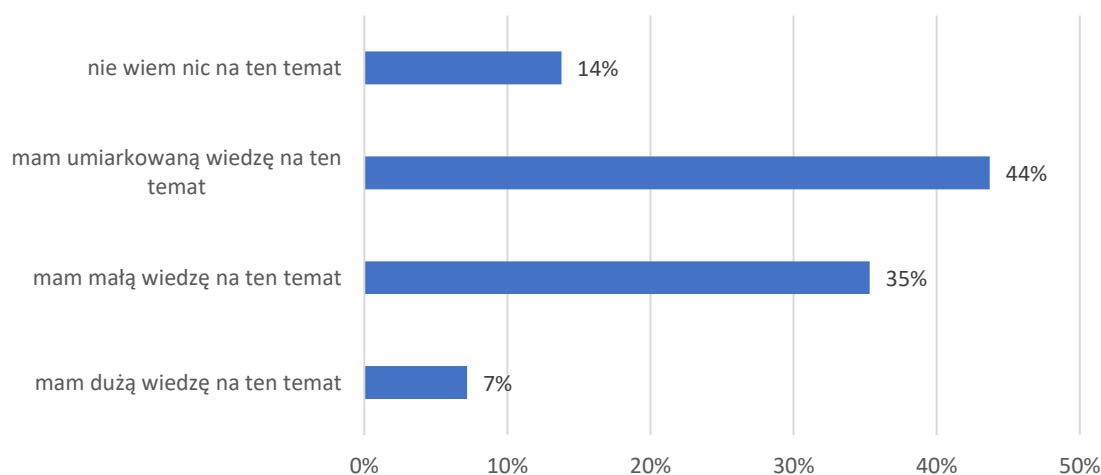
Z usług społecznych korzystało 14% badanych. Przebadani mieszkańcy Gminy korzystają głównie z zasiłków i świadczeń finansowych.

Wykres 53. Korzystanie z usług społecznych przez badanych mieszkańców
(dane na podstawie przeprowadzonych badań ankietowych, Goleszów 2022)

Większość mieszkańców (44%) ocenia, że ma umiarkowaną wiedzę na temat świadczonych usług społecznych w Gminie. 7% deklaruje, że ma dużą wiedzę w tym temacie, podczas gdy 14% nie wie nic na ten temat.

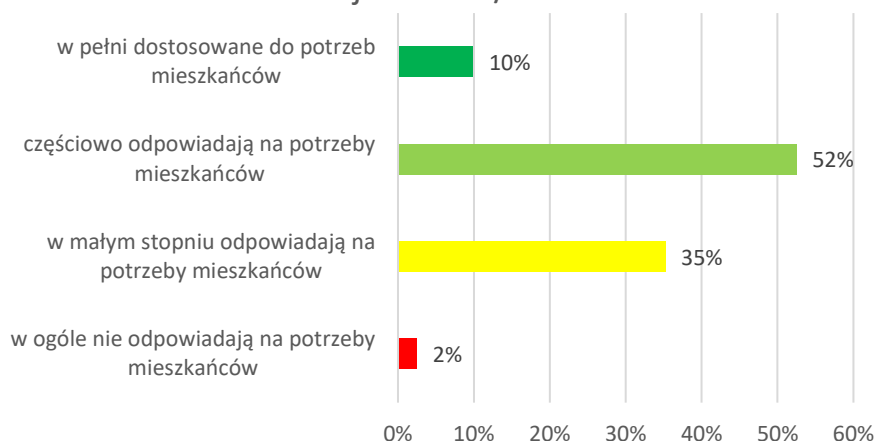
Jak ocenia Pan/i swoją wiedzę dotyczącą oferowanych przez Gminę usług społecznych (świadczenia finansowe, rzeczowe, usługowe w ramach GOPS i innych instytucji działających na terenie miejsca Pana/i zamieszkania)?

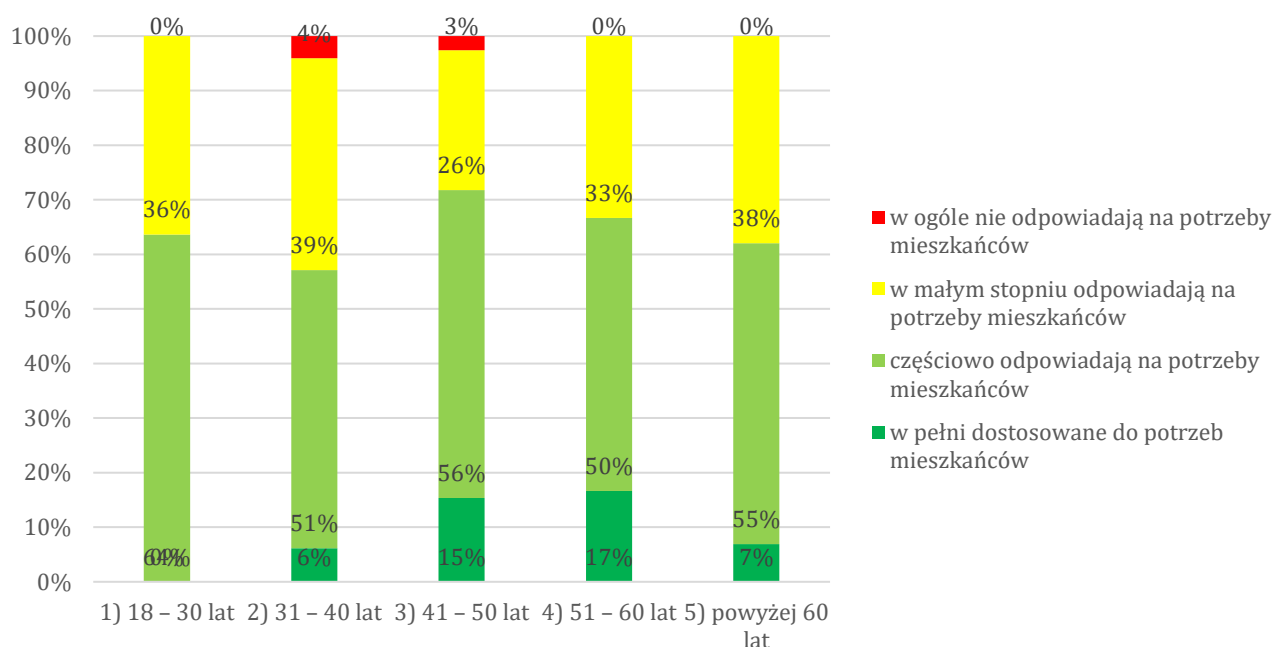
Wykres 54. Wiedza badanych mieszkańców na temat usług społecznych
(dane na podstawie przeprowadzonych badań ankietowych, Goleszów 2022)

Co drugi mieszkaniec Gminy ocenia jakość usług społecznych jako częściowo odpowiadającą na potrzeby. Tylko 10% stwierdziło, że usługi są w pełni dostosowane. 35% uważa, że w małym stopniu odpowiadają na potrzeby, a 2% uważa, że nie odpowiadają w ogóle na potrzeby.

Jak ocenia Pan/i jakość usług społecznych w miejscu Pana/i zamieszkania?

Wykres 55. Ocena badanych mieszkańców usług społecznych w Gminie (dane na podstawie przeprowadzonych badań ankietowych, Goleszów 2022)

Wykres 56. Ocena badanych mieszkańców (w poszczególnych grupach wiekowych) usług społecznych w Gminie (dane na podstawie przeprowadzonych badań ankietowych, Goleszów 2022)

Na pytanie o odczuwany brak jakiejś placówki w Gminie świadczącej usługi społeczne mieszkańcy wskazywali takie ośrodki jak:

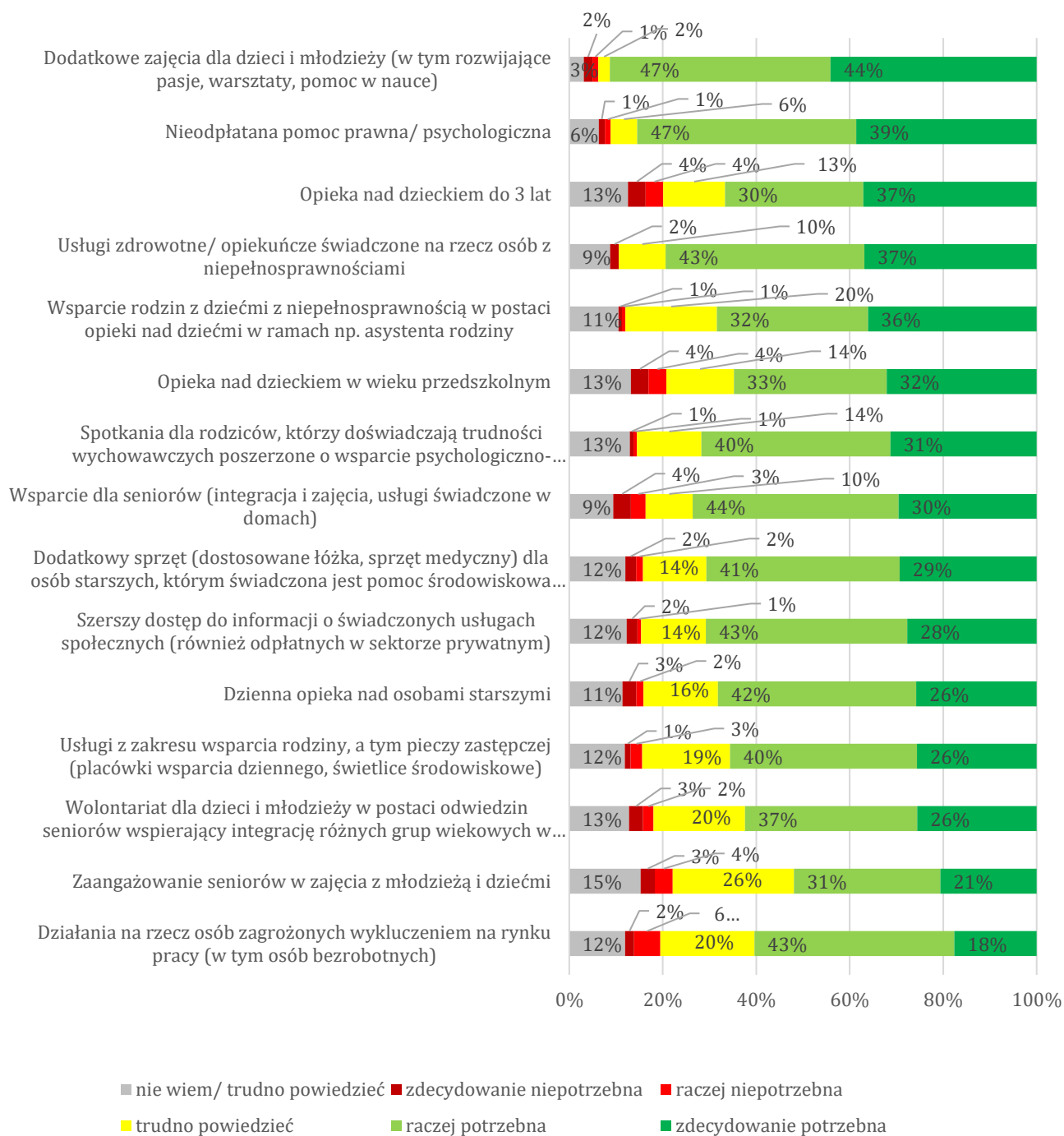
- żłobek,
- placówka umożliwiająca miejsce spotkań dla młodzieży,
- placówka zajmująca się pomocą rodzinie z dziećmi z niepełnosprawnościami (dom dziennej opieki),
- placówki kulturalne,

- e. świetlice,
- f. placówki wsparcia psychologicznego.

4.2. Pożądane działania społeczne w opinii mieszkańców Gminy

Na podstawie badania mieszkańców Gminy wyszczególniono działania społeczne najbardziej pożądane z perspektywy ogółu lokalnej społeczności. Na poniższym wykresie porównano wszystkie możliwe działania ze sobą uzyskując odpowiedź na pytanie, które działania należą do najbardziej pilnych i najbardziej oczekiwanych.

Do jakiego stopnia według Pana/i konieczne jest rozwijanie danych działań w ramach dodatkowych usług społecznych świadczonych w miejscu Pana/i zamieszkania?

Wykres 57. Preferowane usługi społeczne w opinii mieszkańców Gminy
(dane na podstawie przeprowadzonych badań ankietowych, Goleszów 2022)

Wśród najczęściej ocenianych jako *zdecydowanie potrzebne* znalazły się działania takie jak: dodatkowe zajęcia dla dzieci i młodzieży, nieodpłatna pomoc prawna i psychologiczna, opieka nad dzieckiem do lat 3 oraz usługi zdrowotne i opiekuńcze świadczone na rzecz osób z niepełnosprawnościami. Najmniej oczekiwane okazały się: działania na rzecz osób zagrożonych wykluczeniem na rynku pracy (szkolenia dla osób bezrobotnych itp.) oraz zaangażowanie seniorów w zajęcia z młodzieżą i dziećmi.

Dorośli mieszkańcy Gminy podawali ponadto, że są konieczne także następujące działania:

Stworzenie zajęć - miejsca dla młodzieży i ich rodziców, gdzie zdobywaliby wiedzę i umiejętności radzenia sobie z emocjami, z agresją, nauka wzajemnej tolerancji i szacunku, musiałyby prowadzić to osoby wykwalifikowane.

W każdej miejscowości Gminy powinny być świetlice, zajęcia dla dzieci i seniorów, opieka prawna.

Spotkania, porady i zajęcia dla matek z małymi dziećmi. Integracja różnych środowisk: seniorów, młodych, dzieci i dorosłych.

Propozycje zajęć ruchowych dla wszystkich chętnych mieszkańców np. gimnastyka, joga.

A ponadto pojawiały się odpowiedzi wskazujące na konieczność działań takich jak:

- 1) przestrzeń dla młodzieży (skatepark itp.), zajęcia artystyczne i przyrodnicze dla młodzieży,
- 2) wsparcie rodzin z niepełnosprawnością,
- 3) klub malucha,
- 4) akcje wolontariatu,
- 5) integracja międzypokoleniowa,
- 6) pomoc psychologiczna.

W opinii uczniów do najbardziej pożądanых działań należały usługi, które przedstawiono na wykresie poniżej.

Czy byłbyś/ byłabyś zainteresowany/a następującymi usługami, które opracowane zostałyby specjalnie dla Ciebie i Twoich rówieśników?

*Wykres 58. Preferowane usługi społeczne w opinii dzieci i młodzieży
(dane na podstawie przeprowadzonych badań ankietowych, Goleszów 2022)*

Do najczęściej wymienianych jako potrzebne można zaliczyć zajęcia o charakterze sportowym, kolonie i półkolonie, wsparcie dla dzieci niepełnosprawnych i chorych

poradnictwo zawodowe oraz dodatkowe zajęcia wyrównawcze z zajęć przedmiotowych (od 68% do 50% ankietowanych uważa, że działania te są potrzebne).

Ponadto dzieci i młodzież oczekuje innych usług, wśród których znalazły się następujące działania:

- 1) przestrzenie do spotkań (kawiarnia, klub młodzieżowy),
- 2) lepszy dojazd autobusem do szkoły,
- 3) nowe place zabaw,
- 4) więcej sklepów.

Szczególnie ważnym dla młodzieży jest odczuwany brak miejsca do wzajemnych spotkań, a także warsztatów językowych, sportowych lub o charakterze profilaktycznym oraz z doradztwa zawodowego.

Chciałabym miejsce, w którym nastolatki mogłyby razem się spotykać, np. jakiś klub młodzieżowy, miejsce do rozwijania wspólnych zainteresowań.

Młodzież podawała również propozycje na stworzenie kafejki gamingowej, klubu młodzieżowego, skateparku lub grup wsparcia dla osób z problemami psychicznymi.

5. Podsumowanie

5.1. Ogólne rekomendacje działań

Najważniejsze działania, które należy podjąć w celu poprawy sytuacji w zakresie dostępności usług społecznych na terenie Gminy należy wyprowadzić z podstawowych problemów, które udało się zdiagnozować. Kluczowe jest także oparcie się na zdiagnozowanym potencjale usługowym. W tym celu w niniejszym rozdziale przedstawiono rekomendacje wypływające bezpośrednio z wywiadów oraz ankiet przeprowadzonych z członkami społeczności lokalnej poszerzone ekspertyzą badawczą w zakresie analizy danych zastanych, a także osadzone w kontekście aktualnych doniesień z badań.

5.1.1. Partycypacja obywatelska i aktywność liderów lokalnej społeczności

Jednym z ważniejszych aspektów funkcjonowania społeczeństwa demokratycznego jest zasada partycypacji obywatelskiej. Szczególnie na polu lokalnym (samorządy terytorialne) zbliża ona do udziału w demokracji bezpośredniej, gdzie każdy obywatel ma prawo zająć stanowisko w danej kwestii i mieć realny wpływ na kształtowanie działań politycznych w regionie. Przeprowadzenie badania nie miałoby sensu, gdyby nie motywacja

mieszkańców do wypowiadania się w kwestiach społecznych. Motywacja ta jest szczególnie niska wśród grup narażonych na wykluczenie społeczne (osoby niepełnosprawne, bezdomne, bezrobotne, uchodźcy) ze względu na ryzyko powstania mechanizmów wyuczonej bezradności^{40,41}. Wyuczona bezradność może być rezultatem doświadczeń życiowych, w których jednostka nie ma poczucia sprawstwa. Według jednej z koncepcji⁴² silny wpływ na kształtowanie bezradności mają działania aktorów społecznych postawy społecznej ma obecność i działania „aktorów społecznych”. Chodzi o osoby decyzyjne w kwestiach zmian społecznych, a w tym kontekście również dostępu do usług społecznych oraz jakości tychże usług. Dodatkowo bezradność będzie spotęgowana konfliktem interesów między aktorami społecznymi a jednostką, nieskutecznością działań jednostki wynikającą z braku możliwości bądź umiejętności wpływania na „aktorów”, a także brakiem wystarczającego zaangażowania i odpowiednich kompetencji po stronie „aktorów społecznych” oraz deficytem lub niejasnością reguł dostępu do pożądaných przez jednostkę usług.

W związku z tym, konieczne jest kształtowanie postawy partycypacji poprzez wprowadzenie kompetentnych i odpowiedzialnych liderów społecznych, którzy będą dysponowali szacunkiem ze strony lokalnej społeczności. Ustawa o realizowaniu usług społecznych przez centrum usług społecznych przewiduje powołanie odpowiedniej osoby na stanowisko organizatora społeczności lokalnej⁴³. Osoba ta jest odpowiedzialna za programowanie i wdrożenie metodyki środowiskowej, a w tym za wzmacnianie relacji w lokalnej społeczności (budowa horyzontalnej sieci społecznej będącej w opozycji do klasycznej, wertykalnej sieci opierającej się na hierarchii osób rządzących i rządzonych), a także upodmiotowienie jej członków poprzez zachęcanie i animowanie do partycypacji w działaniach społecznych⁴⁴.

Mieszkańcy Gminy zwracali uwagę na potrzebę działania w tym zakresie lokalnych liderów młodzieżowych lub lokalnych „aktorów zmiany”. Gmina posiada bogaty zasób

⁴⁰ Kudlińska, I., Kacprzak, A. (2011). *Profesjonalna praca socjalna wobec problemu społecznej bierności i bezradności klientów instytucji pomocowych*. Repozytorium Uniwersytetu Łódzkiego.

⁴¹ Pomianowski, R (2014). Wyuczona bezradność skutkiem marginalizacji i barierą demarginalizacji. W: Z. Galor, B. Goryńska-Bittner, S. Kalinowski (red.), *Życie na skraju - marginesy społeczne wielkiego miasta* (s. 213 -242). Warszawa: Bielefeld.

⁴² Grzelak, J. (1993). Bezradność społeczna. Szkic teoretyczny. W: M. Kofta (red.), *Psychologia aktywności: zaangażowanie, sprawstwo, bezradność* (s. 225–248). Poznań: Nakom.

⁴³ Ustawa z dnia 19 lipca 2019 r. o realizowaniu usług społecznych przez centrum usług społecznych (Dz. U. z 2019 r. poz. 1818), art. 23, pkt. 1.

⁴⁴ Ustawa z dnia 19 lipca 2019 r. o realizowaniu usług społecznych przez centrum usług społecznych (Dz. U. z 2019 r. poz. 1818), art. 27, pkt. 4.

w obszarach pomocy społecznej (można tu wykorzystać kapitał ludzki zaangażowany w działania fundacji i stowarzyszeń i to właśnie spośród tej grupy wyłonić liderów społeczności lokalnej).

Zatrudnimy dobrego animatora. W SP1 ludzie przychodzili na festyny. Miało to oddźwięk i charyzmę. Ja też się angażowałam. Potrzeba lidera w tym. Jeśli rodzic nie potrafił się zaangażować to taką funkcję może pełnić lider.

W naszych wsiach działa OSP, żeby wykorzystać potencjał społeczny. Może to jakoś wesprzeć, do tych ludzi się zwrócić, bo oni są w końcu jakimiś liderami we wsi.

Taki ktoś musi mieć ikrę i płonąc. Działać.

5.1.2. Integracja międzypokoleniowa – wolontariat i lokalne imprezy

Do kolejnych istotnych działań rozwijających potencjał w zakresie usług społecznych w Gminie należy zaliczyć działania integracyjne między różnymi grupami społecznymi. Działania te są szczególnie istotne biorąc pod uwagę dezintegrację różnych warstw społecznych i postępującą atomizację rodziny⁴⁵. W czasie popandemicznym obserwuje się osłabienie więzi międzypokoleniowych, w tym utrata więzi młodszych pokoleń z dziadkami. Osoby starsze i/lub niepełnosprawne mają w związku z tym utrudnioną sytuację w zakresie otrzymywania pomocy ze strony domowników⁴⁶. Z kolei wśród młodzieży i dzieci pojawiają się coraz częściej zaburzenia nastroju, w tym depresja oraz myśli samobójcze⁴⁷. Szacuje się, że wskaźniki zaburzeń depresyjnych i lękowych, a także dotyczące psychoz, uzależnień, samobójstw i zaburzeń psychicznych w grupie dzieci i młodzieży wzrosły o około 30%⁴⁸. Jak wskazują badania, jednym z ważniejszych czynników chroniących są dobre relacje z innymi ludźmi, w tym przede wszystkim z rodzicami oraz relacje rówieśnicze⁴⁹. Złe wzorce zachowań wśród znajomych prowadzić będą z kolei do częstszych przypadków

⁴⁵ Cudak, H. (2012). Zaburzenie struktury rodziny jako konsekwencja makrospołecznych uwarunkowań. *Pedagogika Rodziny* 2(4), 7 – 17.

⁴⁶ Ambroziak, W. (2021). Op. cit. *Wpływ pandemii Covid-19 na funkcjonowanie rodziny*. Publikacja współfinansowana w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Łódzkiego na lata 2014-2020.

⁴⁷ Dąbrowska, P. (2021). Zdrowie psychiczne dzieci i młodzieży w roku 2020 na podstawie rozmów w 116 111 – telefonie zaufania. *Dziecko Krzywdzone. Teoria, badania, praktyka*, 20(2), 63–75.

⁴⁸ Heitzman, J. (2022). Jak pandemia koronawirusa SARS-CoV-2 wpływa na mózg i zdrowie psychiczne? *Wszechświat*, 123(1/3).

⁴⁹ Okulicz-Kozaryn, K. Bobrowski, K. (2008) Czynniki ryzyka, czynniki chroniące i indeksy tych czynników w badaniach nad zachowaniami problemowymi nastolatków: *Alkoholizm i narkomania*, 21(2), 173–199.

zachowań ryzykownych oraz problemów ze zdrowiem psychicznym, w tym także prób samobójczych⁵⁰.

Na terenie Gminy bardzo odczuwalne są skutki pandemii i dlatego kluczowe jest postawienie na integrację na żywo zdeintegrowanego społeczeństwa.

W szkołach to widać zdecydowanie. Ja mam dosyć „onlinów” już. Pewnych rzeczy się nie da zastąpić jeden do jeden.

W związku z przytoczonymi badaniami należy podkreślić, jak ważne jest budowanie i wzmacnianie dobrych relacji międzypokoleniowych w społeczności lokalnej, które mogą przyczynić się do niwelowania negatywnych skutków pandemii. Wśród takich działań znalazły się już próby integracji seniorów z dziećmi i młodzieżą poprzez organizację wolontariatu w domach seniorów.

Nasz dom często łączył te grupy. Po tym okresie, jak już nie było wolno się odwiedzać (pandemia), młode dziewczyny przynosiły prezenciki drobne.

Planujemy wrócić w tej formie wolontariatu w nowym roku szkolnym. Każda ze szkół realizuje ten wolontariat. Międzypokoleniowe działania. Mam nadzieję, że będziemy w stanie do tego wrócić. I lekcja wychowawcza daje mniejsze efekty niż takie działania z osobami starszymi. Bardzo dobry sposób na wzajemne działania ludzi, którzy mają różne doświadczenia i odmienną opinię o innych – to jest czysta nauka empatii.

Wolontariat dla dzieci i młodzieży polegający na wsparciu seniorów i osób chorych w lokalnej społeczności może być bardzo dobrą nauką postaw prospołecznych od najmłodszych lat. Odciąża jednocześnie system pomocy społecznej przesuwając odpowiedzialność w stronę obywateli i budowanie poziomej sieci wsparcia społecznego. Centrum może wspomagać działania wolontariatu dzieci i młodzieży poprzez zorganizowanie jednego wspólnego miejsca.

Mi się podoba ta współpraca. Żeby młodych ludzi pozyskać. Współpraca z Dzięgielowem może uda się pieniądze za rok na otwarcie takiej placówki w Golezowie...

⁵⁰ Kowalik, M., Wolanin, K. (2021). Szkolne relacje jako czynnik wpływający na decyzję o samobójstwie wśród dzieci. *Forum Polityki Kryminalnej*, 2, 1–12. DOI: <https://doi.org/10.31261/FPK.2021.02.03>.

Poruszono także temat wspólnej wymiany wiedzy i zabawy, a nie tylko świadczenia usług pomocowych. W ramach wolontariatu możliwe byłyby działania edukacji międzypokoleniowej na zasadzie wymiany wiedzy.

Ale to nie tylko w stronę pomocy dla starszych. Mamy przykład ze stowarzyszenia. Pamiętam takie projekty organizowane w Kole Gospodyń Wiejskich. Na granicy organizowany był projekt i zabawy, i jadło naszych przodków. To było jedno z licznych wydarzeń. Starsze panie uczyły młodsze dziewczyny szydełkowania. To jest kwestia integracji pokoleń.

Ponadto osoby starsze mogą pokazać młodzieży i młodszemu pokoleniu, że możliwe jest budowanie relacji w oparciu o kontakty poza siecią.

Popatrzmy na spotkania rodzinne. Prawie wszyscy na telefonach. Zatraca się potrzeba osobistych relacji. To mogą dać seniorzy młodym i dzieciom.

Według wyników badań ankietowych mieszkańcy również zwracali uwagę na to, jak ważne są organizacje spotkań integrujących młodzież i dzieci ze starszymi pokoleniami i jest to postulat, który powinien być wzięty pod uwagę.

Nie ma tego obrazu, żeby funkcjonować w grupie. I wykorzystanie tego w szkołach. Ale to otwiera wyjście na zewnątrz, ale i zabawy z rodzicami. Bo nauczyciel nie jest w stanie wypracować tego z dziećmi.

Konieczna jest integracja środowiska rodziców w celu wzajemnego wsparcia i wymiany doświadczeń. Ponadto integracja może być ubogacone warsztatami dla dorosłych mieszkańców.

Miejscem integracji są także lokalne festyny oraz wydarzenia kulturalne. Przy tej okazji ważne jest, aby mobilizować seniorów i osoby niepełnosprawne do uczestnictwa i zapewnić im odpowiednie warunki do tego.

Tu jest ważne, żeby osoby niepełnosprawne nauczyły się wychodzić i korzystać z tego. Niektóre osoby potrzebują po prostu posiedzieć, popatrzeć, pobyc.

5.1.3. Współpraca międzyinstytucjonalna

Kolejnym ważnym zagadnieniem w ramach działań Centrum jest integracja lokalnych instytucji oferujących usługi społeczne zarówno z sektora publicznego, jak i sektora fundacji i stowarzyszeń, o których była mowa w niniejszej Diagnozie (sieciowanie usług społecznych, a zatem wykorzystanie partycypacyjnego stylu zarządzania usługami). Ponadto integracja międzyinstytucjonalna powinna obejmować dobre skontaktowanie Centrum ze szkołami i ośrodkami edukacji, w tym edukacji przedszkolnej, jeśli ma ono prowadzić działania skierowane również do dzieci i młodzieży.

Każdy przedstawiciel zespołu szkół przychodzi do CUS i można to wtedy zebrać. Ja potrzebuję danej usługi i mogę zadzwonić do CUS.

Każda organizacja powinna być w kontakcie. Żeby przychodziła i żebyśmy mieli taką bazę kontaktów. I wtedy taka osoba, która przychodzi wie, gdzie jest miejsce. To ta osoba wie o co prosi.

Celem opisanej współpracy międzyinstytucjonalnej jest umożliwienie miejsca na działania z zakresu usług. Do takich miejsc należą kluby seniora, świetlice, kościoły, kluby sportowe, placówki lokalnych fundacji i stowarzyszeń, biblioteki, szkoły, OSP, budynek GOPS i GOK. W ramach działań CUS możliwy jest wybór usługodawców wg. ustawy o wolontariacie z pominięciem zamówień publicznych⁵¹.

Szkoła to centrum życia. Szkoła zawsze jest ogrzana, jest w centrum wsi, można tam coś zrobić. Tam, gdzie są placówki oświatowe i kluby seniora to dają świetną możliwość działania.

Zarówno dzieci i młodzież, jak i dorośli mieszkańcy miasta zwracali uwagę na brak instytucji, które sprzyjałyby spotkaniom towarzyskim. Być może należy rozważyć rozszerzenie oferty świetlic środowiskowych o zajęcia dla różnych grup wiekowych (w tym dodatkowe zajęcia dla młodzieży), a także stymulować lokalny rynek oraz nawiązać współpracę z sektorem prywatnym lub lokalnie działającymi stowarzyszeniami i fundacjami w celu stworzenia kawiarni z przestrzenią do wspólnych spotkań i wydarzeń. W tym celu można wykorzystać także przestrzeń Gminnego Ośrodka Kultury.

⁵¹ Ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz.U. z 2003 r. Nr 96, poz. 873).

Ponadto w wypowiedziach ankietowanych pojawiły się postulaty o stworzenie przestrzeni dla młodzieży, która sprzyjałaby integracji.

Młodzież nie ma się, gdzie podziać, boiska zajęte przez kluby, kluby zajęte przez seniorów itd. Młodzieży zostaje ulica!!!

Brakuje pomysłu na zagospodarowanie czasu wolnego dla młodzieży.

W celu integracji międzyinstytucjonalnej konieczne jest dobre zaplanowanie finansowania różnych usług. Centrum może prowadzić działalność informacyjną o zakresie usług dostępnych również odpłatnie, dlatego tak ważne jest to, aby lokalne firmy a także fundacje i stowarzyszenia nawiązały kontakt z Centrum i udostępniły mu swoją ofertę.

Uważam, że pewne rzeczy nie powinny być za darmo. Wiele rzeczy powinno być mocno finansowanych, ale w zamian za coś. Np. za jakieś inne świadczenie.

5.1.4. Działania na rzecz poszczególnych grup społecznych – podsumowanie i wnioski

Szczegółowe działania na rzecz poszczególnych grup społecznych w zakresie usług społecznych zostały przedstawione w kolejnym rozdziale. Działania te obejmują przede wszystkim grupę młodzieży, dzieci w wieku do lat 3, rodziców oraz rodziny dzieci z niepełnosprawnościami, seniorów i osoby chore.

Z przeprowadzonych badań wynika, że to właśnie starsza kohorta młodzieży oraz dzieci w wieku żłobkowym mają największe zapotrzebowanie na usługi społeczne w porównaniu do dzieci we wczesnym wieku szkolnym. Ze względu na brak żłobka w Gminie rodzice dzieci w wieku do lat 3 powinny mieć zapewnione wsparcie w zakresie alternatywnej opieki, aby móc realizować swoje cele zawodowe i nie doświadczać wykluczenia zawodowego ze względu na posiadanie małych dzieci. Młodzież potrzebuje przestrzeni na integrację i wspólny rozwój. W tym celu warto stworzyć takie miejsce, które zapewni nastolatkom możliwość spotkań, wspólnej aktywności, gier i zabaw, poznania się, spędzania aktywnie czasu na świeżym powietrzu, jako alternatywa dla narastającego problematycznego użytkowania Internetu i nowych technologii.

Równie ważne są działania integracyjne w celu zaangażowania rodziców i zwiększenia ich kompetencji wychowawczych, a także poczucia sprawstwa w kwestii wychowania. Nacisk powinien zostać położony na działania wspierające rodziny

i prorodzinne w celu przeciwdziałania niekorzystnemu przyrostowi naturalnemu. Rodzice osób niepełnosprawnościami powinni dysponować możliwością opieki wytchnieniowej i móc korzystać ze wsparcia asystentów rodzin. Rodziny te powinny zostać otoczone wsparciem również rzeczowym (doposażenie o potrzebny sprzęt umożliwiający codzienne funkcjonowanie), podobnie jak seniorzy.

W przypadku osób starszych należy podejmować działania aktywizacyjne, promujące aktywny i zdrowy tryb życia pozwalający zachować dobrą kondycję zdrowotną, edukacyjną (np. w zakresie nowych technologii) oraz rozwijać potencjał instytucjonalny i wolontariat na rzecz pomocy seniorom. Istotne będzie także włączenie tej grupy do aktywnych działań na rzecz społeczności lokalnej.

5.2. Szczegółowe rekomendacje dotyczące pożądanых usług

Do szczegółowych działań, które można wdrożyć w celu odpowiedzenia na potrzeby mieszkańców Gminy i wykorzystania lokalnego potencjału należeć mogą działania wypisane w tabeli poniżej.

Obszar działań	Działania szczegółowe	Cel działań	Realizator (wraz z CUS)
<i>Integracja lokalnej społeczności</i>	Stworzenie centrum/przestrzeni integracji w połączeniu z dostępnym bufetem oraz przestrzenią na warsztaty (przykładem może być kawiarnia z dodatkową salą zabaw oraz przestrzenią na warsztaty)	Integracja różnych grup wiekowych lokalnej społeczności	GOK, instytucje prywatne, NGO
	Rozszerzenie oferty lokalnych instytucji, takich jak świetlice środowiskowe i/lub stowarzyszenia i organizacje, a także szkoły o zajęcia integracyjne dla różnych pokoleń takich jak warsztaty z aktywnością fizyczną (np. gimnastyka), sportową, rekreacyjną dla różnych grup wiekowych	Integracja różnych grup wiekowych lokalnej społeczności	GOK, świetlice środowiskowe, szkoły
	Rozwój turystyki skierowanej dla wszystkich grup wiekowych, wycieczki integracyjne i edukacyjne	Integracja i promocja spędzania czasu wolnego na świeżym powietrzu	CUS, instytucje prywatne, NGO
	Organizacja wolontariatu dla dzieci i młodzieży z zakresu pomocy osobom starszym, chorym, niepełnosprawnym	Nauka empatycznego wspierania i pomocy społecznej dla dzieci i młodzieży, pomoc osobom starszym,	Szkoły, CUS, świetlice, NGO, kościoły

		chorym i niepełnosprawnym	
	Organizacja festynów i wydarzeń o charakterze kulturalnym rozszerzonych o ofertę zarówno dla dzieci, młodzieży, jak i seniorów	Integracja różnych grup wiekowych lokalnej społeczności	organizator społeczności lokalnej, lokalne kościoły, KGW, OSP
	Organizacja edukacyjnych wycieczek jednodniowych i wielodniowych dla rodzin ich dzieci, promowanie spędzania czasu na świeżym powietrzu	Integracja międzypokoleniowa, wzmacnianie relacji w rodzinach, promowanie spędzania czasu na świeżym powietrzu	CUS, PTTK
Rozwój dzieci i młodzieży	Odnowienie placu zabaw , powstanie nowych placów zabaw w miejscowościach Gminy. Powstanie Sali zabaw szczególnie dla dzieci młodszych, sensorycznych parków edukacji	Stworzenie przestrzeni bezpiecznej zabawy i integracji dzieci oraz całych rodzin	UG, CUS
	Stworzenie przestrzeni spotkań osób młodych – klubu młodzieżowego/ kafejki , zapewnienie młodzieży swobody w tego typu miejscu. Może być to sala z miejscem na warsztaty, bufetem, wygodnym miejscem	Zapewnienie przestrzeni integracji, tak, aby młodzież mogła nawiązywać relacje w bezpiecznym i dostosowanym do ich potrzeb miejscu, rozwój kreatywności młodzieży, zachęcenie do działań	GOK, CUS, szkoła, NGO, instytucje prywatne

	do siedzenia, miejscem na lokalną biblioteczkę, dostępem do planszówek i materiałami artystycznymi lub w formie kafejki gamingowej, zapewniająca dostęp do instrumentów muzycznych lub mini sceny teatralnej, obejmująca część wewnątrz budynku i zewnątrz budynku (mini saktepark) na spotkania w sezonie letnim	lokalnych i do działań twórczych i rozwojowych	
	Warsztaty dla dzieci i młodzieży o charakterze sportowym, językowym, muzycznym, przedmiotowe zajęcia wyrównawcze, doradztwo zawodowe, dodatkowe zajęcia profilaktyczne	Wsparcie dla młodzieży i dzieci w zakresie profilaktyki i rozwijaniu postaw dbania o zdrowie psychiczne oraz dobre nawyki spędzania czasu wolnego	CUS
	Poszerzenie działań lokalnej grupy PTTK oraz NGO promujących lokalną kulturę o zajęcia dla dzieci i młodzieży, nawiązanie kontaktów ze szkołami, organizacja projektów edukacyjnych i kulturoznawczych oraz	Promowanie wśród dzieci i młodzieży aktywnego i zdrowego spędzania czasu wolnego	PTTK, szkoła, NGO

	proekologicznych dla dzieci i młodzieży, w której młodzi ludzie mogą spędzać czas na świeżym powietrzu; promocja aktywnego wypoczynku krótkich (np. weekendowych) lokalnych wycieczek dla dzieci i młodzieży (pieszych, rowerowych) oraz kolonii i półkolonii.		
	Pomoc psychologiczna, grupa wsparcia dla młodzieży szczególnie zagrożonej depresją, problemami w nauce, problemami rodzinnymi, natężeniem stresu. Zatrudnienie psychologa dziecięco-młodzieżowego, który byłby dostępny dla młodzieży w formie nieodpłatnych spotkań on-line lub na żywo. Taka osoba nie byłaby związana ze szkołą, co zapewniałoby większą intymność spotkania i skuteczność pomocy.	Zapewnienie wsparcia psychologicznego	CUS
<i>Wsparcie dla rodziców i rodzin</i>	Organizacja warsztatów dla rodziców z zakresu pomocy w problemach	Poszerzenie wiedzy rodziców i wzmocnienie	CUS

	wychowawczych oraz wsparcia emocjonalnego.	ich kompetencji w zakresie wychowania	
	Powstanie Klubu Malucha	Integracja rodziców najmłodszych dzieci, wzajemne wsparcie i zapewnienie przestrzeni na spotkanie i dodatkowe wsparcie	CUS, instytucje prywatne, NGO, wolontariat
	Udostępnienie usług z zakresu opieki nad dzieckiem w wieku żłobkowym w formie instytucjonalnej i/lub pozainstytucjonalnej, zajęcia dla całej rodziny (np. matki z dziećmi do lat 3)	Zapewnienie wsparcia rodziców dzieci w wieku do 3 r. ż.	CUS, instytucje prywatne, NGO, organizator społeczności lokalnej, pomoc sąsiedzka
	Zapewnienie pomocy rodzicom dzieci w wieku przedszkolnym w zakresie opieki nad dziećmi w formie dodatkowych zajęć popołudniowych organizowanych przez CUS.		
	Nieodpłatna pomoc psychologiczna dla chętnych w CUS	Wsparcie rodzin w sytuacjach kryzysowych i w trudnościach wychowawczych	CUS
<i>Rodziny z dziećmi z niepełnosprawnościami</i>	Pomoc osobom niepełnosprawnym i ich rodzinom w formie wolontariatu ze strony dzieci	Zapewnienie wsparcia rodzicom os. niepełnosprawnych	Organizator społeczności lokalnej, CUS, szkoły

	i młodzieży, na początku konieczna jest szeroka promocja wolontariatu w szkołach, a także w stowarzyszeniach i fundacjach działających na terenie Gminy		
	Popularyzacja programu opieki wytchnieniowej przez działania organizatora społeczności lokalnej oraz edukacja rodzin w zakresie możliwości korzystania z programu	Zapewnienie wsparcia rodzicom os. niepełnosprawnych	Organizator społeczności lokalnej, CUS
	Zapewnienie usług z zakresu środowiskowej pomocy w postaci np. pracy asystenta rodziny	Pomoc wychowawcza dla rodzin z dziećmi niepełnosprawnymi, rozwój dzieci niepełnosprawnych	CUS
	Dostosowanie przestrzeni publicznej na potrzeby osób niepełnosprawnych	Wsparcie infrastrukturalne dla os. niepełnosprawnych	CUS, UG
	Dom usamodzielnienia dla dorosłych osób z niepełnosprawnością z asystentami os. niepełnosprawnych, psychologiem i pedagogami specjalnymi, w którym świadczona była całodobowa pomoc w formie	Usamodzielnianie os. niepełnosprawnych poprzez przygotowanie ich do dbania o gospodarstwo domowe, odciążenie rodziców dorosłych dzieci z niepełnosprawnościami	CUS

	zamieszkania w domu danej osoby (18+ lat) i nauki przez nią samodzielności przy wspomaganiu przez pedagogów i specjalistów		
<i>Seniorzy i ich rodziny oraz osoby starsze</i>	Dzienna opieka na osobami starszymi wspomagająca przed zamieszkaniem w DPS w formie ośrodka wsparcia dziennego	Pomoc seniorom i ich rodzinom w opiece przed uzyskaniem miejsca w DPS	CUS
	Udostępnianie/ wypożyczanie sprzętu medycznego do domów seniorów i osób chorych	Wsparcie sprzętowe	Lokalne kościoły, NGO
	Zatrudnienie osób na stanowiskach asystentów os. starszych zapewniających wsparcie środowiskowe	Wsparcie środowiskowe	CUS
	Utworzenie Rady Seniorów	Zwiększenie zaangażowania prospołecznego seniorów oraz aktywizacja w lokalnej społeczności, kształtowanie poczucia ważności	CUS
	Zajęcia ruchowe dla seniorów oraz warsztaty z zakresu obsługi komputera	Aktywność fizyczna seniorów w celu zachowania zdrowia i poprawy kondycji fizycznej, warsztaty	CUS

		usprawniające samodzielność seniorów	
<i>Wszyscy mieszkańcy Gminy</i>	Darmowe porady prawne dla wszystkich zainteresowanych mieszkańców Gminy	Wsparcie prawne	CUS

Tabela 3. Rekomendowane działania na rzecz realizacji usług społecznych w Gminie przez Centrum Usług Społecznych

Załącznik - Ankieta dla dorosłych mieszkańców gminy Goleszów

ANONIMOWA ANKIETA DLA MIESZKAŃCÓW GMINY GOLESZÓW

Szanowni Państwo,

jesteśmy realizatorami badania społecznego wykonywanego na zlecenie Urzędu Gminy Goleszów we współpracy z Gminnym Ośrodkiem Pomocy Społecznej w Goleszowie. Celem badania jest zdiagnozowanie na jakie działania społeczne istnieje szczególne zapotrzebowanie na terenie gminy ze strony jej mieszkańców. Wyniki niniejszej ankiety posłużą w wyznaczeniu kluczowych kierunków działań podejmowanych przez powstające na terenie gminy Centrum Usług Społecznych.

WSKAZÓWKI DO WYPEŁNIANIA ANKIETY

- 1) Zebrane **dane są anonimowe** i zostaną wykorzystane w celu stworzenia zbiorczego raportu.
- 2) Prosimy o zaznaczanie **jednej odpowiedzi w każdym pytaniu** zamalowując pusty kwadracik, **chyba że wskazano inaczej** pod pytaniem (w przypadku odpowiedzi w tabelach).
- 3) W pytaniach otwartych prosimy o zapisywanie odpowiedzi **DRUKOWANYMI LITERAMI**.

Dziękujemy za poświęcony czas.

Dawid Drożdżikowski i Mateusz Wojnarowicz
Centrum Działań Profilaktycznych Wieliczka

1. Od jak dawna mieszka Pan/i w gminie Goleszów?

- ☐ 1) mniej niż 5 lat
- ☐ 2) 5 - 15 lat
- ☐ 3) 15-30 lat
- ☐ 4) ponad 30 lat

2. Jak ocenia Pan/i warunki życia w miejscu swojego zamieszkania?

- ☐ 1) bardzo dobrze
- ☐ 2) dobrze
- ☐ 3) przeciętnie
- ☐ 4) źle
- ☐ 5) bardzo źle
- ☐ 6) trudno powiedzieć
- ☐

3. Proszę wybrać stwierdzenie, które w najlepszy sposób opisuje Pana/i stosunek do miejsca zamieszkania.

- ☐ 1) Tu czuję się jak u siebie i żyje mi się dostatecznie dobrze.
- ☐ 2) Można sobie tu jakoś radzić.
- ☐ 3) Teraz wszędzie jest trudno, nie ma znaczenia, gdzie się mieszka.
- ☐ 4) Życie jest tutaj raczej mało ciekawe.
- ☐ 5) Mam dosyć tego miejsca.

4. Co decyduje o Pana/i opinii na temat warunków życia?

Pyt. pomocnicze: Jakie mocne i jakie słabe strony dostrzega Pan/i w miejscu swojego zamieszkania?
(proszę opisać w skrócie DRUKOWANYMI LITERAMI)

Mocne strony	Słabe strony
1)	1)

5. Jak ocenia Pan/i warunki życia innych osób wymienionych w tabeli poniżej w miejscu Pan/i zamieszkania?

(Oznacz kółkiem wybraną cyfrę na skali od 1 do 6 przy każdej kategorii)

I.p.	Kategoria mieszkańców	1) bardzo dobre	2) raczej dobre	3) przeciętne	4) raczej złe	5) bardzo złe	6) nie wiem/ trudno powiedzieć
1)	Dzieci w wieku żłobkowym (mniej niż 3 lata)	1	2	3	4	5	6
2)	Dzieci w wieku przedszkolnym (3 – 6 lat)	1	2	3	4	5	6
3)	Dzieci i młodszą młodzież w wieku szkolnym (7 – 15 lat)	1	2	3	4	5	6
4)	Starszą młodzież w wieku szkolnym (15 – 18 lat)	1	2	3	4	5	6
5)	Młodzi dorośli (18 – 25 lat)	1	2	3	4	5	6
6)	Rodziny z dziećmi (w tym wielodzietne)	1	2	3	4	5	6
7)	Osoby samotnie wychowujące dzieci	1	2	3	4	5	6
8)	Osoby żyjące samotnie	1	2	3	4	5	6
9)	Seniorzy (w wieku ponad 60 lat)	1	2	3	4	5	6

6. Z jakimi problemami z wymienionych zetknął/zetknęła się Pan/i w miejscu Pana/i zamieszkania?
(Oznacz kółkiem wybraną cyfrę na skali od 1 do 6 przy każdym problemie)

l.p.	Problem	1) wcale	2) rzadko	3) od czasu do czasu	4) często	5) bardzo często	6) nie wiem/ trudno powiedzieć
1)	Brak odpowiednich warunków lokality do życia	1	2	3	4	5	6
2)	Bieda	1	2	3	4	5	6
3)	Bezrobocie	1	2	3	4	5	6
4)	Bezdomność	1	2	3	4	5	6
5)	Przemoc fizyczna w rodzinie	1	2	3	4	5	6
6)	Przemoc fizyczna w szkole	1	2	3	4	5	6
7)	Przemoc psychiczna w rodzinie	1	2	3	4	5	6
8)	Przemoc psychiczna w szkole	1	2	3	4	5	6
9)	Problemy opiekuńczo-wychowawcze	1	2	3	4	5	6
10)	Brak poczucia bezpieczeństwa/przestępczość	1	2	3	4	5	6
11)	Piętnowanie osób wyróżniających się w jakiś sposób/ dyskryminacja	1	2	3	4	5	6
12)	Spożycie alkoholu wśród dzieci i młodzieży	1	2	3	4	5	6
13)	Spożycie alkoholu wśród dorosłych	1	2	3	4	5	6
14)	Spożycie narkotyków wśród dzieci i młodzieży	1	2	3	4	5	6
15)	Spożycie narkotyków wśród dorosłych	1	2	3	4	5	6
16)	Uzależnienia behawioralne, takie jak: hazard, pracoholizm, zakupoholizm, uzależnienie od komputera	1	2	3	4	5	6
17)	Ciężka choroba fizyczna	1	2	3	4	5	6
18)	Niepełnosprawność	1	2	3	4	5	6
19)	Choroba psychiczna	1	2	3	4	5	6
20)	Zanieczyszczenie środowiska	1	2	3	4	5	6
21)	Pandemia COVID-19	1	2	3	4	5	6
22)	Wojna w Ukrainie (uchodźcy)	1	2	3	4	5	6

23) Inne: (jeżeli tak, to proszę wymienić jakie)

.....

.....

.....

7. Które spośród problemów wymienionych w pytaniu nr 5 na str. 3 są szczególnie uciążliwe dla Pana/i?

(Wymień 3 najważniejsze lub wpisz liczbę z pierwszej kolumny tabeli z pytania nr 5)

1)(nr)

2)(nr)

3)(nr)

8. Do jakiego stopnia według Pana/i konieczne jest rozwijanie danych działań w ramach usług społecznych świadczonych w miejscu Pana/i zamieszkania?

(oznacz kółkiem wybraną cyfrę na skali od 1 do 6 przy każdym działaniu)

I.p.	Kategoria usługi	1) zdecydowanie niepotrzebna	2) raczej niepotrzebna	3) trudno powiedzieć	4) raczej potrzebna	5) zdecydowanie potrzebna	6) nie wiem/ trudno powiedzieć
1)	Opieka nad dzieckiem do 3 lat	1	2	3	4	5	6
2)	Opieka nad dzieckiem w wieku przedszkolnym	1	2	3	4	5	6
3)	Usługi z zakresu wsparcia rodziny, a tym pieczy zastępczej (placówki wsparcia dziennego, świetlice środowiskowe)	1	2	3	4	5	6
4)	Dodatkowe zajęcia dla dzieci i młodzieży	1	2	3	4	5	6
5)	Działania na rzecz osób zagrożonych wykluczeniem na rynku pracy (w tym osób bezrobotnych)	1	2	3	4	5	6
6)	Wsparcie dla seniorów (integracja i zajęcia, usługi świadczone w domach)	1	2	3	4	5	6
7)	Usługi zdrowotne/ opiekuńcze świadczone na rzecz osób z niepełnosprawnościami	1	2	3	4	5	6
8)	Nieodpłatna pomoc prawna/ psychologiczna	1	2	3	4	5	6

9) Inne: (jeśli tak, to proszę wymienić, jakie usługi)

.....

.....

.....

9. Czy korzysta Pan/i z usług świadczonych przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej?

☐ Nie

☐ Tak, jakie to są usługi?

.....

.....

.....

10. Jak ocenia Pan/i swoją wiedzę dotyczącą oferowanych przez gminę usług społecznych?
(świadczenia finansowe, rzeczowe, usługowe w ramach GOPS i innych instytucji działających na terenie miejsca zamieszkania)

- ☐ mam dużą wiedzę na ten temat
- ☐ mam umiarkowaną wiedzę na ten temat
- ☐ mam małą wiedzę na ten temat
- ☐ nie wiem nic na ten temat

11. Jak ocenia Pan/i dostęp do usług społecznych w miejscu Pana/i zamieszkania?
(usługi świadczone przez GOPS, przychodnie, fundacje, stowarzyszenia, organizacje pozarządowe)

- ☐ w pełni dostosowane do potrzeb mieszkańców
- ☐ częściowo odpowiadają na potrzeby mieszkańców
- ☐ w małym stopniu odpowiadają na potrzeby mieszkańców
- ☐ w ogóle nie odpowiadają na potrzeby mieszkańców

12. Jakże zna Pan/i (poza GOPS) ośrodki świadczące usługi społeczne w miejscu Pana/i zamieszkania
(stowarzyszenia, fundacje, organizacje pozarządowe oraz z sektora prywatnego)?

.....

.....

.....

13. Czy odczuwa Pan/i brak jakiejś placówki publicznej w Gminie?

- ☐ Nie
- ☐ Tak, jakiej?

.....

.....

.....

14. Czy przynależy Pan/i do organizacji, stowarzyszenia, podmiotu: klubu sportowego, KGW, OSP, działającego w sferze kultury, zgromadzenia religijnego, hobbystycznego itp.?

- ☐ Nie
- ☐ Tak, jakiego?

.....

.....

.....

Na zakończenie prosimy o udzielenie kilku informacji o sobie:

1. Proszę wskazać miejscowość, w której Pan/i aktualnie mieszka:

- ☐ 1) Goleiszów
- ☐ 2) Bażanowice
- ☐ 3) Cisownica
- ☐ 4) Dziegielów
- ☐ 5) Godziszów
- ☐ 6) Kisielów
- ☐ 7) Kozakowice Górne
- ☐ 8) Kozakowice Dolne
- ☐ 9) Leszna Górna
- ☐ 10) Puńców

2. Płeć

- ☐ 1) Mężczyzna
- ☐ 2) Kobieta

3. Wiek

- ☐ 1) 18 – 30 lat
- ☐ 2) 31 – 40 lat
- ☐ 3) 41 – 50 lat
- ☐ 4) 51 – 60 lat
- ☐ 5) powyżej 60 lat

4. Status zawodowy

- ☐ 1) pracuję (w tym gospodarstwo rolne)
- ☐ 2) jestem na emeryturze
- ☐ 3) jestem na rencie
- ☐ 4) uczę się / studiuje
- ☐ 5) jestem osobą bezrobotną

5. Stan cywilny

- ☐ 1) wolny
- ☐ 2) zamężna/ żonaty
- ☐ 3) rozwiedziony
- ☐ 4) wdowa/ wdowiec
- ☐ 5) inny, jaki?

6. Wykształcenie

- ☐ 1) podstawowe
- ☐ 2) zawodowe
- ☐ 3) średnie
- ☐ 4) wyższe

7. Proszę zaznaczyć określenie, które najlepiej charakteryzuje sposób zarządzania dochodem w Pani/Pana gospodarstwie domowym

- ☐ 1) Wystarcza na wszystko i pozwala na oszczędzanie
- ☐ 2) Wystarcza na wszystko, ale nie pozwala na oszczędzanie
- ☐ 3) Żyjemy oszczędnie i dzięki temu wystarcza na wszystko
- ☐ 4) Pieniądzy nie wystarcza na zaspokajanie potrzeb

8. Jakie osoby tworzą Pana/i gospodarstwo domowe?

- ☐ 1) mieszkam samotnie
- ☐ 2) małżeństwo bez dzieci
- ☐ 3) małżeństwo z jednym dzieckiem
- ☐ 4) małżeństwo z dwójką dzieci
- ☐ 5) małżeństwo z trójką lub większą liczbą dzieci
- ☐ 6) rodzina wielopokoleniowa (małżeństwo wraz z rodzicami i/lub rodzeństwem i dziećmi)
- ☐ 7) inne:

.....
.....
.....

Dziękujemy za udział w badaniu i poświęcony czas.